

Lahti

Aluepalveluohjelman ehdotus

Aluepalvelutoimikunta 29.4.2026

lahti.fi/aluepalveluohjelma

Lahti

Johdanto

6.5.2026

Aluepalveluohjelma – mistä on kyse?

- Aluepalveluohjelman lähtökohtana ovat valtuustosopimuksen linjaus laatia Lahden kaupungille aluepalveluohjelma monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittämiseksi sekä eri kaupunginosien tasapuolisen kohtelun ja kehityksen varmistamiseksi sekä segregaaation ehkäisemiseksi.
- [Kaupunginhallituksen elokuussa 2025 asettaman](#) aluepalvelutoimikunnan tehtäväksi annettiin poikkihallinnollisen palveluverkkotarkastelun tekeminen kaikista kaupungin palvelupisteistä. Aluepalveluohjelman tavoitteeksi asetettiin monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittäminen, eri kaupunginosien tasapuolinen kohtelu, kehityksen varmistaminen ja segregaaation ehkäiseminen. Ohjelman politiikka- ja palveluverkkomuutosten tavoitevuosi on 2040.
- Aluepalvelutoimikunnan työ edistää erityisesti seuraavia Lahden kaupungin strategian tavoitteita
  - Puramme segregatiota. Lisäämme kokonaisturvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa yhdessä kumppaneiden kanssa.
  - Rakennamme inspiroivaa, kestäväää ja saavutettavaa kaupunkia. Keskusta sekä asuinalueet ovat eläviä ja viihtyisiä.
  - Olemme osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjät. Annamme lahtelaisille valtaa ja vastuuta kehittää omaa asuinympäristöään.

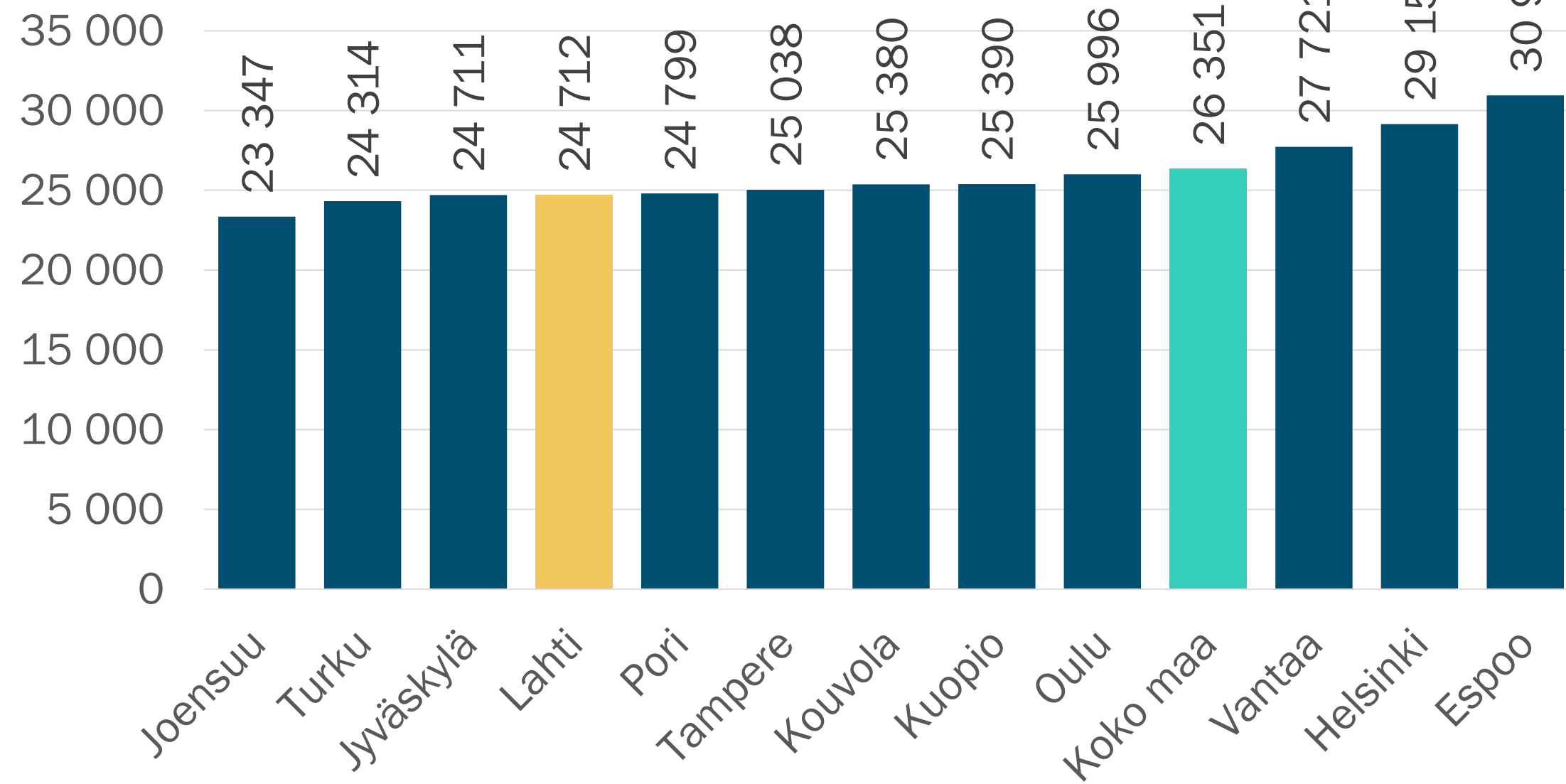
Aluepalveluohjelma – mistä on kyse?

- Aluepalveluohjelma ohjaa ja vaikuttaa erityisesti:
  - palveluverkkolinjauksiin,
  - investointiohjelmien ja hankesuunnittelun ajoitukseen ja painotuksiin sekä
  - periaatteisiin, joilla palveluja, tiloja ja erilaisia toimintamalleja kehitetään eri alueilla.
- Ohjelma luo yhteiset poliittiset lähtökohdat päätöksenteolle, mutta yksittäiset investointi- ja palveluverkkopäätökset sekä niihin liittyvät vaikutusten arvioinnit tehdään erikseen omissa prosesseissaan.
- Aluepalveluohjelmaa hyödynnetään jatkossa:
  - päätöksenteon ohjaavana asiakirjana,
  - palveluverkon ja investointien valmistelun yhteisenä viitekehyksenä sekä
  - Kaupunginvaltuuston periaatepäätöksenä, kun eri alueiden tarpeita ja ratkaisuja tarkastellaan kokonaisuutena.
- **Tässä dokumentissa esitetyt ehdotukset eivät ole päätöksiä tai päätösehdotuksia, vaan pohjaa jatkokeskustelulle ja jatkovalmistelulle.**

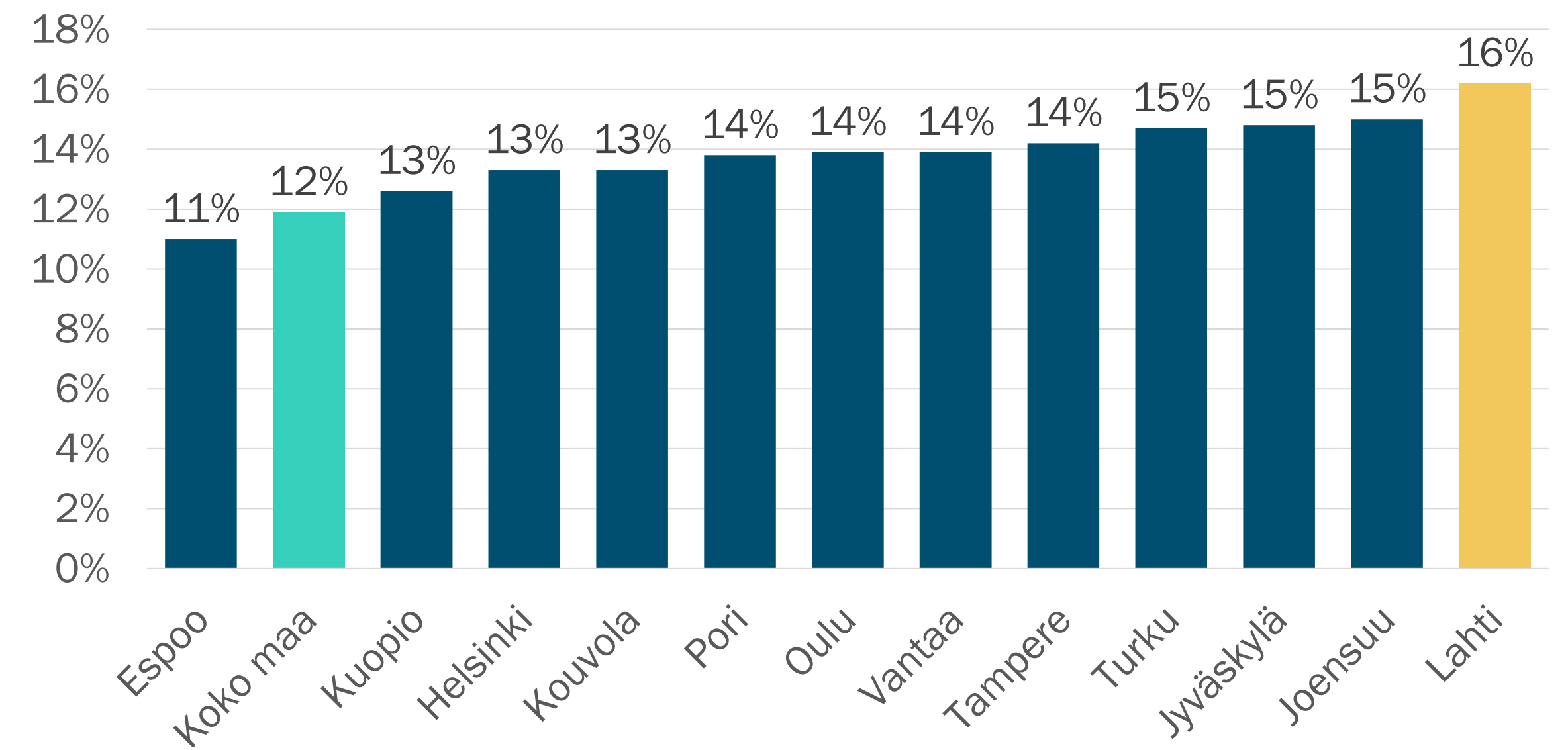
Segregaatio ja alueellinen eriytyminen Lahdessa

- **Segregaatio** tarkoittaa asuinalueiden ja väestöryhmien eriytymistä, jossa erot esimerkiksi tulotasossa, koulutuksessa, työllisyydessä ja hyvinvoinnissa kasautuvat alueellisesti ja heijastuvat palvelutarpeisiin, lasten ja nuorten kasvu- ja oppimisympäristöihin sekä asuinalueiden kehittymiseen. Segregaatio ei synny yksittäisestä päätöksestä vaan kasautuu ajan myötä useiden päätösten ja kehityskulkujen yhteisvaikutuksena.
- Lahden kaupungin yleiskaava 2035 -työn yhteydessä on tehty [asuinalueiden sosioekonomista tarkastelua](#) hyödyntäen kolmesta muuttujasta (korkeakoulutettujen osuus, työttömien osuus ja asukkaiden mediaanitulot) muodostettua summaindeksiä kartalla.
- Aineiston mukaan Lahdessa sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat asuinalueet näyttävät painottuvan erityisesti kerrostalovaltaisiin, pääosin 1960–1970-luvuilla rakennettuihin lähiöihin, joissa vuokra-asumisen osuus on suhteellisen suuri. Sosioekonomisesti paremmin pärjäävät asuinalueet ovat puolestaan useammin pientalovaltaisia. Erityisesti 2000-luvulla rakennetuilla uudemmilla pientaloalueilla väestön sosioekonominen tilanne on keskimäärin muita alueita vahvempi.
- Tarkastelussa heikompiosaisten asuinalueiden eriytymisen voidaan havaita osittain vahvistuneen tai laajentuneen viimeisen reilun kahdenkymmenen vuoden aikana, joskin kehitys ei ole yksiselitteistä ja vaihtelee alueittain.
- Alueellista eriytymistä voi tarkastella yleispiirteisemmällä tasolla postinumeroalueittain [Diakin](#) avoimesta karttasovelluksesta.

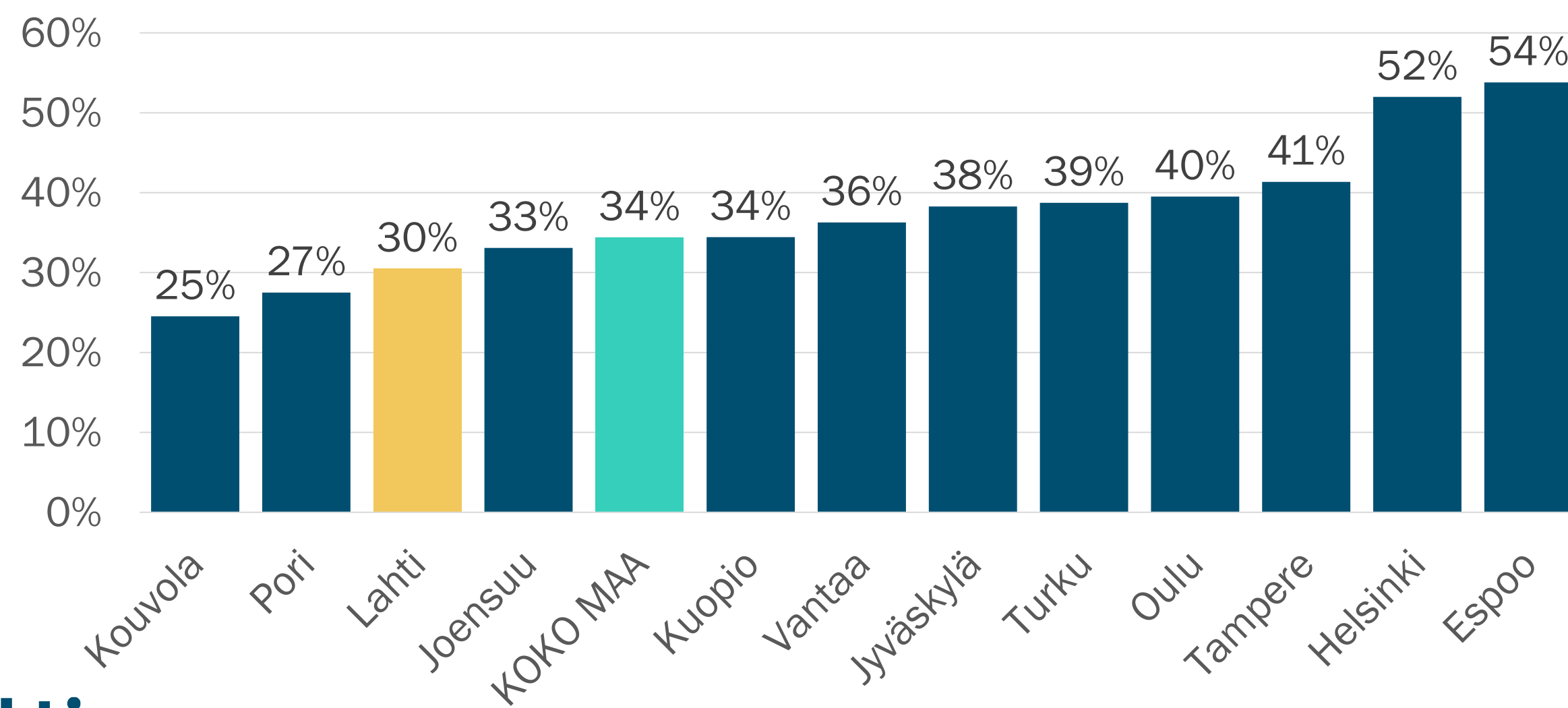
Asukkaiden mediaanitulot (2024)

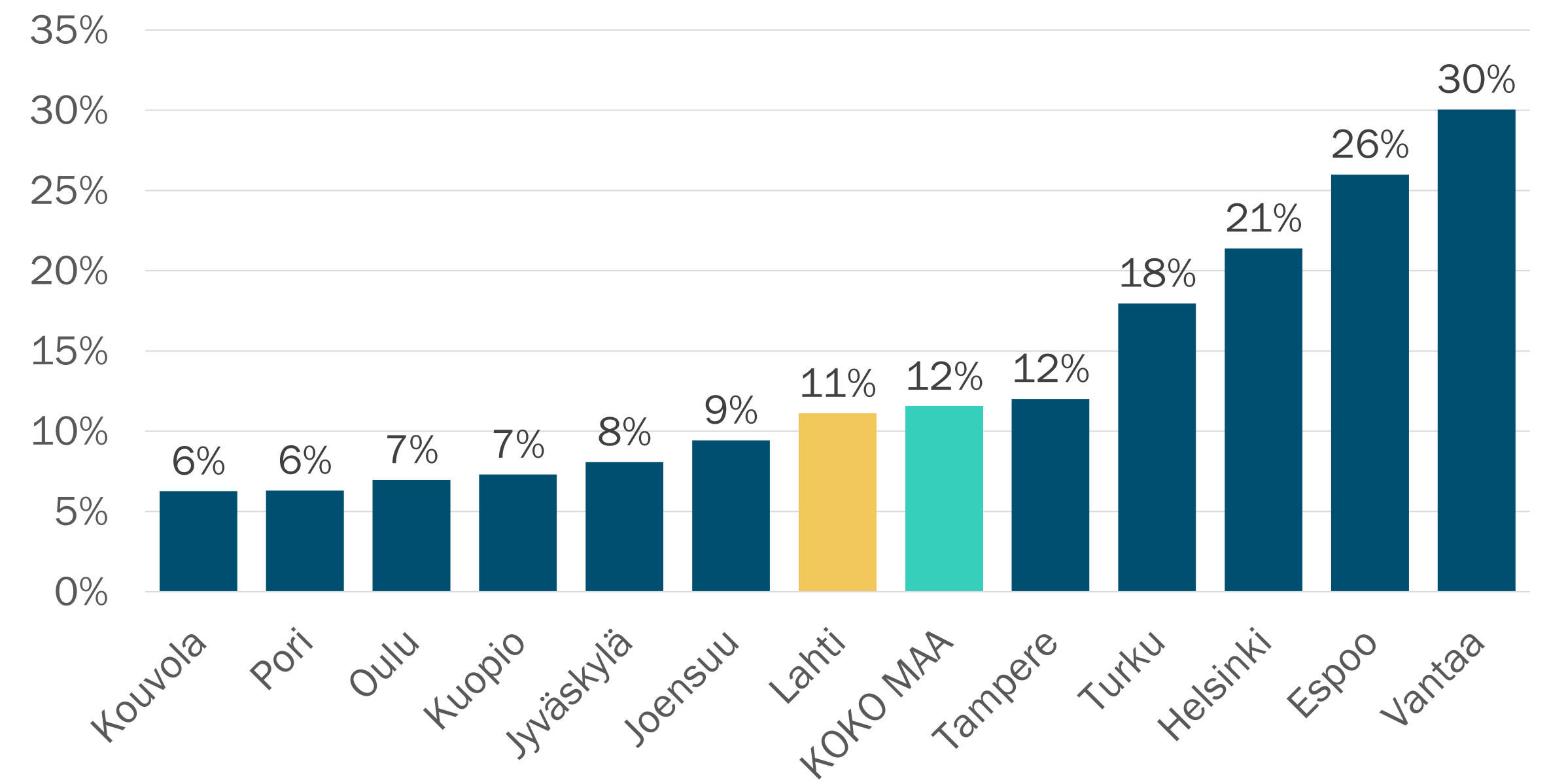
Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta (2025)

Korkeakoulututkinnon suorittaneet perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneista (2024)

Vieraskielisten %-osuus väestöstä (2025)

Miten toimikunta on päätenyt ehdotuksiin?

- Aluepalvelutoimikunta on työskentelyssään kuullut useita asiantuntijoita, tutustunut aiheeseen liittyvään laajaan aineistoon, nykyiseen palveluverkkoon sekä kaupungin aiempiin ohjelmiin, suunnitelmiin ja päätöksiin.
- Jokaisessa kokouksessa on työskennelty kokousaiheiden parissa tunnistaen esitysten oleellisimmat asiat aluepalveluohjelman kannalta.
- Alueellisten palvelukarttojen kautta on tunnistettu palveluverkon muutostarpeita peilaten niitä väestön nykytila- sekä väestösuunnitetietoihin.
- Toimikunnan kokousten pöytäkirjat ovat saatavilla [aluepalveluohjelman verkkosivuilla](#).
- Toimikunta on päättänyt esittää tässä aluepalveluohjelman ehdotuksessa kommentoitavaksi viisi politiikkatavoitetta, neljätoista palveluverkkolinjausta sekä kaksi selvityskohdetta. Nämä ehdotukset ovat nyt kommentoitavana ennen lopullisen ohjelman valmistumista syksyllä 2026.

Kuinka voin vaikuttaa ohjelmaan?

- Aluepalveluohjelman ehdotuksen kommentointiin osallistetaan kuntalaisia, henkilöstöä, eri sidosryhmiä ja poliittisia toimijoita.
- Aluepalvelutoimikunnan ja kumppanuuspöytien jäsenet keräävät kommentteja aluepalveluohjelman ehdotuksista seuraavissa Kerro Pois! -tilaisuuksissa:
  - 17.5. klo 10-14 Iloinen päivä –perhepuistossa, Launeen perhepuisto, Kaarikatu 26
  - 17.5. klo 12-15 Kivijärven tapahtuma, Kivijärven kylätalo
  - 19.5. klo 17-19 Patomäen kentän avajaiset, Porvoonjoentie 12
  - 28.5. klo 17-19 Salpausselän seurakunnan kevättapahtuma, Sarvikatu 9
  - 11.6. klo 15-18 Kiusaamisen vastainen tapahtuma, Launeen perhepuisto, Kaarikatu 26
- **Asukastilaisuus pidetään 9.6. klo 17.30-19.30 Palvelutorilla**, kauppakeskus Trion 2. kerroksessa, Aleksanterinkatu 18
- OmaLahti –kyselyalustalla voi kommentoida politiikkatavoitteita sekä palveluverkon muutosehdotuksia touko-kesäkuussa
- Asukasyhdistysten yhteisseminaari sekä keskeisten lautakuntien oma yhteisseminaari pidetään elokuussa.
- Vaikuttamistoimielimiltä ja kumppanuuspöydiltä pyydetään lausunnot lopullisesta päätösehdotuksesta elo-syyskuussa.
- Lahden kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle valmistelun etenemisestä viestitään säännöllisesti. Valtuustoryhmät käyvät keskustelua ohjelman ehdotuksista muodostaakseen omia näkökantoja ehdotuksiin.
- Tavoitteena on päättää aluepalveluohjelmasta kaupunginvaltuustossa lokakuussa 2026.

Aluepalveluohjelman luonne ja päivittyminen

- Aluepalveluohjelma ehdotuksen **politiikkalinjaukset** määrittävät strategisen suunnan palveluverkon ja palveluiden kehittämiseksi. Toimenpiteet tukevat linjausten toimeenpanoa, mutta niiden sisältö ja toteutus tarkentuvat jatkovalmistelussa. Tarvittaessa toimenpiteitä ja linjauksia voidaan tarkistaa toimintaympäristön muuttuessa.
- Aluepalveluohjelman ehdotuksen **palveluverkkovalmistelu** on perustunut voimassa olevaan väestösuunnitteeseen, nykyiseen palveluverkkoon sekä käytettävissä olevaan tietoon rakennuskannan kunnosta ja toiminnallisuudesta. Näihin tekijöihin liittyy kuitenkin väistämättä epävarmuuksia ja muutoksia, jotka voivat edellyttää ohjelman tarkistamista.
- Väestönkehityksen ennusteiden päivittyminen voi muuttaa palvelutarpeita alueittain. Samoin palveluverkon rakennuksiin voi nousta ennakoimattomia teknisiä tai toiminnallisia haasteita, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen ja tilaratkaisuihin.
- Ohjelman toimeenpanoa ja vaikutuksia seurataan, ja palveluverkkoa tarkastellaan uudelleen, kun toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia. Näin varmistetaan, että palvelut vastaavat jatkossakin kaupunkilaisten tarpeisiin kestävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lahti

***Ehdotukset
politiikkatavoitteiksi***

6.5.2026

Politiikkatavoitteet – mitä niillä tavoitellaan?

- Aluepalveluohjelman tavoitteeksi on asetettu monipuolisen, turvallisen ja vetovoimaisen kaupungin kehittäminen, eri kaupunginosien tasapuolinen kohtelu, positiivisen kehityksen varmistaminen ja segregaaation ehkäiseminen. Näitä tavoitteita täsmennetään aluepalveluohjelmassa politiikkatavoitteilla, joiden avulla ohjataan valmistelua, päätöksentekoa ja palveluiden järjestämistä yli toimialarajojen.
- Aluepalveluohjelman politiikkatavoitteilla:
  - linjataan millaisiin periaatteisiin palveluverkon ja alueiden kehittämisen tulisi perustua
  - vahvistetaan ennakoivaa ja tiedolla johdettua päätöksentekoa yksittäisten, toisistaan irrallisten ratkaisujen sijaan
  - edistetään alueiden yhdenvertaisuutta sekä lasten ja nuorten hyvinvointia ja vähennetään segregaaatiota
  - varmistetaan, että rajalliset resurssit kohdentuvat vaikuttavasti ja strategian mukaisesti.
- Jokaiselle politiikkatavoitteelle on tunnistettu myös ensimmäiset toimenpiteet, joilla tavoitteen toteuttamista lähdetään edistämään.
- Aluepalvelutoimikunnan ehdottamat politiikkatavoitteet ja niitä edistävät toimenpiteet ovat syntyneet asiantuntijaesittelyjen, aiheeseen liittyvän materiaalin ja toimikunnan työpajatyöskentelyjen tuloksena.

Politiikkatavoite 1 :

Vahvistamme oppimista ja harrastamisen mahdollisuuksia

- Edistämme yhdenvertaisuutta vahvistamalla oppimisen, osaamisen ja harrastamisen mahdollisuuksia osana lasten, nuorten ja aikuisten arkea. Lasten ja nuorten arki ja hyvinvointi ohjaavat aluekehittämistä ja palveluratkaisuja. Panostamme opetuksen laatuun sekä lukutaitoon, kielitaitoon ja oppimisen tukeen ja hyödynnämme olemassa olevia resursseja vaikuttavasti alueiden elinvoiman vahvistamiseksi.
- **Toimenpiteet:**
  - Kohdennetaan oppimisen tukea sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen resursseja sinne, missä tarve on suurin, ennalta määriteltyihin ja yhteisesti sovittuihin kriteereihin perustuen.
  - Vakiinnutetaan toimiviksi todetut toimintamallit osaksi pysyvää arjen toimintaa (esim. ProKoulu, ProVaka).
  - Tehdään kehittämistoimia, joilla nostetaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta oppimisvalmiuksien ja sosiaalisten taitojen parantamiseksi sekä varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi.
  - Tarjotaan painotettua opetusta ja yläkoulujen laajaa lisääainevalintamahdollisuutta myös alueilla, joissa koulutuksellinen eriytyminen uhkaa kasvaa
  - Pienennetään perusopetuksen luokkakokoja oppimistulosten ja yksilöllisen kohtaamisen parantamiseksi.
  - Puretaan koulutuksellista eriytymistä yhdessä yksityiskoulujen kanssa selvittämällä keinoja oppilasvalinnan ja oppilaaksioton kehittämiseksi.
  - Kohdennetaan positiivista erityiskohtelua tunnistetuille kohderyhmille, kuten syrjäytymisvaarassa oleville lapsille.
  - Laajennetaan harrastustoimintaa koulupäivän yhteyteen ja tavoitetaan erityisesti vähän harrastavat lapset.
  - Selvitetään harrastamisen palvelusetelimallin käyttöönottoa.
  - Tuetaan aikuisväestön kieli- ja osaamisvalmiuksia yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien, Wellamo-opiston ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Politiikkatavoite 1 :

Vahvistamme oppimista ja harrastamisen mahdollisuuksia

- Miksi tämä on tärkeää?
  - Oppiminen ja harrastaminen tukevat osaamisen kehittymisen lisäksi kiinnittymistä yhteisöihin ja arjen sujuvuutta. Lasten ja nuorten kasvu- ja oppimisympäristöt vaikuttavat ratkaisevasti myöhempään koulutus-, työ- ja hyvinvointipolkuun. Jos erot pääsevät kasvamaan jo varhain, ne kasaantuvat ja vaikeutuvat myöhemmin korjattaviksi. Laittamalla lapset ja nuoret aluekehittämisen keskiöön kaupunki vahvistaa yhdenvertaisuutta ja ehkäisee eriytymistä ennen kuin siitä muodostuu pysyvä rakenteellinen ongelma.

Politiikkatavoite 2 :

Turvaamme peruspalvelujen saavutettavuuden ja kohdennamme resursseja vaikuttavasti

- Huolehdimme siitä, että peruspalvelut ovat toimivia ja saavutettavia eri puolilla kaupunkia. Tarkastelemme palveluverkkoa kokonaisuutena ja kehitämme sitä joustavasti ja kustannustehokkaasti siten, että palvelut vastaavat alueiden tarpeisiin ja väestömuutoksiin. Resurssien ja investointien kohdentaminen vahvistaa kaupunkilaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja kaventaa alueellisia eroja.
- **Toimenpiteet:**
  - Kehitetään palveluverkkoa väestö-, oppilas- ja sosioekonomisen tiedon perusteella.
  - Kohdennetaan rahoitusta ja resursseja ennalta määriteltyihin kriteereihin perustuen alueille, joissa tarve ja vaikuttavuus ovat suurimmat.
  - Sijoitetaan alakoulut ja lasten palvelut pääsääntöisesti lähelle arkea.
  - Yhteensovitetään palveluverkkoratkaisut toimivan joukkoliikenteen kanssa.
  - Hyödynnetään muuntojoustavia ja monikäyttöisiä tilaratkaisuja investoinneissa.
- **Miksi tämä on tärkeää?**
  - Saavutettavat peruspalvelut ovat sujuvan arjen perusta ja keskeinen osa alueiden vetovoimaa. Jos palvelut etäännyvät arjesta tai keskittyvät liiaksi, eriytyminen voi voimistua ja alueiden kehitys erkaantua toisistaan. Kohdentamalla resursseja vaikuttavasti kaupunki varmistaa, että palveluratkaisut tukevat tasapainoista kaupunkikehitystä ja vastaavat eri alueiden todellisiin tarpeisiin.

Politiikkatavoite 3 :

Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja osallisuutta

- Vahvistamme osallisuuden rakenteita ja hyödynnämme erilaisia yhteisöjä ja tiloja osallisuuden tukena. Tunnistamme arjen ilmiöt varhain ja reagoimme niihin asukkaita kuunnellen. Haluamme mukaan kaupungin kehittämiseen eri-ikäisiä ja erilaisista taustoista tulevia asukkaita.
- **Toimenpiteet:**
  - Sujuvoitetaan kaupungin tilojen, kuten monitoimitalojen, monipuolista käyttöä.
  - Kehitetään osallisuuden rakenteita (kumppanuuspöydät, OSBU, lähidemokratian muodot) yhteistyössä järjestöjen, asukastoimijoiden ja muiden kumppaneiden kanssa.
  - Viestitään osallistumismahdollisuuksista monikanavaisesti ja monikielisesti.
  - Kehitetään yhdessä kaupunkilaisten kanssa uusia, kevyitä tapoja tukea asukastoimintaa, kuten talkoita ja tapahtumia, matalalla kynnyksellä.
  - Luodaan mahdollisuuksia naapurustoajattelun, yhteisöllisyyden ja asukkaiden osallisuuden vahvistumiselle.
  - Parannetaan vieraskielisten asukkaiden osallistumis- ja osallisuusmahdollisuuksia. Vahvistetaan MultiCultin toimintaa.
  - Reagoidaan nopeasti alueilla nouseviin arjen ilmiöihin pienillä ja ketterillä ratkaisuilla.
- **Miksi tämä on tärkeää?**
  - Yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistavat luottamusta, turvallisuuden tunnetta ja asukkaiden sitoutumista omaan asuinalueeseensa. Kun ihmiset kokevat voivansa osallistua ja vaikuttaa, alueet kehittyvät myönteisesti ja eriytymisen riskit pienenevät. Osallistumisen esteiden, kuten kielimuurien, vähentäminen mahdollistaa laajemman joukon mukaan ottamisen yhteiseen tekemiseen.

Politiikkatavoite 4 :

Uudistamme asuinympäristöjä

- Parannamme asuinympäristöjen laatua ja turvallisuutta korjaamalla, purkamalla tai uudistamalla rakennuskantaa. Luomme viihtyisää ja toimivaa lähiympäristöä. Edistämme kaavoituksella ja aktiivisella asuntopolitiikalla eri kokoisten asuntojen ja hallintamuotojen sekoittumista.
- **Toimenpiteet:**
  - Hyödynnetään maankäyttösopimuksia ja tontinluovutusehtoja monipuolisen asuntorakenteen edistämiseen.
  - Selvitetään kaavamääräysten käyttöä asuntojakauman monipuolistamisessa.
  - Luovutaan tarpeettomista kaupungin omistamista rakennuksista myymällä tai purkamalla osana alueiden uudistamista ja ympäristön laadun parantamista.
  - Luodaan käytöstä poistuville päiväkotij- ja koulukiinteistöille suunnitelma jatkokäytöstä ennen käytön päättymistä.
  - Käynnistetään valituilla alueilla kaupunki-uudistushankkeet vuosille 2028-2038, joilla kehitetään alueiden palveluita, yhteisöllistä toimintaa, täydennysrakentamista, liikennematkaisuja ja asuin ympäristöjen kehittämistä.
  - Toteutetaan konkreettisia parannuksia lasten ja nuorten lähiympäristöihin (esim. koulumatkat ja koulujen lähiympäristöt).
  - Hyödynnetään Lahden Talojen roolia aktiivisesti alueiden tasapainoisen kehittämisen tukena. Kannustetaan ja tarvittaessa ohjataan Lahden Taloja purkavaan uudistamiseen.
- **Miksi tämä on tärkeää?**
  - Asuin ympäristön laatu ja asuntorakenteen monipuolisuus vaikuttavat suoraan siihen, miten alueet kehittyvät ja millaisiksi ne koetaan. Yksipuolinen asuntokanta ja heikentyvä ympäristö voivat vauhdittaa eriytymistä. Suunnitelmallinen uudistaminen tukee alueiden pitkäjänteistä kehitystä ja ehkäisee kehityksen lukkiutumista.

Politiikkatavoite 5 :

Johdamme segregaaation ehkäisyä ja lieventämistä ennakoivasti ja tietoon perustuen

- Johdamme segregaaation ehkäisyä ja lieventämistä osana kaupungin normaalia johtamista, valmistelua ja päätöksentekoa. Tunnistamme ajoissa alueellisia ja väestöryhmiin liittyviä eriytymiskehityksiä ja teemme niistä tietoon perustuvia ja johdonmukaisia päätöksiä. Hyödynnämme ajantasaista ja kokonaisvaltaista tilannekuvaa sekä arvioimme päätösten vaikutuksia laaja-alaisesti yli hallintorajojen. Johdamme kokonaisuutta tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri palvelualueiden ja keskeisten kumppaneiden kanssa, selkeällä vastuunjaolla ja yhteisillä tavoitteilla.
- **Toimenpiteet:**
  - Sovitaan kaupungin, hyvinvointialueen ja keskeisten kumppaneiden kanssa yhteiset tavoitteet, vastuut ja toimintatavat segregaaation ehkäisyyn osana nykyisiä rakenteita.
  - Otetaan käyttöön yhtenäinen segregaatiotiedon tuotanto ja raportointi palveluverkkopäätösten, investointien valmistelun ja kaavoituksen tueksi sekä laaditaan säännöllisesti tilannekuva segregaatiokehityksestä.
  - Vahvistetaan henkilöstön osaamista segregaaation tunnistamisessa ja ehkäisyssä koulutuksella ja yhteisillä toimintamalleilla
  - Koulutetaan keskeiset viranhaltijaryhmät tunnistamaan päätösten segregaatiovaikutuksia ja hyödyntämään tilannekuvaa omassa valmistelussaan.
- **Miksi tämä on tärkeää?**
  - Segregaatio kehittyy usein vähitellen ja huomaamatta, ellei sitä tarkastella systemaattisesti. Ennakoiva ja tietoon perustuva johtaminen mahdollistaa sen, että kehitykseen voidaan vaikuttaa ajoissa eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat jo kasautuneet. Yhteinen tilannekuva ja selkeä vastuunjako parantavat päätöksenteon laatua ja vaikuttavuutta.

Lahti

***Ehdotukset muutoksiksi
palveluverkkoon***

6.5.2026

Miten palveluverkko tarkasteltiin?

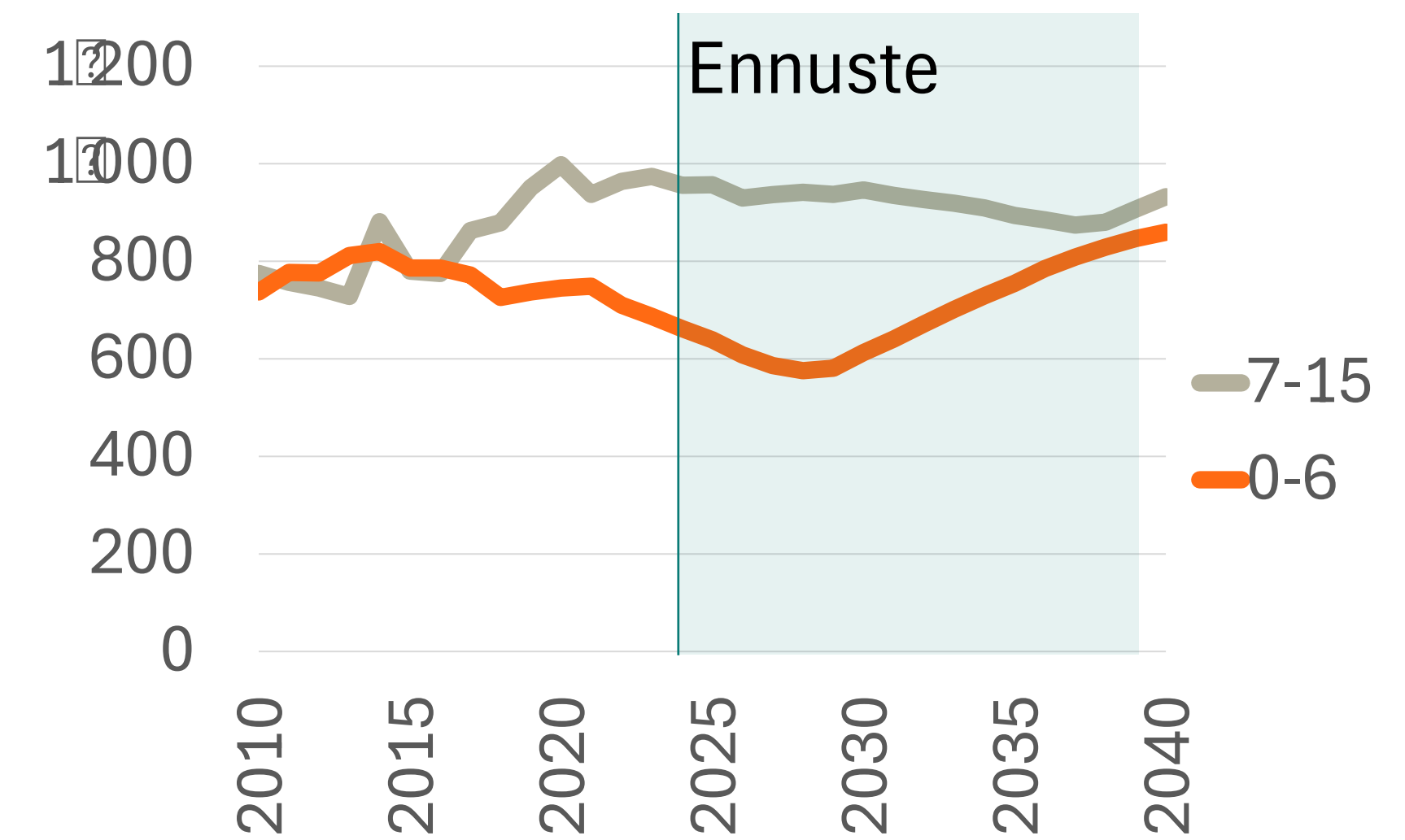
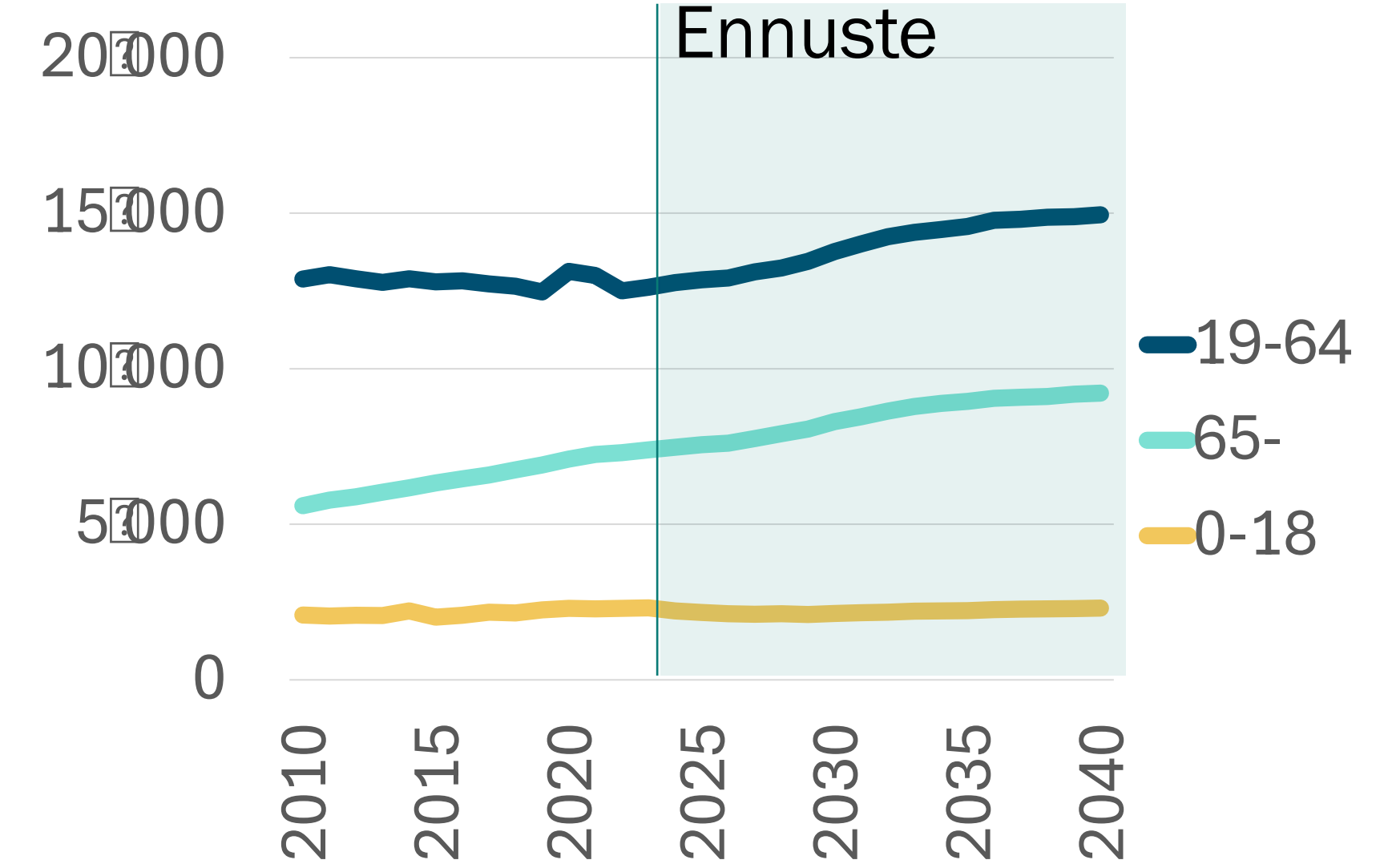
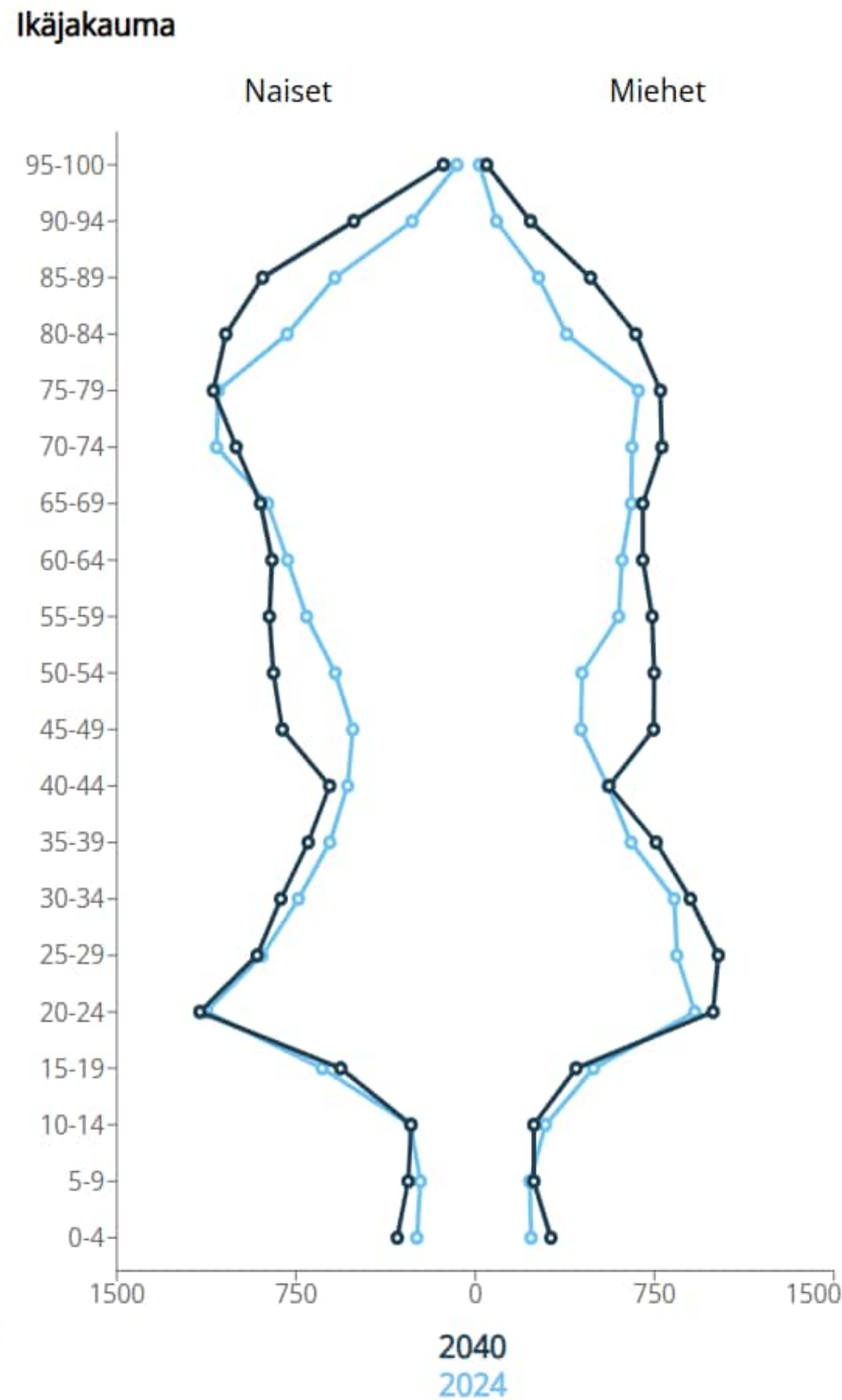
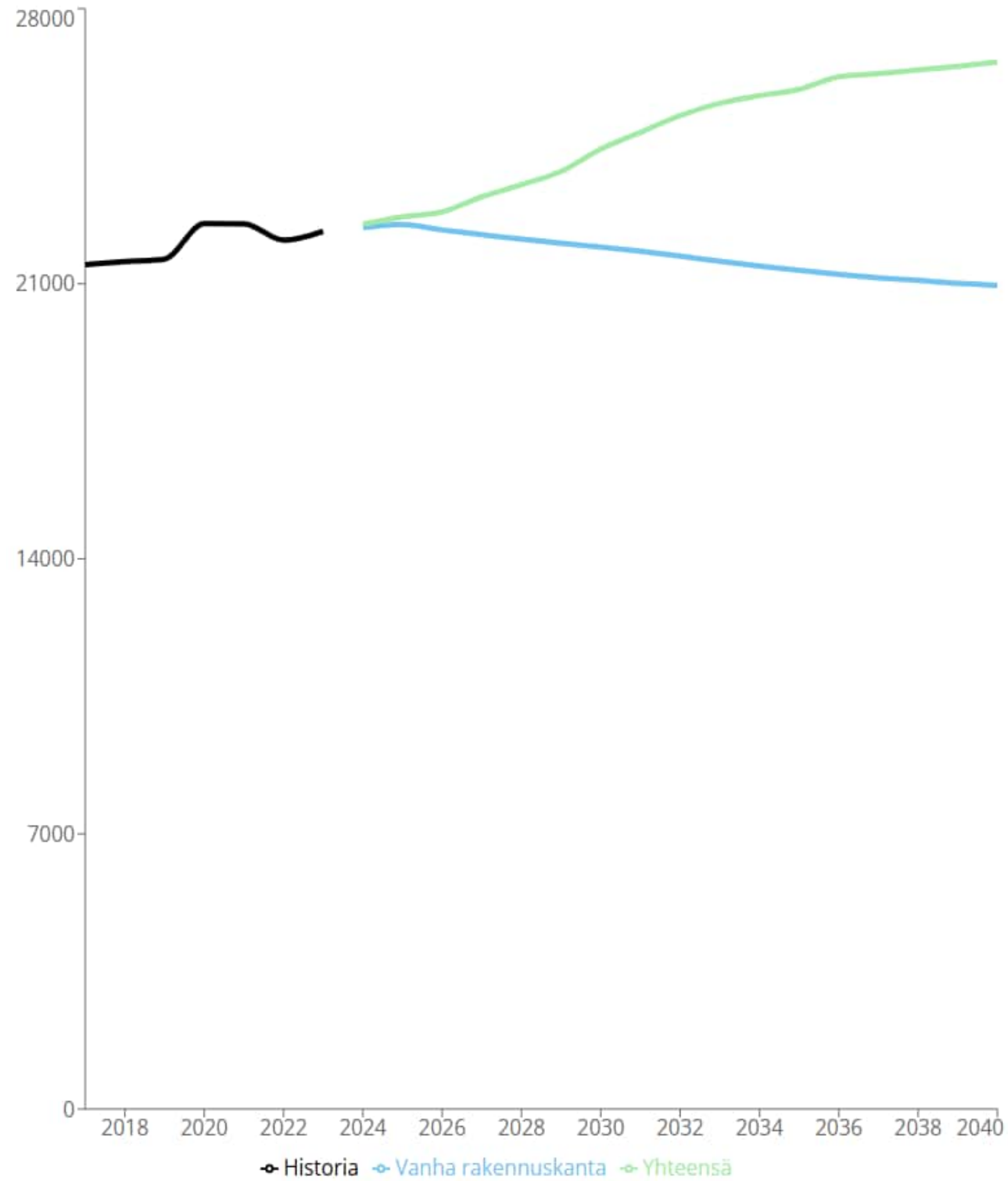
- Aluepalvelutoimikunnan tehtäväksi on annettu poikkihallinnollisen palveluverkkotarkastelun tekeminen kaikista kaupungin palvelupisteistä. Aiemmin palveluverkkoa on Lahden kaupungissa tarkastelu yksittäisten palvelujen näkökulmasta.
- Aluepalvelutoimikunta päätti tarkastella kaupungin tarjoamia palveluita yhdeksän suuralueen näkökulmasta ja tunnistaa eri alueiden palveluverkon avainkohteita, joista tulisi aluepalveluohjelmassa tehdä linjaus.
- Työskentelyssä hyödynnettiin laajasti kartta-aineistoa, tietoja alueen väestöstä sekä väestösuunnitteesta ja rakentamisennusteista. Lisäksi käytettävissä oli kartta-aineistoja esimerkiksi palvelupisteiden saavutettavuudesta, joukkoliikenteestä ja palveludiversiteetistä. Kartta-aineistoa on saatavilla aluepalvelutoimikunnan nettisivuilla. [Väestösuunnite- ja rakentamisennustetiedot](#) löytyvät erillisestä raportista.
- Aluepalveluohjelma luo yhteiset poliittiset lähtökohdat palveluverkon suunnittelulle, valmistelulle ja päätöksenteolle, mutta yksittäiset investointi- ja palveluverkkopäätökset sekä niihin liittyvät vaikutusten arvioinnit tehdään erikseen omissa prosesseissaan. Hankepäätöksistä ja niiden toteutusaikataulusta vastaa kaupungin eri toimielimet hallintosäännön mukaisesti.
- Seuraavilla sivuilla on esitelty Lahden kaupungin palveluverkkoa ja siihen toimikunnan tässä vaiheessa esittämiä muutosehdotuksia ja selvitystarpeita vuoteen 2040 mennessä yhdeksällä suuralueella. Nastolan suuralue on jaettu kahteen osaan: eteläiseen ja pohjoiseen. Aluekohtaiset tarkastelut sisältävät lyhyen kuvauksen suuralueesta ja sen väestökehityksestä, nykyisen ja vuoden 2040 ehdotetun palveluverkon kartalla sekä alueen palveluverkon muutosehdotukset ja tulevaisuuden selvityskohteet.

Keskusta

- Suuralue sijaitsee pääradan ja Salpausselän sekä Vesijärven välissä mäkien reunustamassa laaksossa.
- Ydinkeskustan asuntokanta sijaitsee pääosin kerrostaloissa. Kartanon alueella, Radiomäen pohjoisrinteellä ja Paavolassa on myös pientalo- ja pienkerrostaloasutusta.
- Rakentamismahdollisuuksia on radanvarressa, keski-Lahdessa, Ranta-Kartanossa ja Paavolassa.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on selvästi keskimääräistä korkeampaa 59,7 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenteellä Lahden tiheimmin palveltu alue
- Palveluiltaan kaupungin monipuolisin alue

Keskustan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

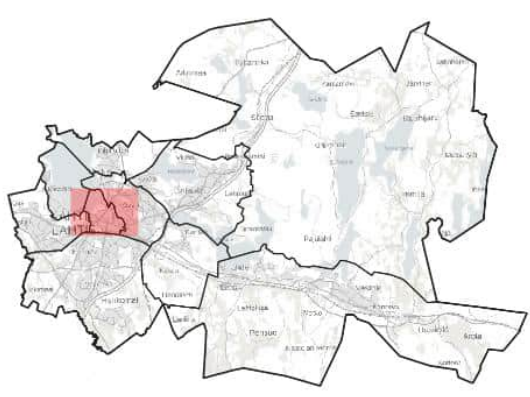
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Keskusta

Nykyiset palvelut

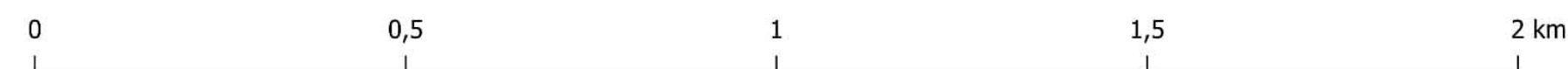
Palvelut alueittain keskusta

kirjasto	terveyskeskukset, sairaalat	päiväkoti
liikunta-rakennukset	alakoulut	nuorisotilat
päivittäis-tavarakaupat	lukiot	yläkoulut
- <- alueella kahden tai useamman toimijan kauppa
<- alueella yhden toimijan kauppa

- ### Palvelut
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet**
- tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet**
- liikuntapaikat ja -laitteet**
- hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
- Palvelurakennukset**
- Päiväkodit**
- vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut**
- alakoulu
  - Yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Erytyskoulu - Tulevaisuuden muutostarve
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat**
- nuorisotila
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelustuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat**
-
- ulkoilureitit ja ladut**
- leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
- asemakaavan viheralueet**
- suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palveluverkon muutosehdotus 1:

Villa Piiparin päiväkodin Onnelan toimipisteen toimintaa ei jatketa

- Villa Piiparin päiväkotiki on yksi hallinnollinen päiväkotiki, joka toimii kolmessa toimipisteessä (Ainola, Onnela, Lotilan peruskoulu). Päiväkodissa on yhteensä 113 lasta seitsemässä ryhmässä, joista esiopetusta 2 ryhmässä. Ainolassa on kolme ryhmää ja se toimii vuokratiloissa. Onnelassa toimii kolme ryhmää ja tilan kunto vaatii korjauksia lähitulevaisuudessa. Yksi esiopetusryhmä toimii Lotilan peruskoulun tiloissa ja toinen on siirtymässä sinne 8/2026 alkaen.
- **Toimikunta ehdottaa**, että luovutaan Villa Piiparin Onnelan toimipisteestä.
- **Perustelut:** Toimipisteestä luopumisella valmistaudutaan kaupunkitasoiseen lapsimäärän vähenemiseen ja palveluverkon tiivistämiseen. Onnelan toimipisteen peruskorjaustarve kohdistuu kooltaan ja toiminnallisilta edellytyksiltään rajalliseen yksikköön, jonka piha-alueiden käytettävyys on hankala. Esiopetuksen keskittäminen Lotilan peruskoululle selkeyttää palveluverkkoa. Hajautunut toiminta lisää kustannuksia ja heikentää toiminnallista tehokkuutta, minkä vuoksi ratkaisulla vähennetään toimipisteiden määrää. Kiinteistön sijainti ja potentiaali yksityiseen jatkokäyttöön tukee nykykäytöstä luopumista.

Palveluverkon muutosehdotus 2:

Lahden uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa

- Vesiliikuntakeskus on nimetty [valuustososopimuksessa](#) yhdeksi keskeisistä investointihankkeista. Vesiliikuntakeskus edistää kaupungin strategisia hyvinvoinnin, elinvoiman ja ympäristövastuun tavoitteita. Se tarjoaa laadukkaat puitteet uimaopetukselle, kilpaurheilulle, liikunnalle ja harrastustoiminnalle. Vesiliikuntakeskus on suunniteltu rakennettavaksi urheilukeskukseksi.
- Lahden kaupunginhallitus on hyväksynyt helmikuussa 2026 [Vesiliikuntakeskuksen hankesuunnitelman](#) hankkeen jatkovalmistelun lähtökohdaksi. Hankkeen arvioidaan valmistuvan kesällä 2030.
- **Toimikunta ehdottaa**, että vesiliikuntakeskuksen valmistuessa Lahden uimahalli suljetaan. Vesiliikuntakeskuksen valmistumisen jälkeen seurataan uimahallien asiakasmääriä ja arvioidaan vaikutuksia palveluverkkoon.
- **Perustelut:** Uimahallit ovat energiaintensiivisiä ja teknisesti vaativia kohteita sekä niiden henkilöstötarve on suuri. Toiminnan kannattavuus ja perusteltavuus edellyttää suurta asiakasmäärää, joka puolestaan perustuu riittävään asukas pohjaan ja laajaan vaikutusalueeseen. Lahden uimahalli sijaitsee Vesiliikuntakeskuksen välittömässä läheisyydessä eikä palveluverkossa ole perusteltua olla lähekkäin kahta uimahallia. Lahden uimahalli on käyttökänsä lopussa eikä vastaa nykypäivän vaatimuksia. Peruskorjaus ei ole taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua.

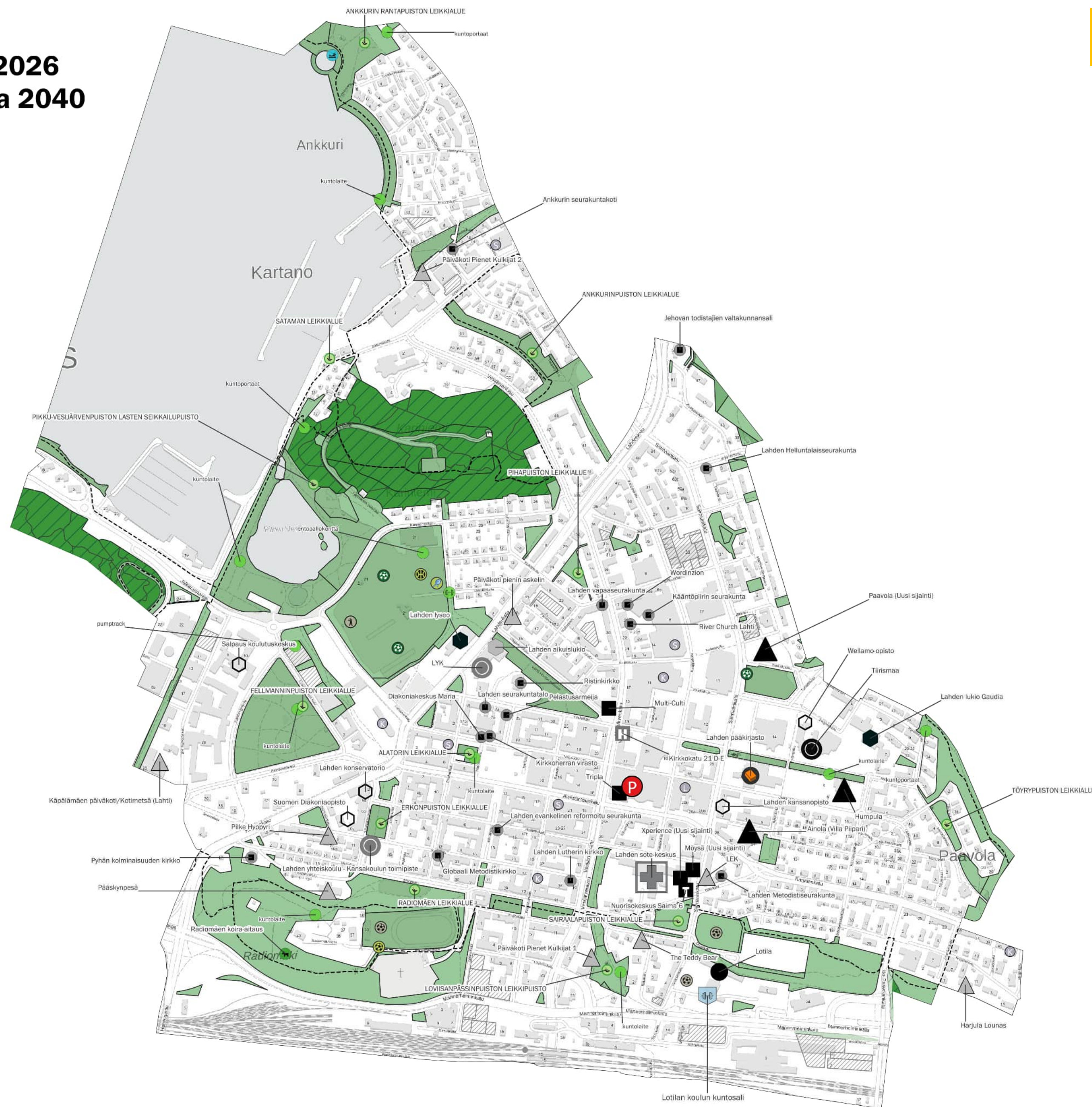
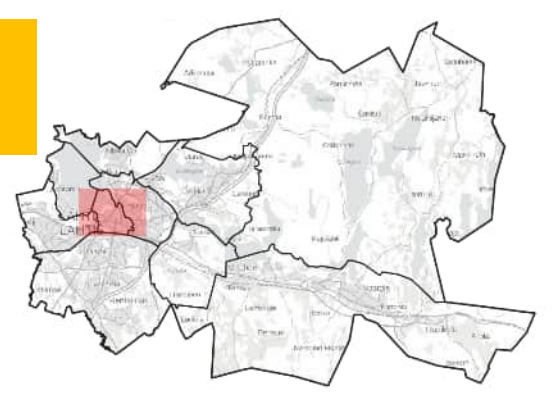
Palveluverkon selvityskohteet: Keskusta

Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa Palvelutori vuoden 2029 jälkeen kaupunkikonsernin tiloihin

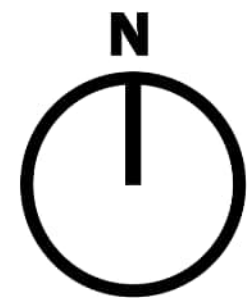
- Palvelutori on vuonna 2020 perustettu julkisten palveluiden alusta, jossa palveluita tarjoaa Lahden kaupungin eri palveluiden lisäksi toimijoita Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta sekä Lahden seurakunnasta. Palvelutoimintaa rikastuttavat eri asiakasryhmille suunnatut säännölliset pop up-palvelut sekä digiasiointi. Palvelutorin monipuoliset tilat ja palvelut mahdollistavat arjen sujuvan asioinnin sekä tapahtumien sekä erilaisten tapaamisten ja toiminnan toteuttamisen. Asukkaat, yleishyödylliset yhdistykset ja järjestöt voivat varata tiloja maksuttomasti kokous- ja tapahtumakäyttöön.
- Palvelutorin sijainti on helposti saavutettavissa ja se toimii keskeisellä paikalla kauppakeskus Trion 2. kerroksessa. Se mahdollistaa yhden käynnin taktiikalla usean asioinnin onnistumisen Palvelutorilla ja kauppakeskus Triossa. Tilana alusta on avoinna arkisin klo 8-18, palveluntarjoajilla on omat palveluajat. Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen on mahdollista maanantaista torstaihin klo 20 saakka ja perjantaisin klo 18 saakka.
- Palvelutorin viikoittainen asiakasmäärä vaihtelee 5000-10 000 asiakkaan välillä. Asiakaskokemustutkimuksen mukaan Palvelutorin suositteluindeksi on korkea (NPS 71).
- **Perustelut selvitystyölle:**
  - Palvelutorin vuokrataso on tällä hetkellä korkea, koska se sisältää Palvelutorin perustamiskustannusten takaisinmaksun. Vuokrataso saattaa alentua vuoden 2029 jälkeen, kun perustamiskustannukset on katettu. Työllisyyspalveluiden siirrettyä palvelunsa pääosin keskustassa erillisiin tiloihin Palvelutorin tiloissa on ollut vajaakäyttöä. Kaupunkikonsernin tiloihin on suunniteltu keskustan alueella peruskorjauksia, joiden yhteydessä voidaan tarkastella olisiko Palvelutorin toiminta mahdollista sijoittaa jatkossa konsernin tiloihin ja vahvistaa näin kaupungin tasetta sekä parantaa kaupunkikonsernin omien tilojen käyttöä.

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Keskusta

PALVELUVERKKO 2040

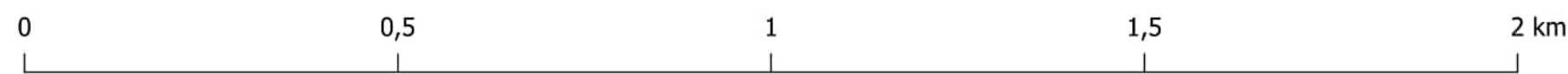

Möysän päiväkoti
siirretään
keskustan alueelle
2030-luvulla

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
tulevaisuuden muutostarpeet

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali
- muut kentät, liikuntalaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viijelypaikat

asemakaavan vihalueet
suojelumetsät asemakaava-alueella
metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

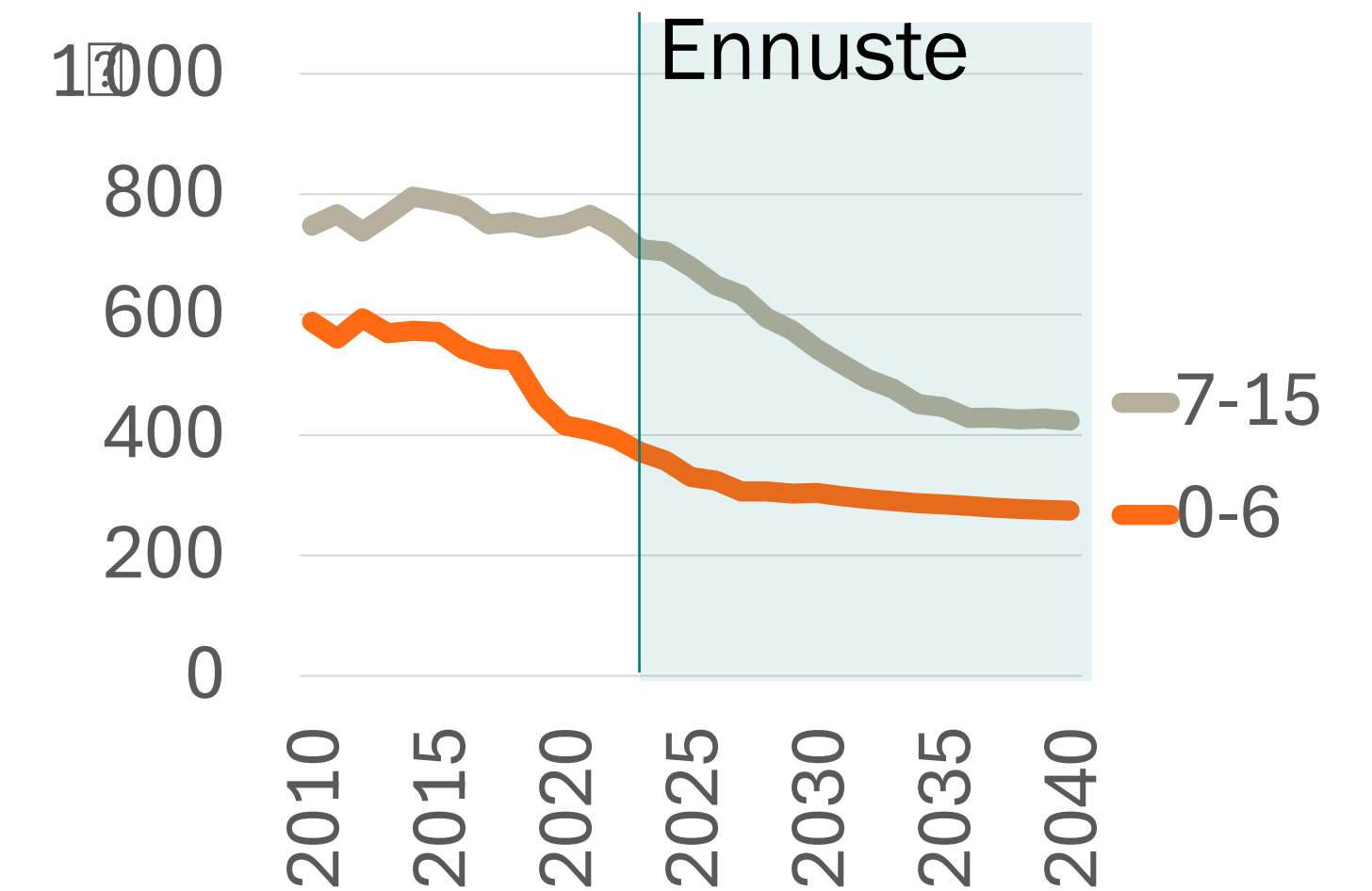
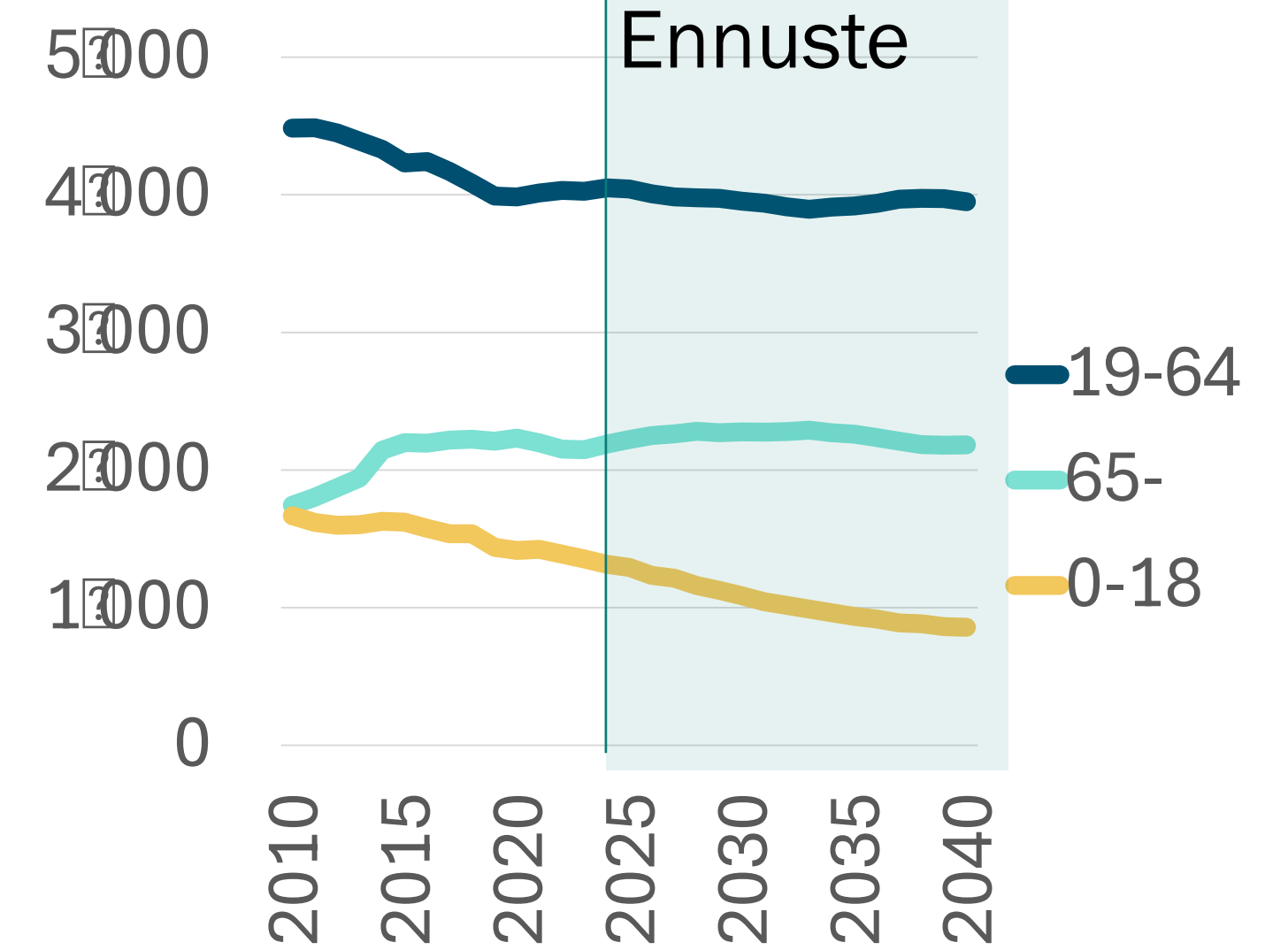
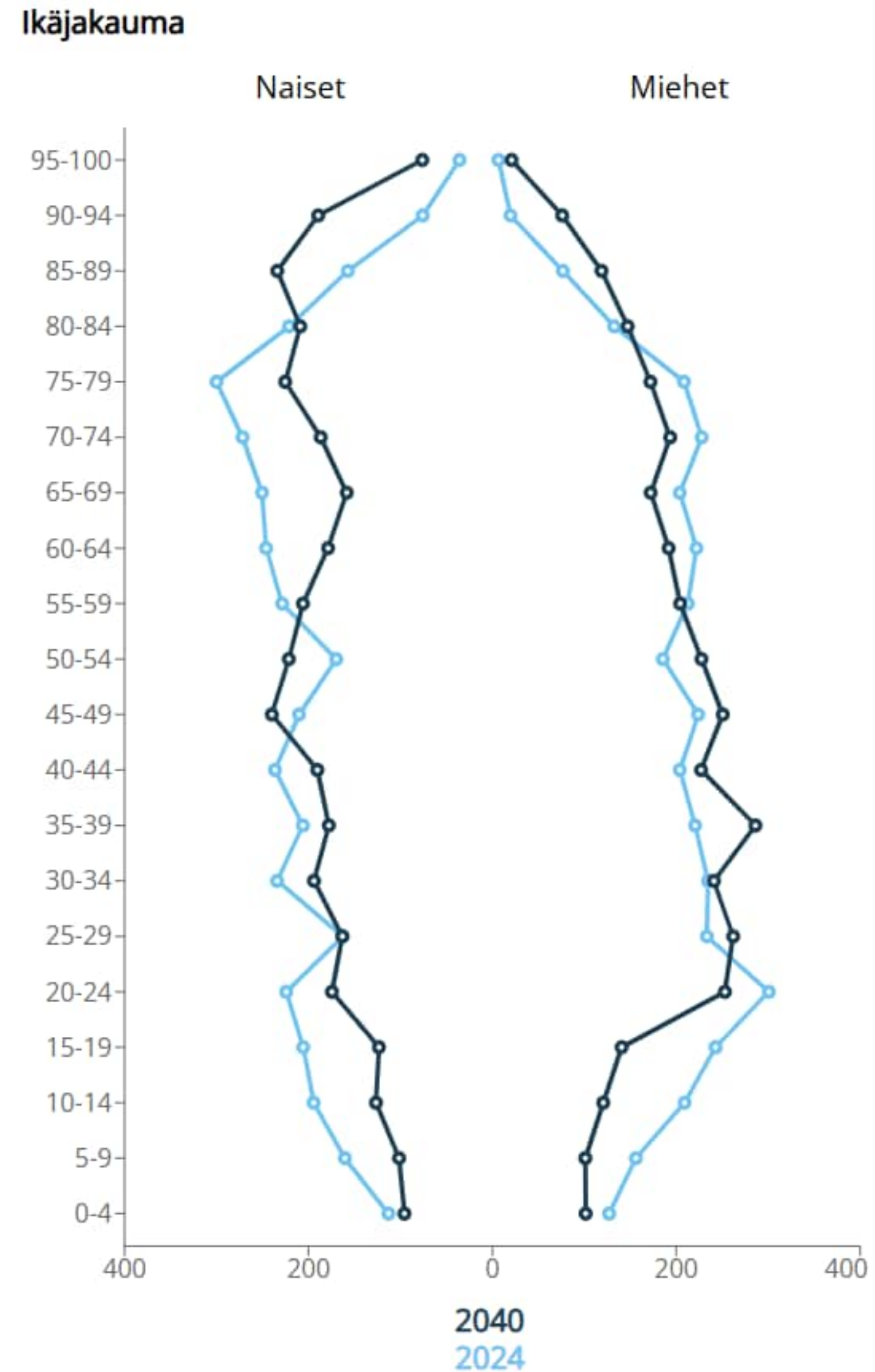
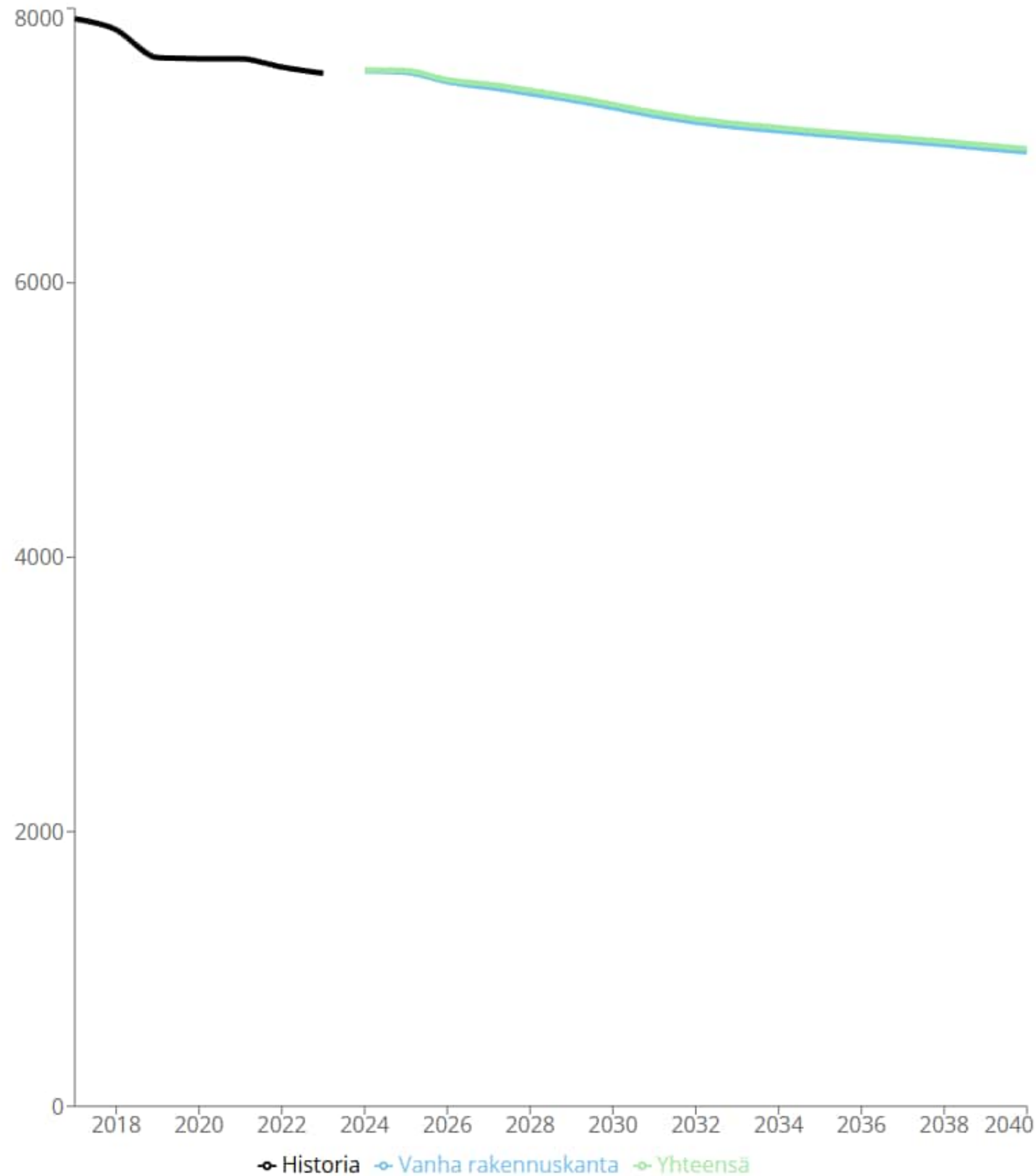
- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Mukkula

- Suuralueen länsiosa rajautuu Vesijärveen ja siellä sijaitsevaan Enonsaareen ja itäosa Savontiehen. Alueella on runsaasti luonnonsuojelualueita, kuten esimerkiksi itäosassa sijaitseva laaja Pesäkallion luonnonsuojelualue VT24:n ja Merrasjärven itäpuolella.
- Karjusaari, Kilpiäinen ja Solti ovat pientalovaltaista aluetta. Kerrostaloasutus on keskittynyt Mukkulan keskukseen.
- Vähäistä rakentamisen mahdollisuutta on Mukkulan keskuksessa, Haapalanmäellä ja Soltissa.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 44,5 % (Lahti 42,4 %).
- Alueelle kulkee kaksi joukkoliikenteen laatukäytävää.
- Joukkoliikenteen näkökulmasta yksi suunnittelun pääsuunnista.
- Tarjoaa peruspalvelut, liikunta ja kauppa yksipuolisia.

Mukkulan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Mukkula

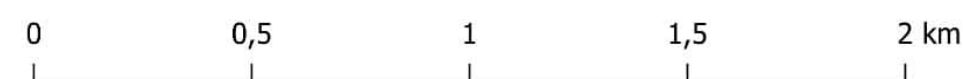

Palvelut alueittain

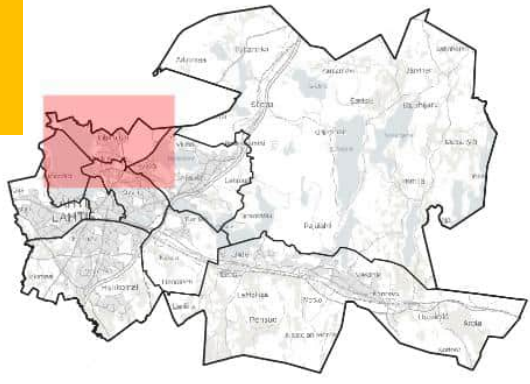
- kirjasto**
- sairaalat**
- päiväkoti**
- liikunta-rakennukset**
- alakoulut**
- nuorisotilat**
- päivittäis-tavarakaupat**
- lukiot**
- yläkoulut**

Lahden kaupunki
Kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Nykyiset palvelut

Palvelut

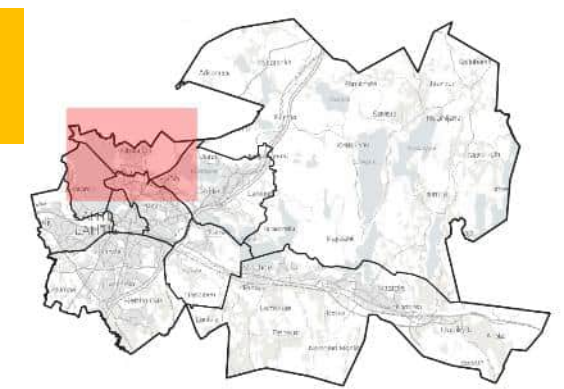
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet**
  - tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Liikuntarakennukset**
  - jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulko-kohteet**
- liikuntapaikat ja -laitteet**
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
  - asemakaavan viheralueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- Palvelurakennukset**
- Päiväkodit**
  - vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut**
  - alakoulu
  - yhtenäiskoulut
    - Yhtenäiskoulu
    - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
    - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
    - Erityiskoulu
    - yläkoulu
  - lukio
    - lukio
    - lukio (yksityinen)
    - muut koulut
  - nuorisotilat
    - nuorisotila
    - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
    - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat**
  -
- ruokakaupat**
  - K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Palveluverkon muutosehdotus 3: Mukkulan alueelle rakennetaan monitoimitalo

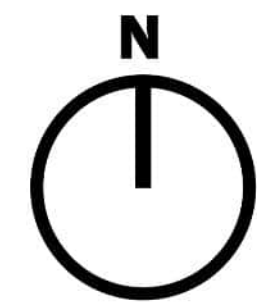
- Mukkulan alueella koulu-, päiväkot-, kirjasto- ja nuorisotoimintaa on siirtynyt vuodesta 2017 alkaen vaiheittain väistötiloihin tilojen kunnon takia. Alueelle rakennettavan uuden monitoimitalon hankesuunnitelmia on käsitelty vuosina 2023 ja 2024, mutta ne on palautettu uudelleen valmisteluun.
- Aluepalvelutoimikunta esitti helmikuussa 2026 kaupunginhallitukselle, että se edellyttää Mukkulan monitoimitalon hankesuunnitelman päätöksenteon vauhdittamista. [Sivistyslautakunta antoi maaliskuussa 2026 lausunnon](#) monitoimitaloon sijoittuvista toiminnoista kaupunginhallituksen hankevalmistelun tueksi.
- [Kaupunginhallitus päätti maaliskuussa 2026](#), että Mukkulan monitoimitalon hankesuunnitelma tuodaan päätöksentekoon 1.9.2026 mennessä. Hankesuunnitelman tulee sisältää kaksisarjainen yhtenäiskoulu, kahdeksanryhmäinen päiväkot, nuorisotila, kirjasto, liikuntatilat sekä tarvittavat yhteiset tilat mukaan.
- **Perustelut:** Alueen koulu-, päiväkot-, kirjasto- ja nuorisotoimintaa on toteutettu jo lähes kymmenen vuotta väistötiloissa. Alueen nykyinen ja ennusteen mukainen väestörakenne sekä sosioekonominen tilanne puoltavat monitoimitalon rakentamista alueelle. Samalla edistetään alueen tasapuolista kohtelua ja kehittymistä myös jatkossa.

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Mukkula

PALVELUVERKKO 2040

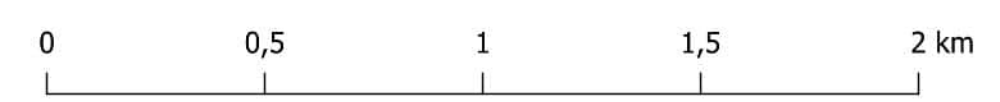

- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit
▲ vuoropäiväkoti
▲ päiväkoti
▲ päiväkoti (yksityinen)
- Koulut
● alakoulu
○ yhtenäiskoulu
○ yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
○ yhtenäiskoulu (Yksityinen)
E erityiskoulu
○ yläkoulu
■ lukio
■ lukio (yksityinen)
○ muut koulut
- nuorisotilat
■ nuorisotila
T Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
H nuorten tukipalvelut ja hallinto
- P palvelutori
■ kirjastot
■ pelastuslaitokset
- + terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset
■ jäähalli
■ kuntosali
■ liikuntatila
■ uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet
⊗ hiekkakenttä
⊗ nurmikenttä
⊗ tekonurmikenttä
⊗ pesäpallokenttä
⊗ koripallokenttä
⊗ tenniskenttä
⊗ lentopallokenttä
■ uimarannat ja -paikat
■ ulkokuntosali, kuntoilulaitteet
--- ulkoilureitit ja ladut
■ leikkipaikat
■ viljelypalstat
- asemakaavan viheralueet
■ suojelumetsät asemakaava-alueella
■ metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
■ suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat
○ K-ryhmä
○ Lidl
○ S-ryhmä
■ uskonnolliset rakennukset
■ yleiskaavavaranto - asumisen alueet
■ asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

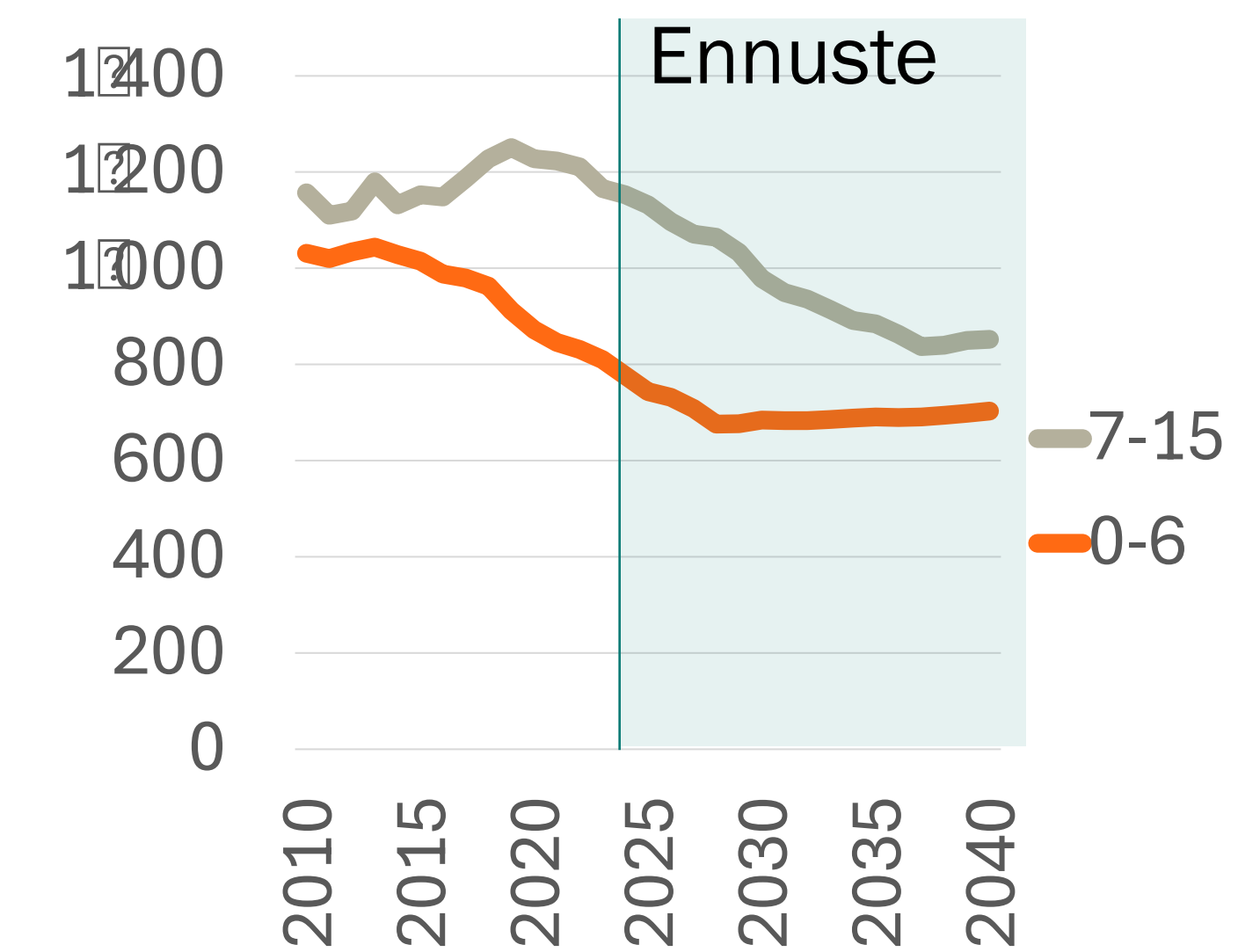
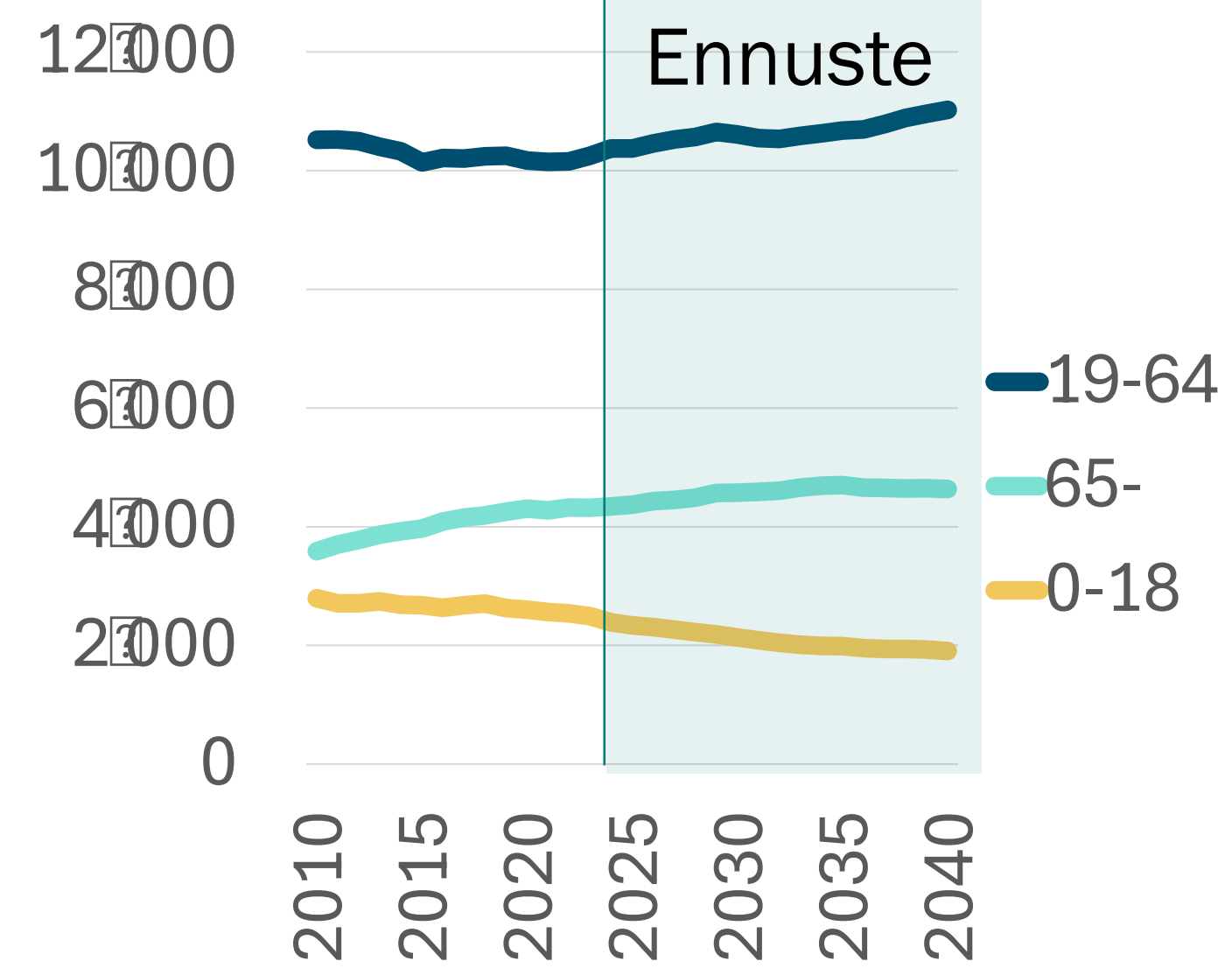
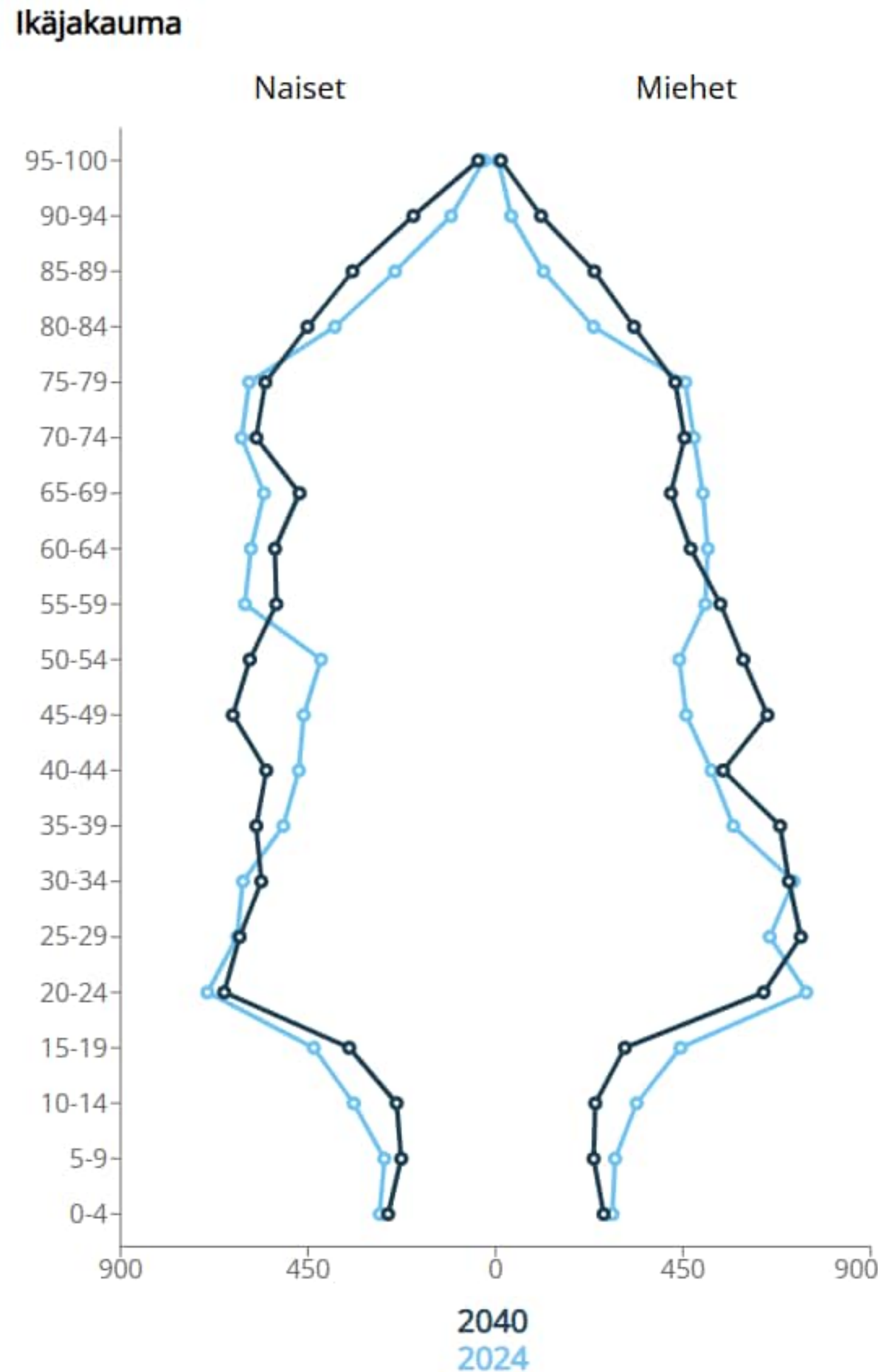
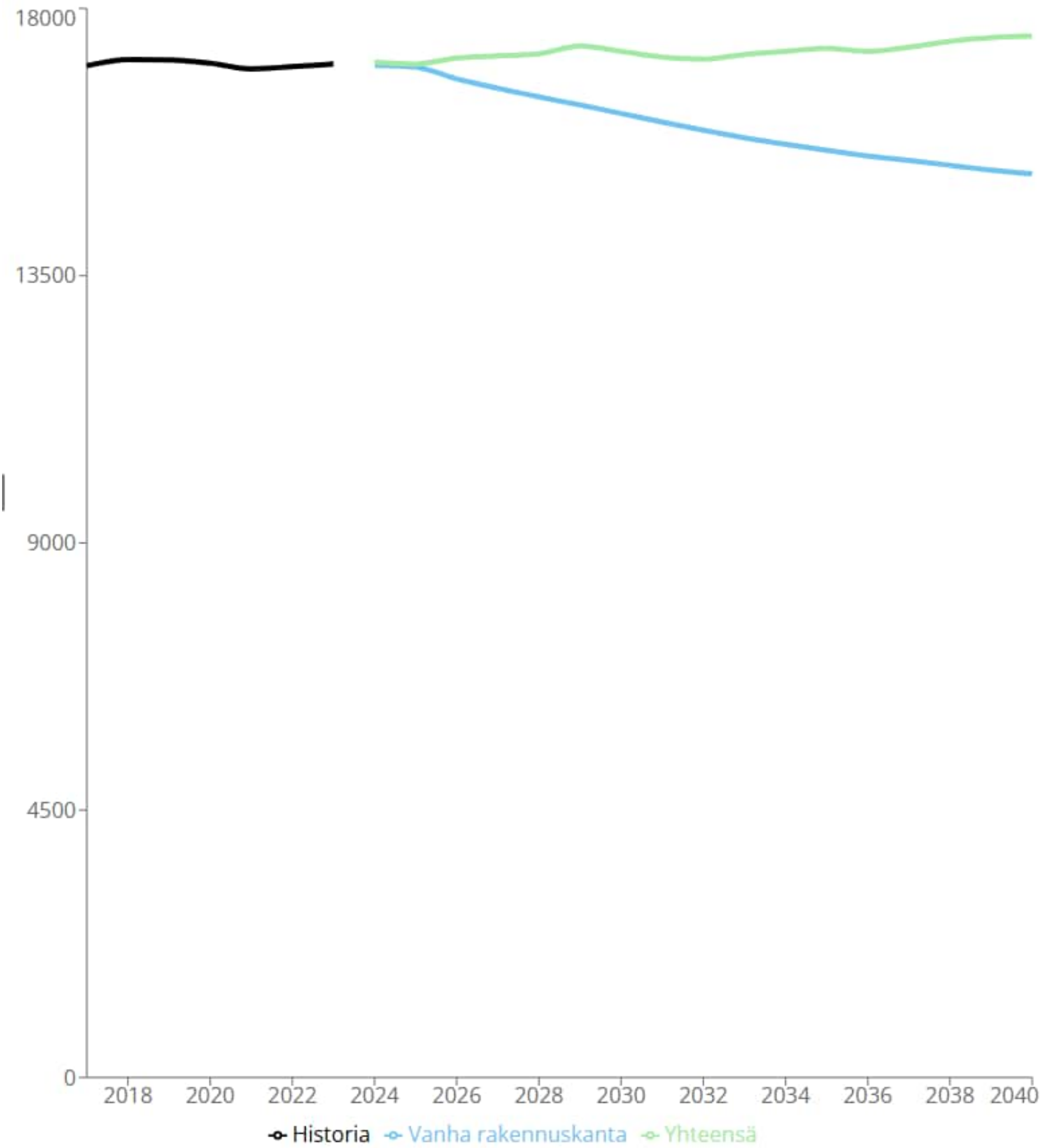

Kivimaa-Kiveriö- Joutjärvi

- Suuralue sijoittuu VT4:n, VT24:n, Vesijärven, Kivistönmäen ja Salpausselän rajaamalle mäkiselle alueelle. Alueen koillisosassa on Kymijärven voimalaitos ja teollisuusaluetta. Teollisuusraide kulkee alueen läpi pääradalta Niemeen, jossa sijaitsee yliopistokampus.
- Kivimaa ja Kiveriö ovat pientaloaluetta. Paavola, Möysä ja Mustankallionmäki ovat pientalo- ja kerrostaloaluetta. Ruoriniemi ja Niemi ovat kerrostaloaluetta.
- Niemessä on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia elinkeinoelämältä vapautuvalla alueella, kun taas Möysässä ja Kiveriössä vain vähän.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 49,8 % (Lahti 42,4 %).
- Tiheä joukkoliikennepalvelu tiheän asutuksen alueilla Joutjärvellä, Kiveriössä ja Mukkulankadulla.

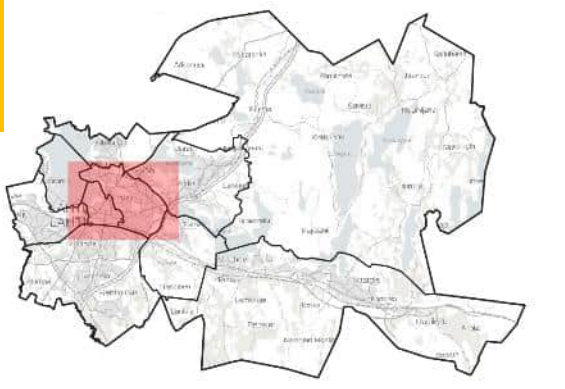
Kivimaa-Kiveriö-Joutjärvi suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

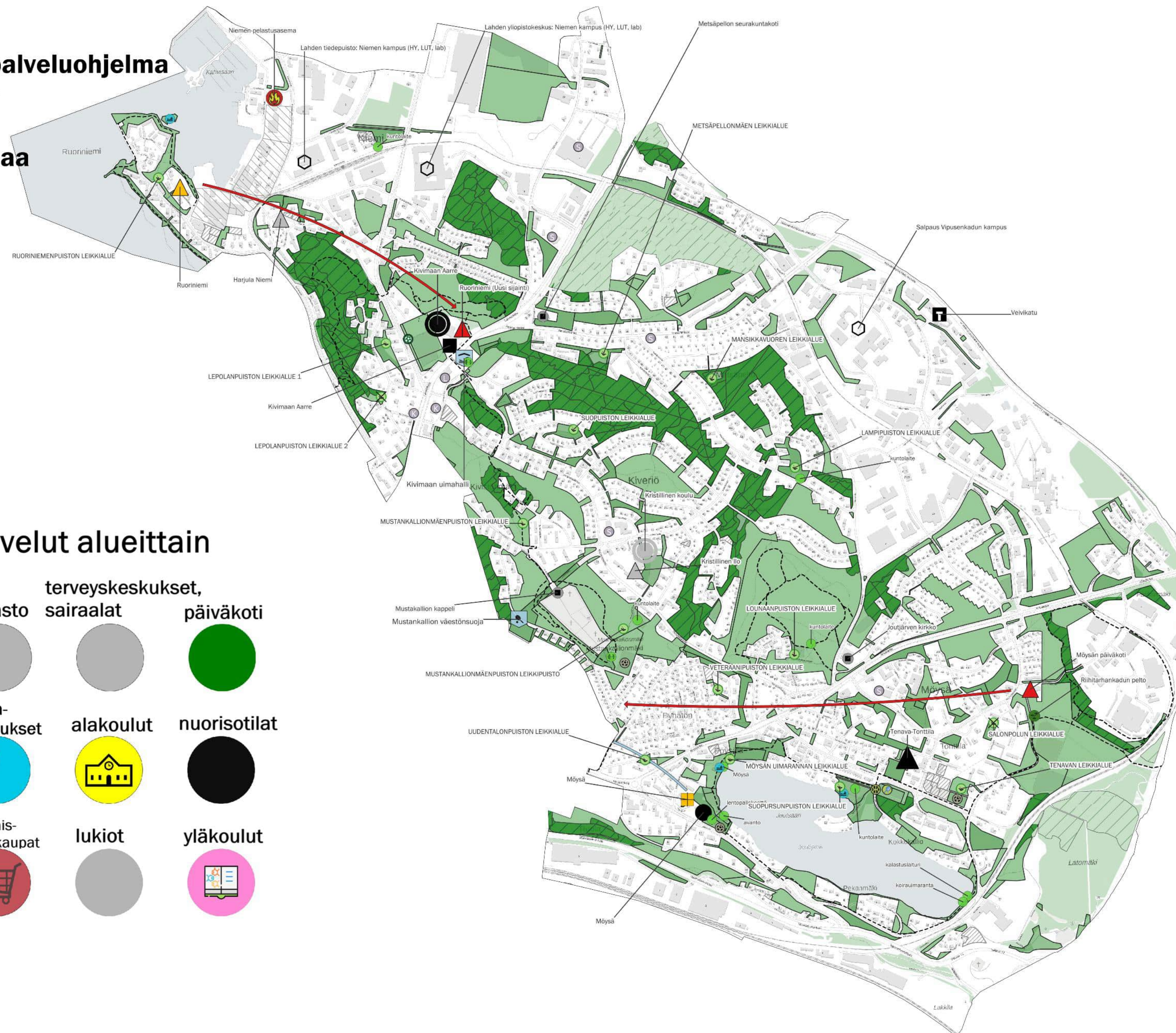
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Kivimaa

Palvelut

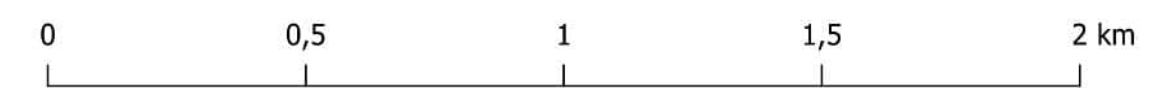
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
  - tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit
  - vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut
  - alakoulu
  - yhtenäiskoulut
    - yhtenäiskoulu
    - yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
    - yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - erityiskoulu
  - yläkoulu
- lukio
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat
  - Koulunuorisotyö ja harrastustoiminnan ohjaus
  - nuorisotila
  - Nuorisotila - (Pieni muutostarve)
  - Muuttava nuorisotila
  - Muuttava nuorisotila - Uusi sijainti uudessa monitoimitalossa
  - Nuorisotila - Tulevaisuuden muutostarve
  - Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - Mahdollisuus nuorisotoimintaan, mikäli henkilöresurssija
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - Muuttava nuorisotila - Uusi sijainti

- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset
  - jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet
- liikuntapaikat ja -laitteet
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - asemakaavan viheralueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat
  - K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Palvelut alueittain

- Kivimaa
- terveyskeskukset, sairaalat
- kirjasto
- päiväkoti
- liikuntarakennukset
- alakoulu
- uimahalli
- liikuntatila
- päivittäis-tavarakaupat
- lukiot
- yläkoulut
- nuorisotilat
- yläkoulu

Lahden kaupunki kaavoitus 5 / 2026
 taustakartta: Maanmittauslaitos
 aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palveluverkon muutosehdotus 4:

Möysän päiväkoti siirretään keskustan alueelle 2030-luvulla

- Möysän päiväkodissa on 207 lasta ja 10 ryhmää, joista esiopetusryhmiä kolme. Kaksi esiopetusryhmää toimii Möysän peruskoululla. Päiväkoti toimii väliaikaisissa vuokratiloissa. Möysän peruskoulun tiloissa ei korjaustarpeita.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Möysän päiväkoti siirretään 2030-luvulla keskustaan, ensisijaisesti keskustan länsipuolelle.
- **Perustelut:** Nykyinen sijainti ei vastaa pitkän aikavälin palveluverkon kehittämistavoitteita. Möysän alueen lapsimäärä vähenee ja sijainniltaan keskustan alue palvelee tulevaisuudessa paremmin. Vuokrasopimuksen päättymisen mahdollistaa rakenteellisten ratkaisujen tarkastelun.

Palveluverkon muutosehdotus 5:

Ruoriniemen päiväkodin toiminta siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen

- Ruoriniemen päiväkodissa on 122 lasta seitsemässä ryhmässä, joista neljä on esiopetusryhmiä. Esiopetusryhmät toimivat Kivimaan monitoimitalo Aarteessa. Ruoriniemen päiväkotirakennuksessa on todettu esiintyvän terveyshaittaa ja toiminta on siirtymässä Kivimaan monitoimitaloon väistötilojen kautta. Väistötilojen hankinnasta on päätös, siirtyminen 2026 loppuvuodesta.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Ruoriniemen päiväkoti siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen vuoden 2026 aikana ja yhdistyy osaksi monitoimitaloa 2030-luvulla.
- **Perustelut:** Päiväkoti toimii vuoden 2026 lopusta väistötiloissa ja toiminta vaatii pysyvät tilat. Kivimaan alueen oppilasmäärän ennustettu väheneminen mahdollistaa päiväkodin toimintojen sijoittamisen Kivimaan monitoimitalon yhteyteen.

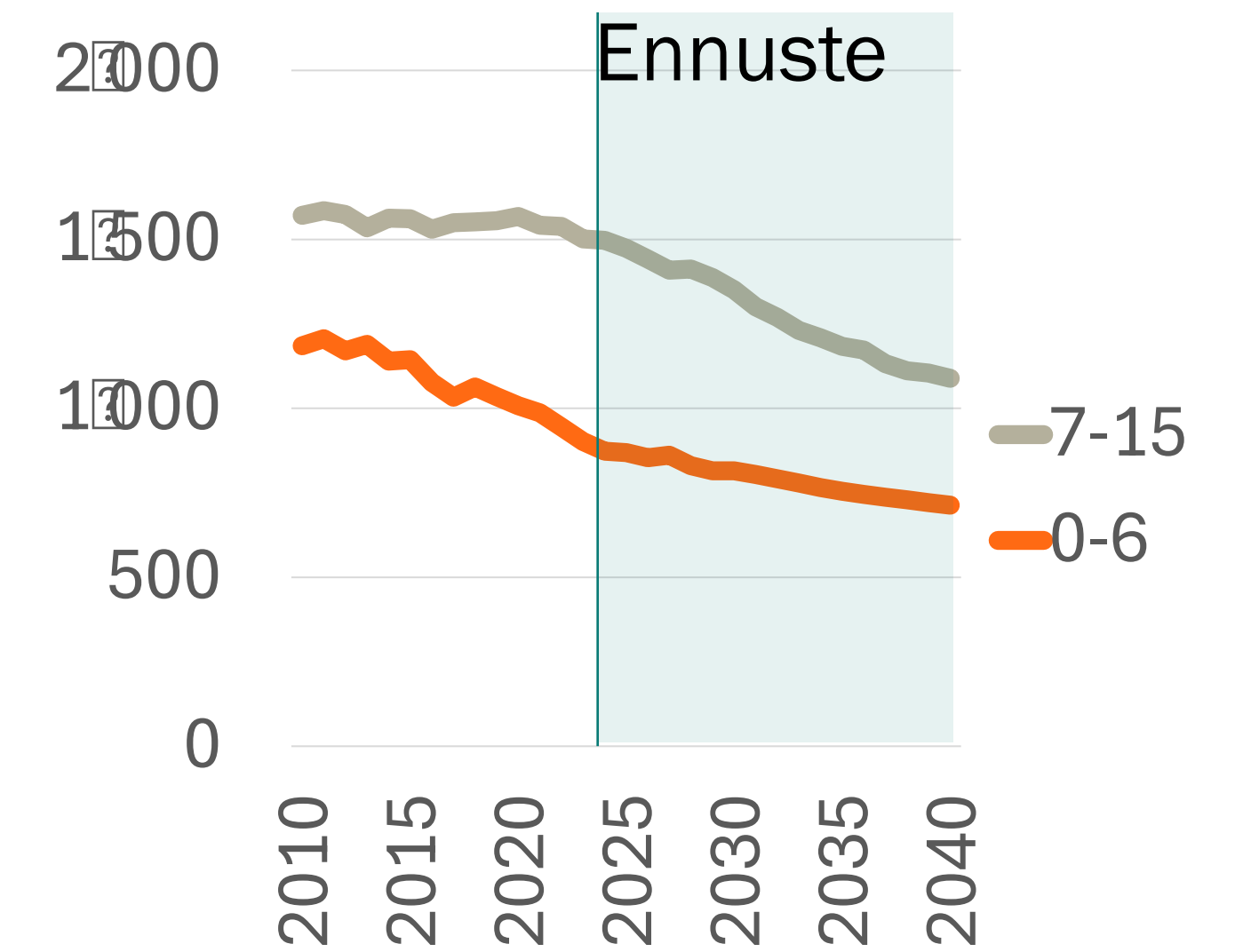
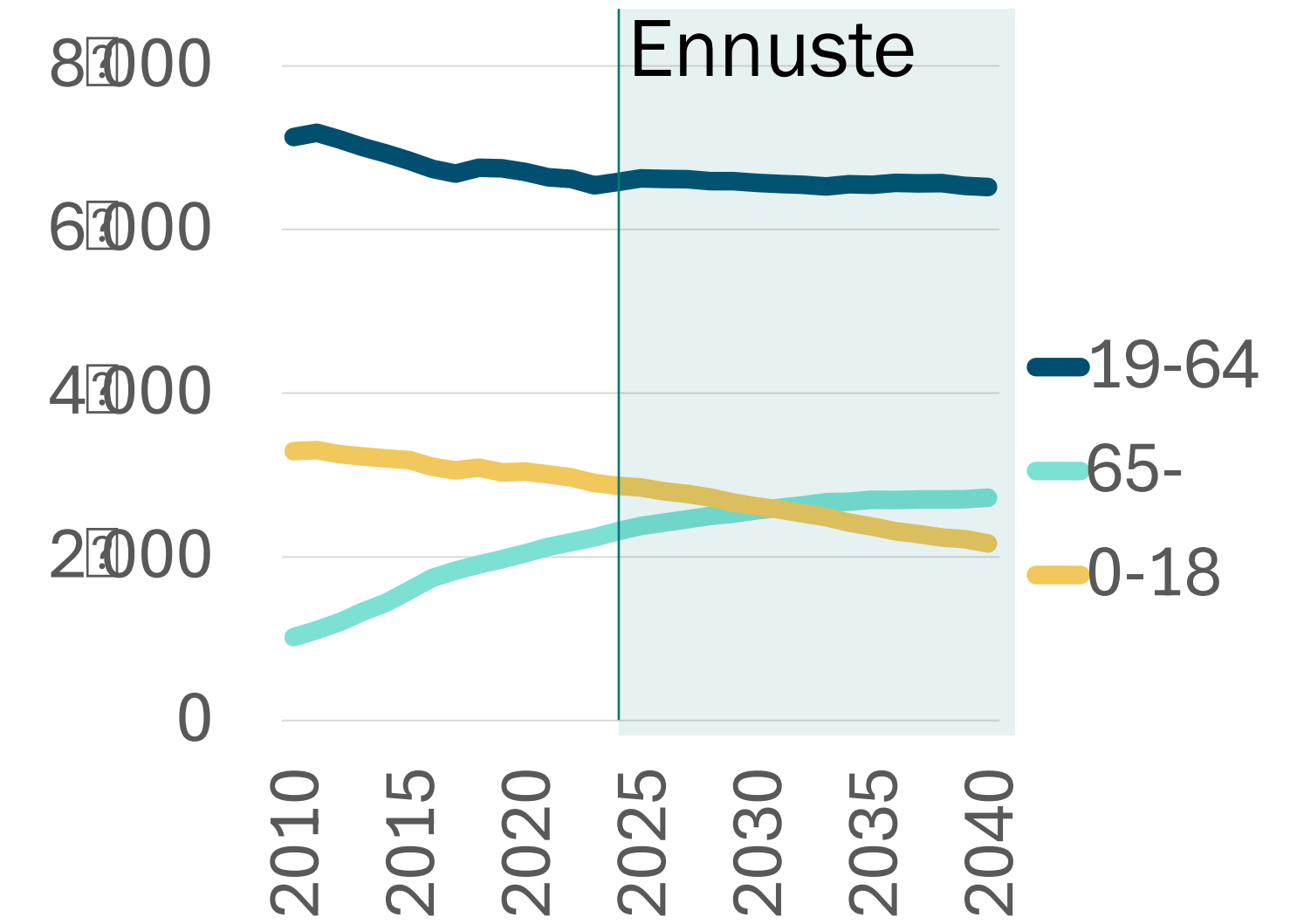
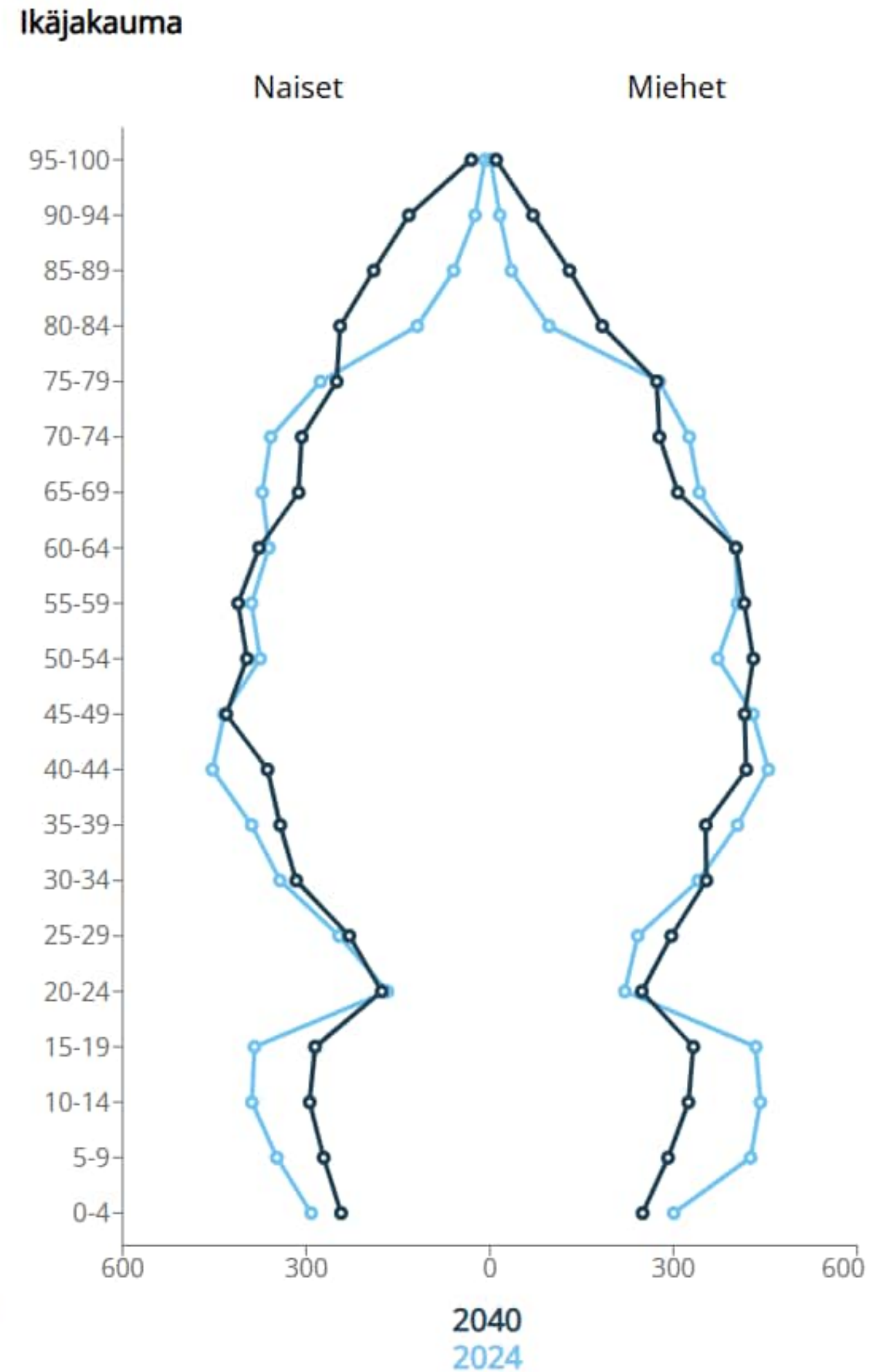
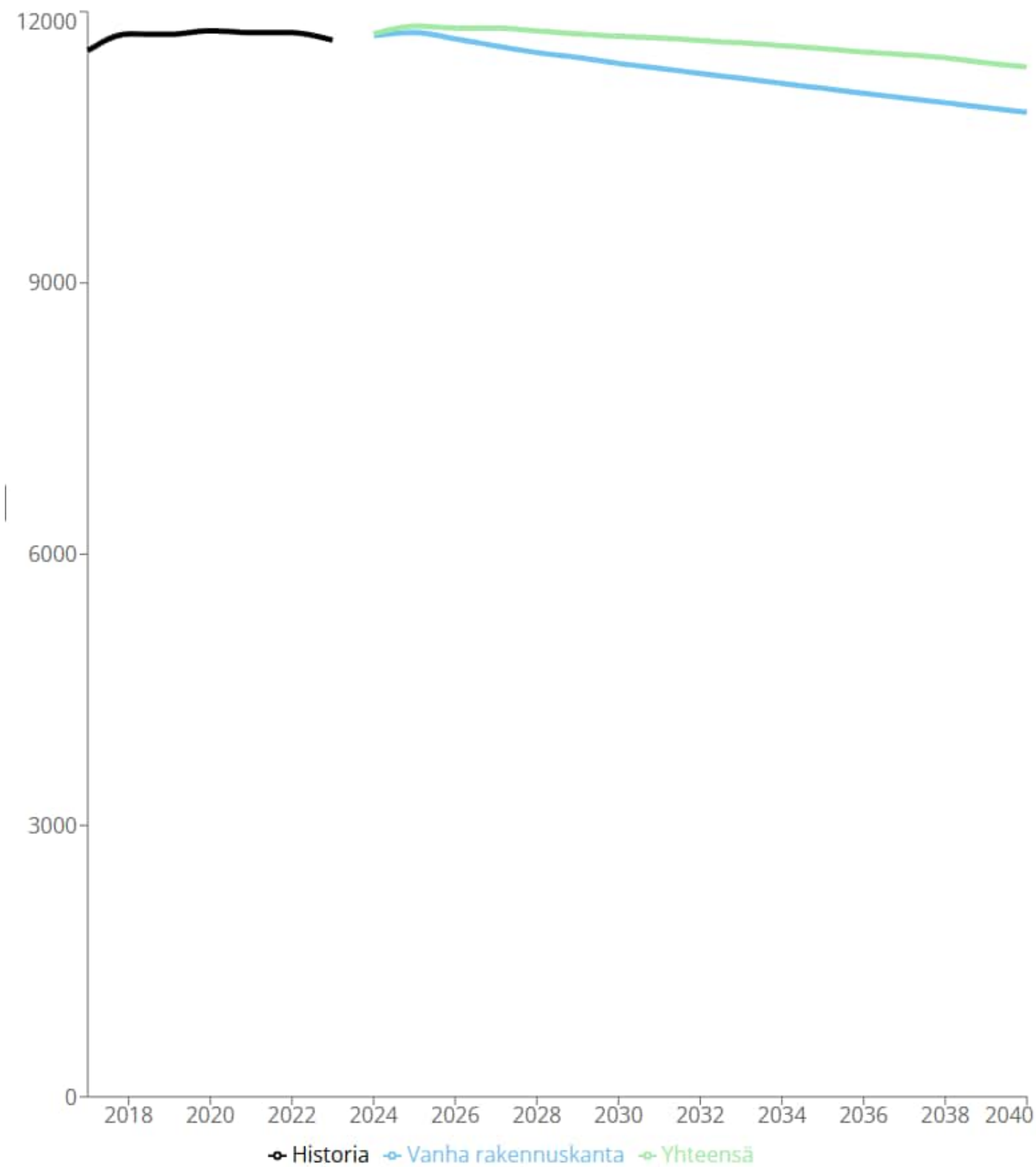

Ahtiala

- Suuralue rajautuu lännessä Savontiehen, etelässä VT24:ään ja Kymijärveen sekä idässä ja pohjoisessa entisen Nastolan kunnan maa- ja metsätalousalueisiin. Aluetta halkoo Savonrata ja valtatie 4.
- Asuntokanta on pääasiassa pientaloja Kytölässä, Viuhassa, Ahtialassa, Kunnaksessa ja Koiskalassa, ja sijoittuu suurimmalta osin VT4:n länsipuolelle ja Alasenjärven ympäristöön.
- Rakentamisen mahdollisuuksia on runsaasti Kytölässä, Viuhassa, Ahtialan ja Kunnaksen pohjoisosissa ja Koiskalassa Koiskalantien ja Kymijärven välisellä alueella.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 20,8 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne palvelee pääsääntöisesti Ahtialantien ympäristöä, täydentävää joukkoliikennepalvelua mm. Kaukkarissa ja Herrasmannissa.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Ahtialan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehitty nykyisellään ilman uudisrakentamista

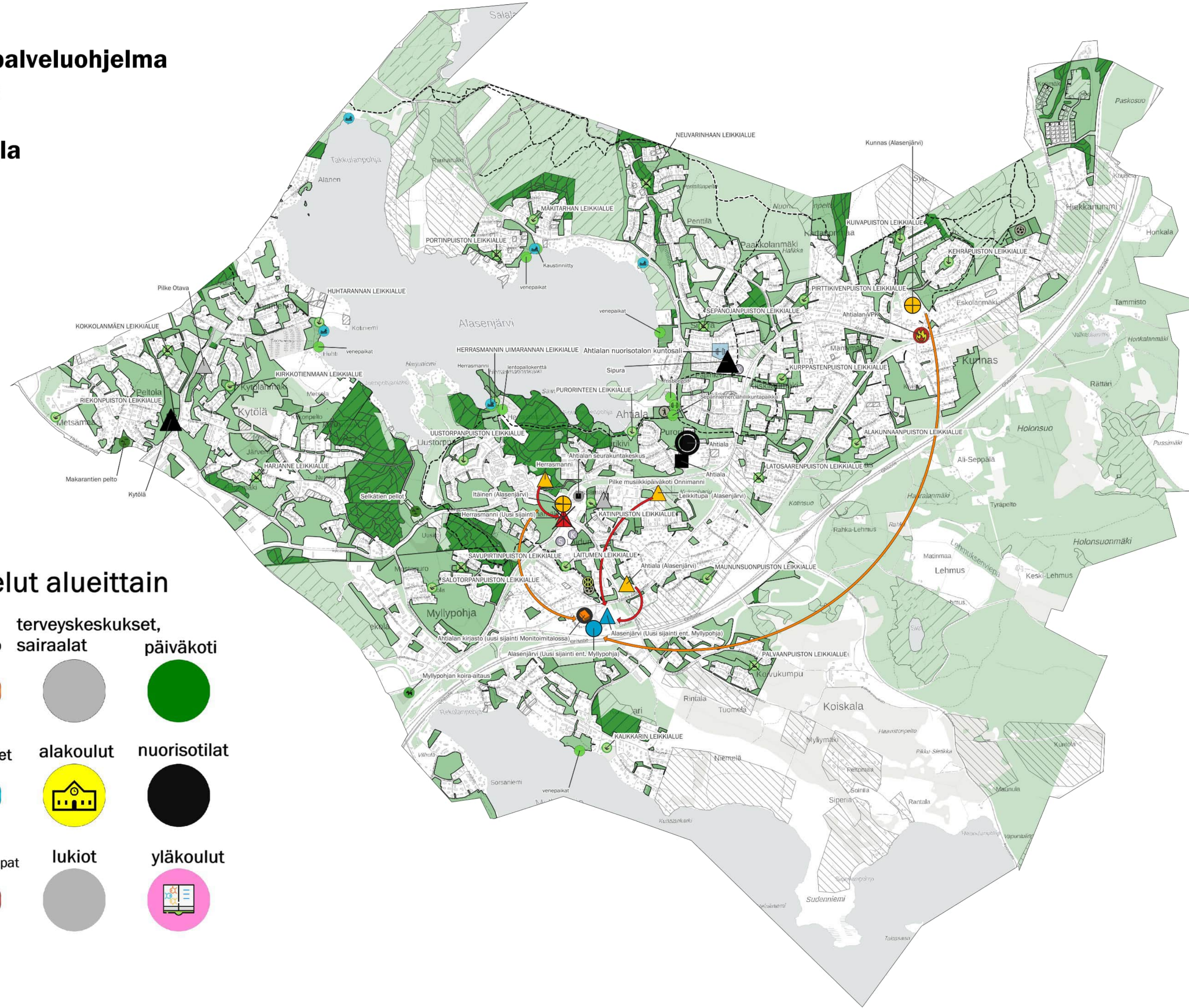
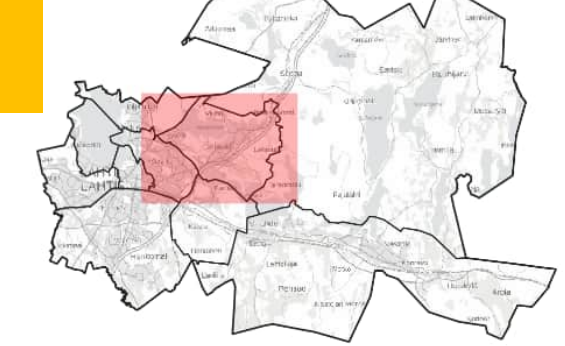
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Ahtiala

Nykyiset palvelut

Palvelut alueittain

- Ahtiala**
- kirjasto** (orange book icon)
  - terveyskeskukset, sairaalat** (grey circle icon)
  - päiväkoti** (green circle icon)
  - liikuntarakennukset** (blue circle icon)
  - alakoulut** (yellow house icon)
  - nuorisotilat** (black circle icon)
  - päivittäistavarakaupat** (red shopping cart icon)
  - lukiot** (grey circle icon)
  - yläkoulut** (pink circle icon)
- <-> alueella kahden tai useamman toimijan kauppa

- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet**
- tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset**
- Päiväkodit**
- vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut**
- alakoulu
  - yhtenäiskoulut
  - Yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Erytyskoulu - Tulevaisuuden muutostarve
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
  - nuorisotilat
  - nuorisotila
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat**
- +
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävätkä ulko-kohteet**
- liikuntapaikat ja -laitteet**
- hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
  - asemakaavan viheralueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

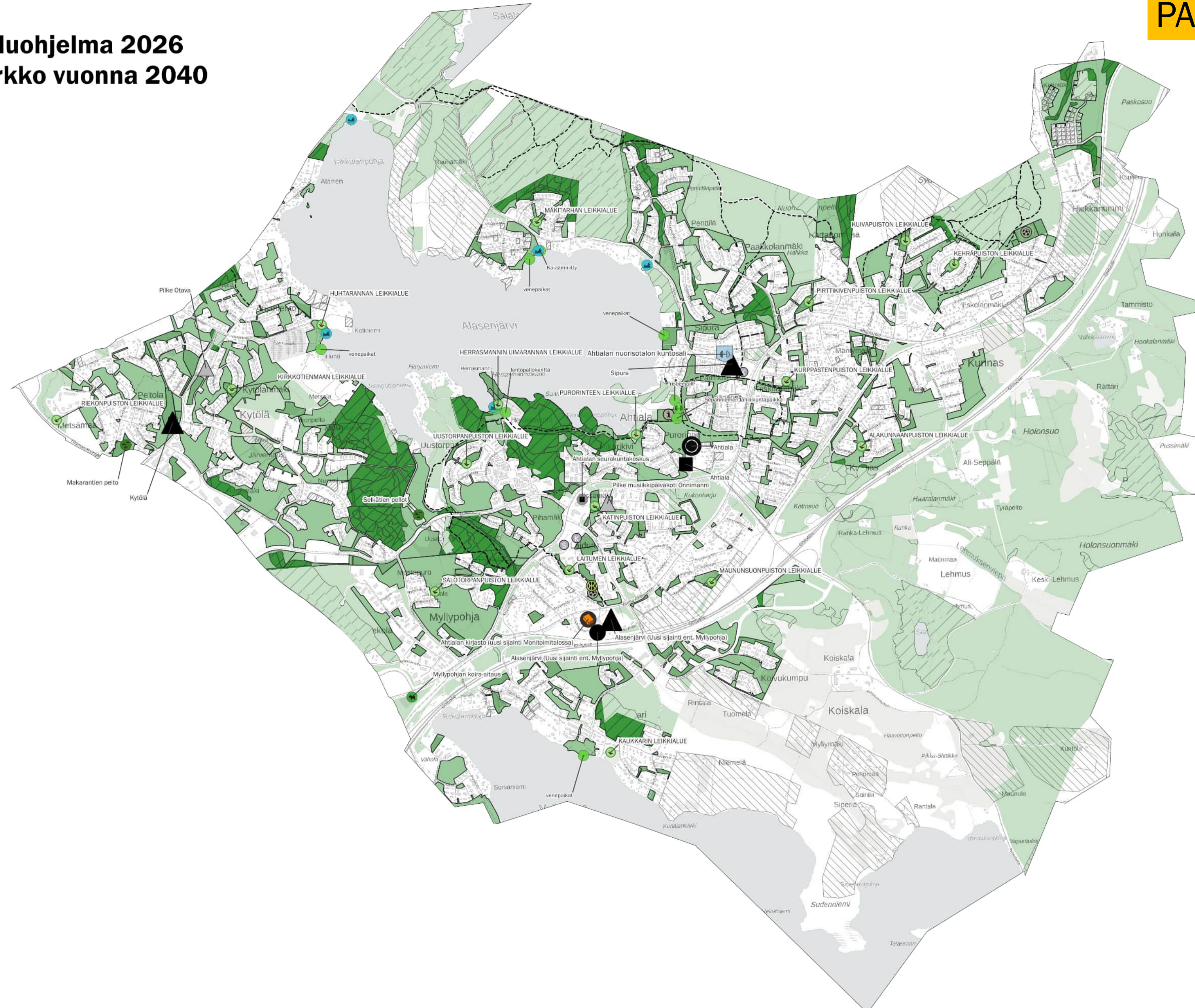
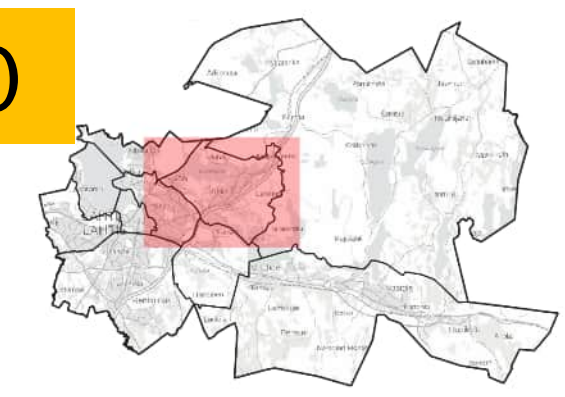
taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palveluverkon muutosehdotus 6: Herrasmannin päiväkodista luovutaan 2030-luvulla

- Herrasmannin päiväkodissa on 66 lasta neljässä ryhmässä. Päiväkoti vaatisi peruskorjausta lähitulevaisuudessa. Toiminta siirretään vuoden 2027 alussa noin viideksi vuodeksi väliaikaisiin tiloihin Ahtialan terveysasemalle.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Herrasmannin päiväkodin toiminnasta luovutaan 2030-luvulla.
- **Perustelut:** Päiväkodista luopumisella valmistaudutaan alueen lapsimäärän vähenemiseen ja palveluverkon tiivistämiseen. Väliaikaiset tilaratkaisut mahdollistavat hallitun siirtymän.

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Ahtiala

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulko-kohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

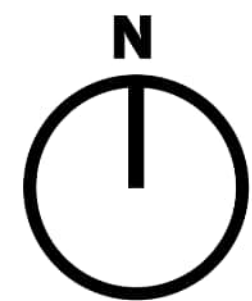
- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali
- muut kentät, liikuntalaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viijelypalstat

asemakaavan viheralueet

- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

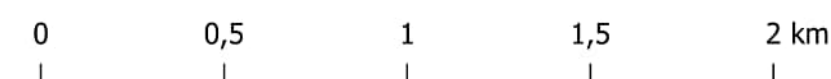
ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

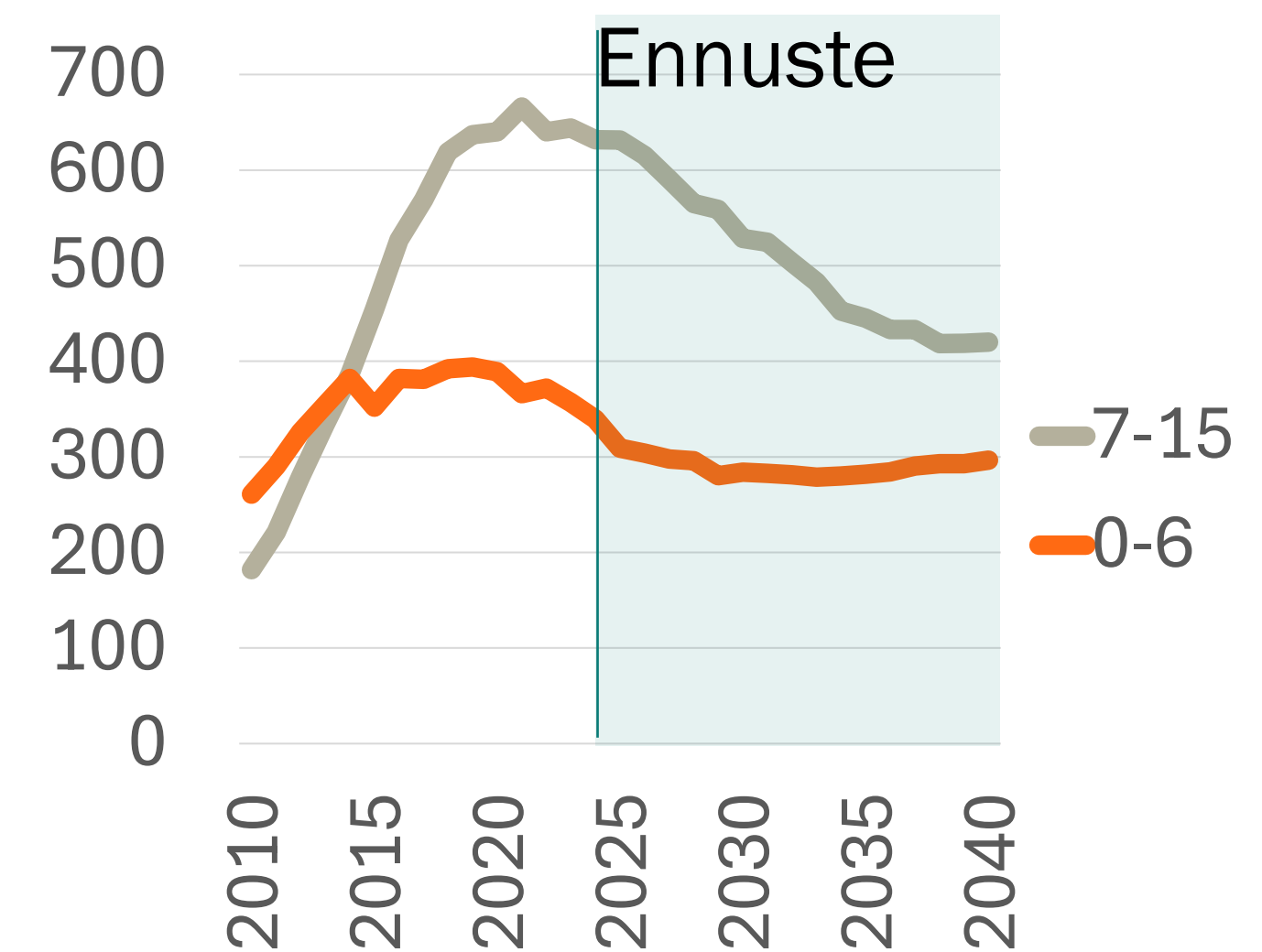
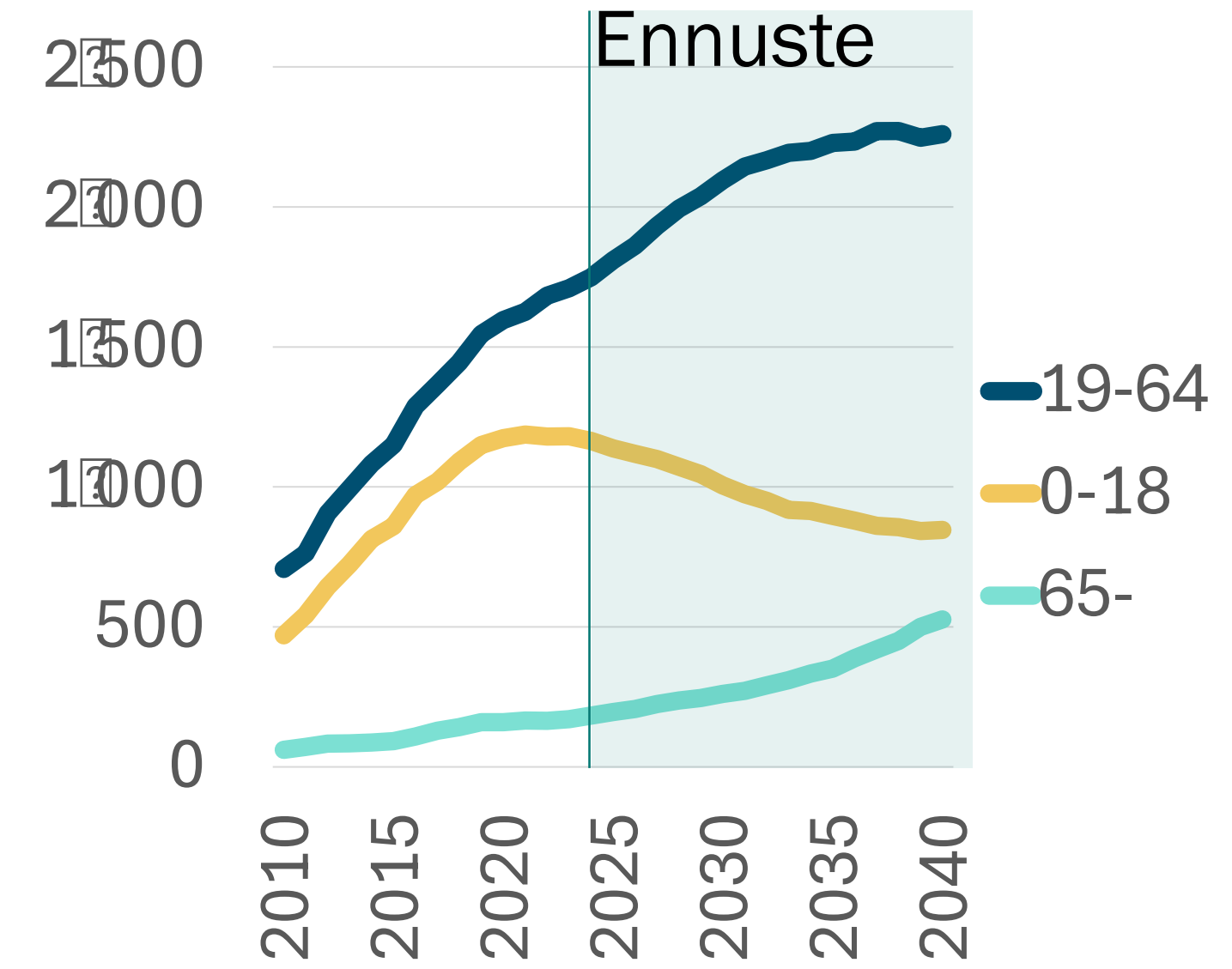
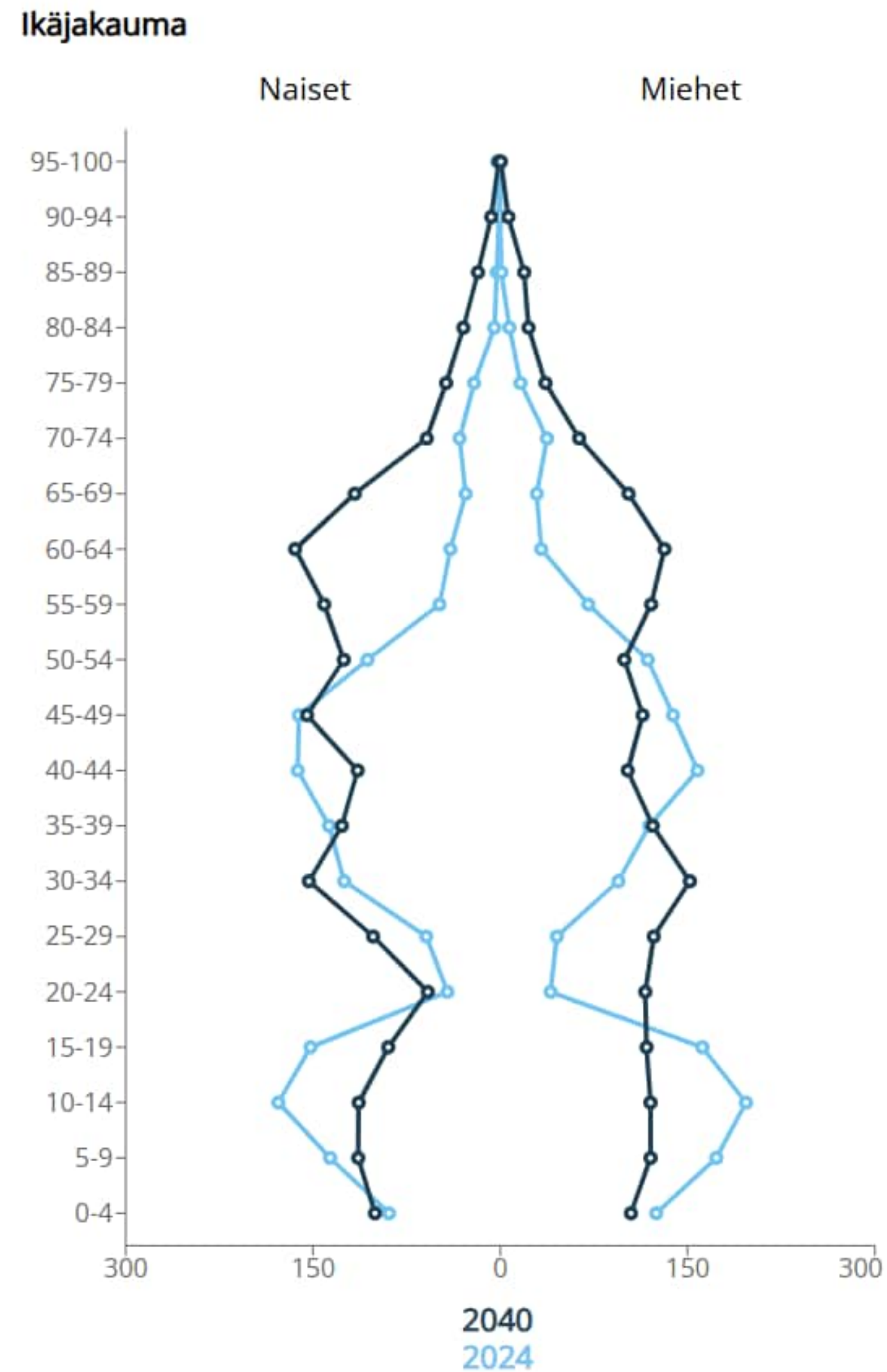
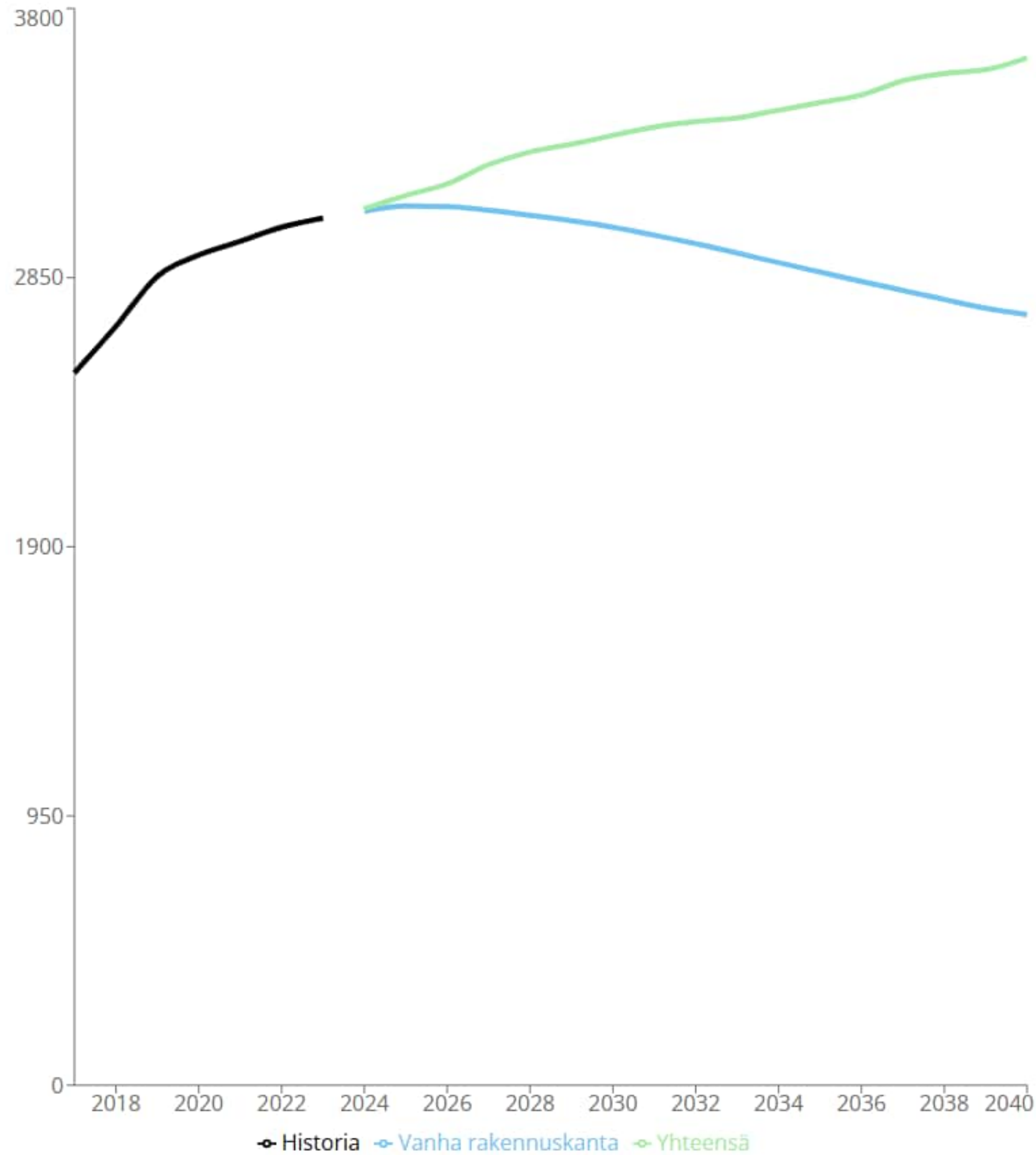

Kolava-Kujala

- Suuralue rajoittuu pohjoisessa Kymijärveen, idässä Villähteeseen, etelässä Linnaistensuohon ja lännessä valtatie neljään sekä Loviisan rataan. Salpausselkä, päärata ja valtatie 12 halkovat aluetta lännestä itään.
- Asuntokanta koostuu pientaloista Järvenpään ja Kolavan kaupunginosissa sekä Kujalan kyläalueella.
- Rakentamismahdollisuutta on runsaasti jäljellä Kolavassa sekä nykyisen Kariston pientaloalueen koillis- ja itäpuolella.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 4,5 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne sijoittuu Karistoon ja Villähteentien varteen.
- Yksipuolinen palvelutarjonta.

Kolava-Kujalan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

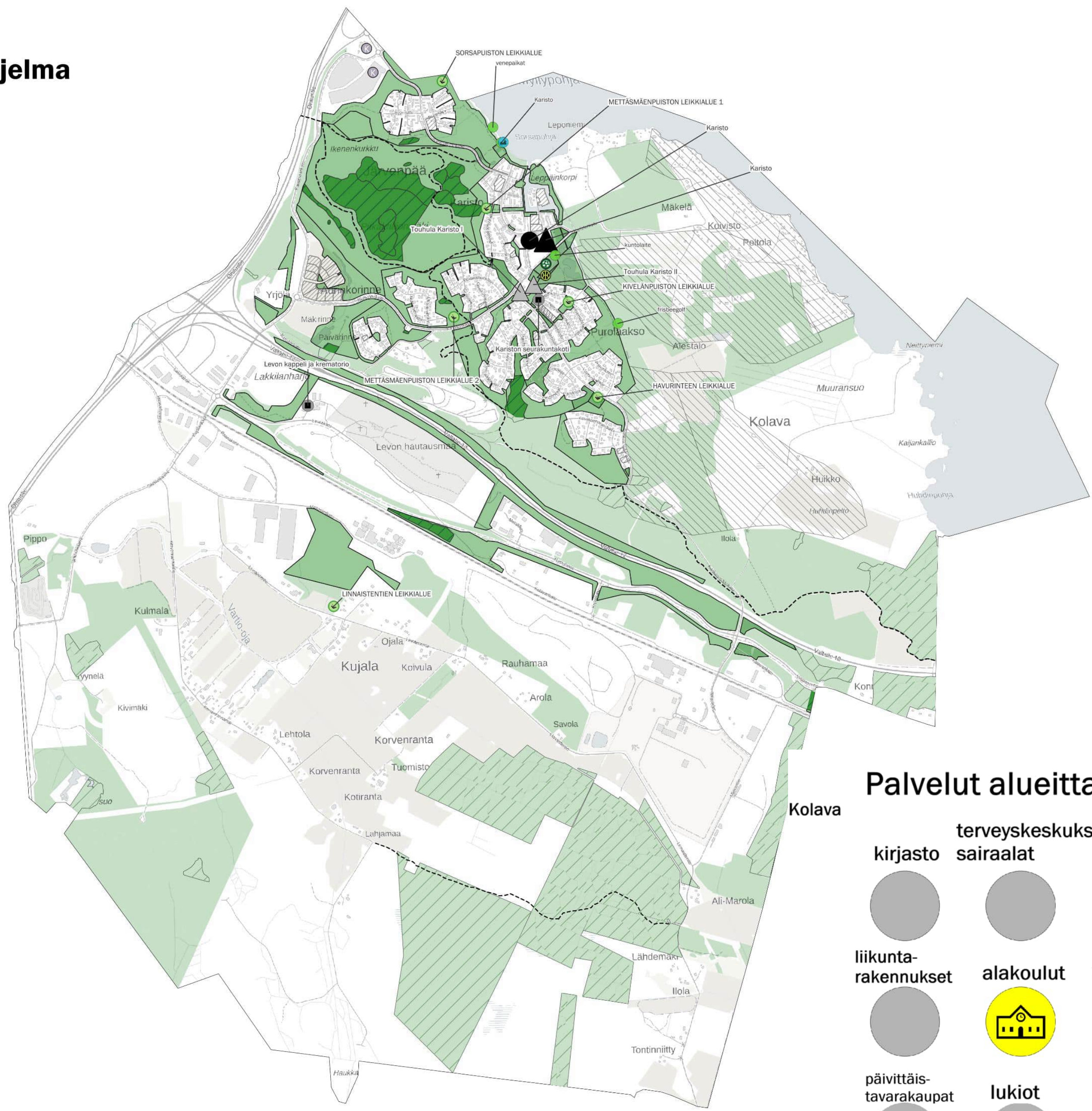
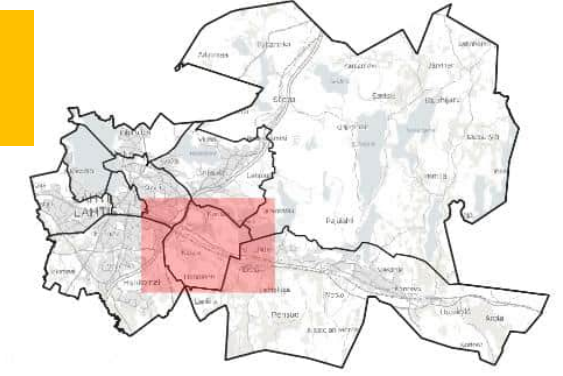
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Kolava

Nykyiset palvelut

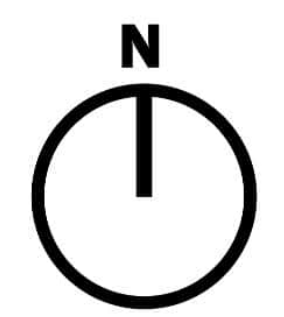

Palvelut

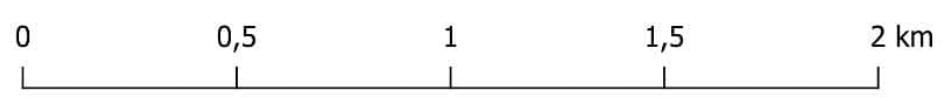
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
  - tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit
  - vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut
  - alakoulu
  - yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Erytyskoulu
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
  - nuorisotilat
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset
  - jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet
- liikuntapaikat -laitteet
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
  - asemakaavan viheralueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat
  - K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Palvelut alueittain

- kirjasto
- liikunta-rakennukset
- päivittäis-tavarakaupat
- terveyskeskukset, sairaalat
- alakoulut
- lukiot
- päiväkoti
- nuorisotilat
- yläkoulut

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026
taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

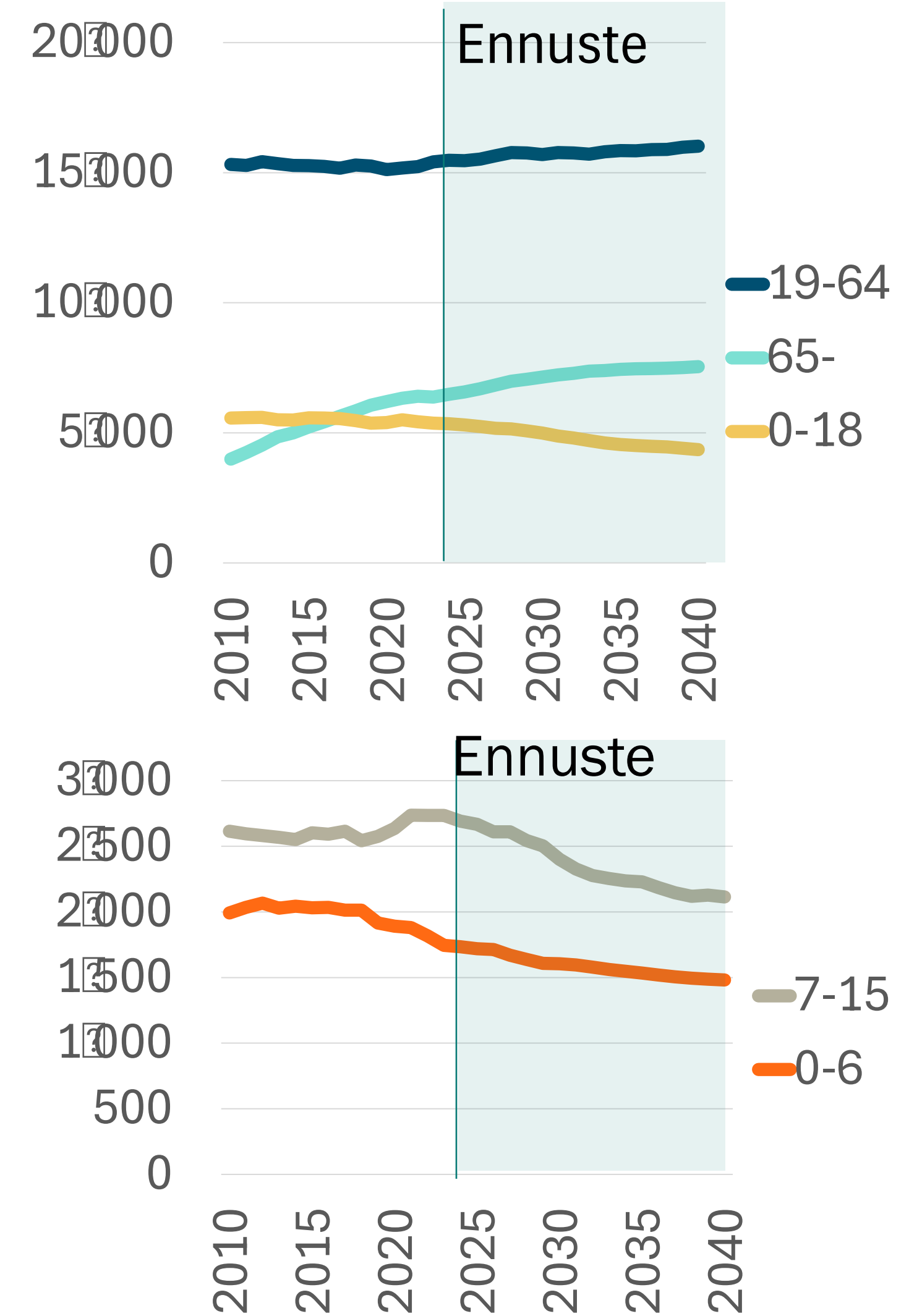
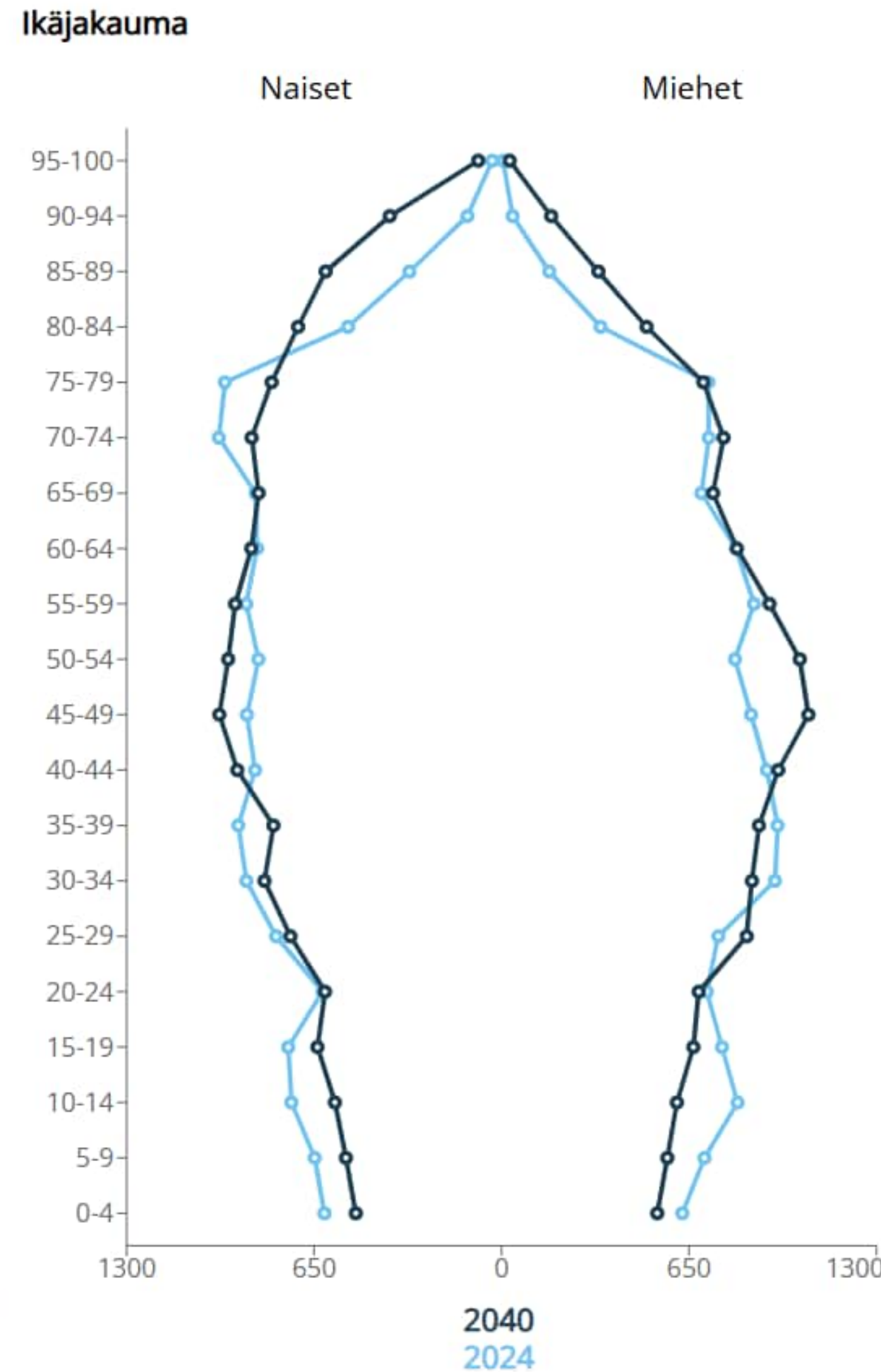
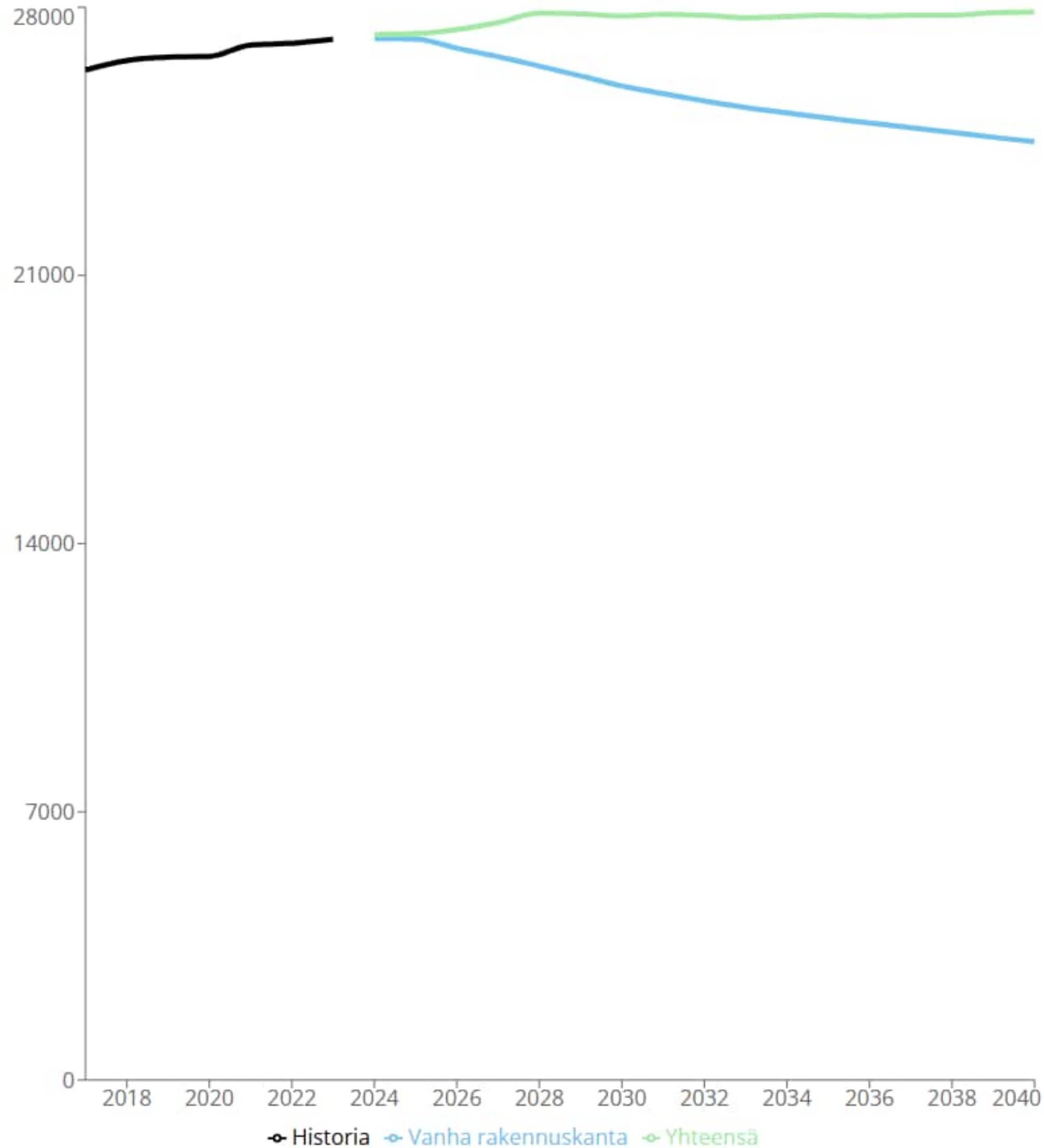

Laune

- Suuralue sijaitsee pääradan, Loviisan radan sekä Hollolan kunnan ja Orimattilan kaupungin rajaamalla, suhteellisen tasaisella alueella. Aluetta halkoo VT4 pohjois-eteläsuunnassa ja VT12 itä-länsisuunnassa.
- Alueen asuntokanta on pohjoisosissa Hennalassa, Asemantaustassa ja Kerinkalliossa kerrostalo-voittoista, muualla taas pääasiassa pientaloja.
- Rakentamismahdollisuuksia on runsaasti Hennalassa, Renkomäessä ja Ämmälässä.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 41,8 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikennepalvelut jakaantuvat laajasti alueen eri osiin.
- Tarjoaa monipuolisesti peruspalveluja.

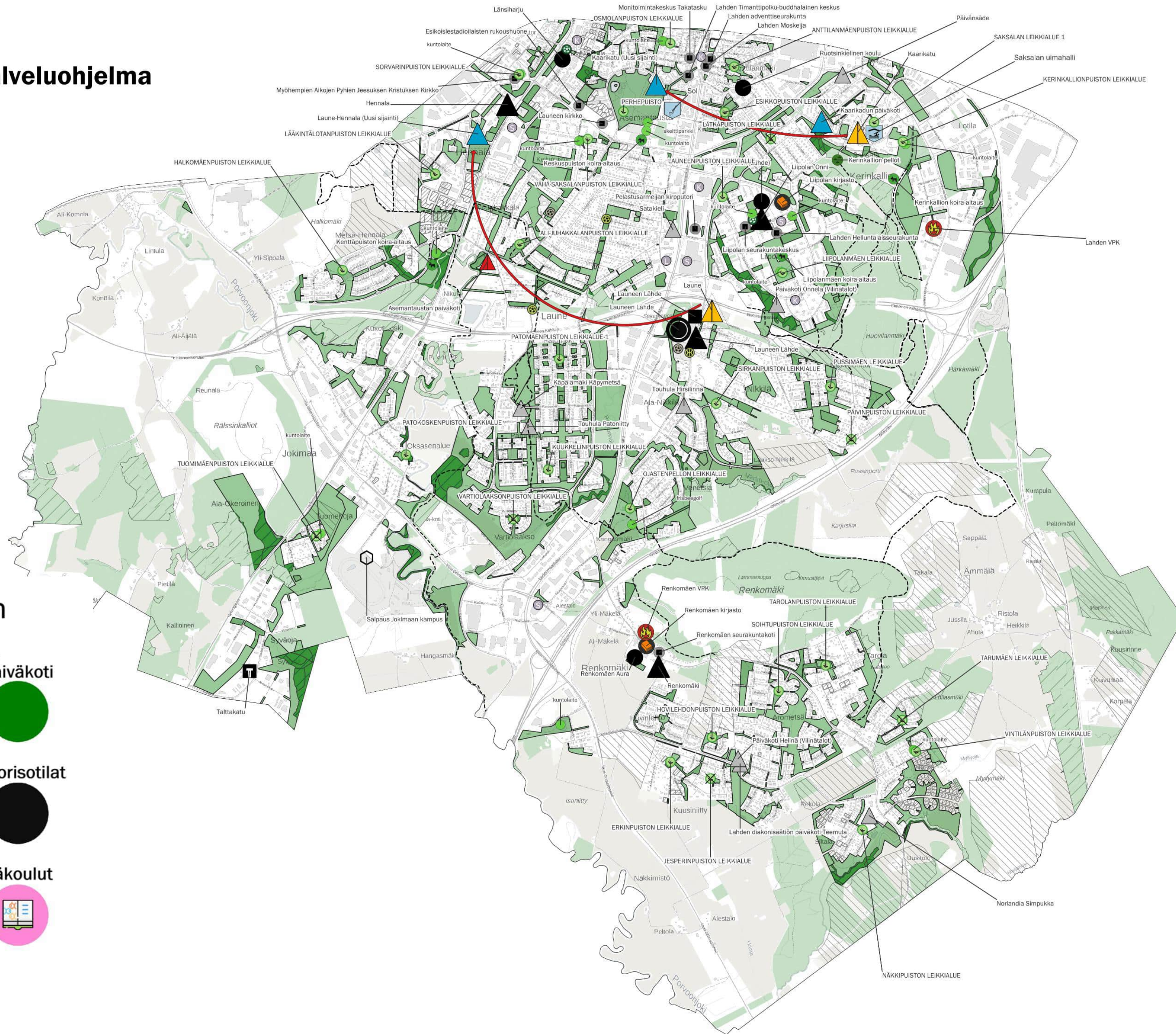
Launeen suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

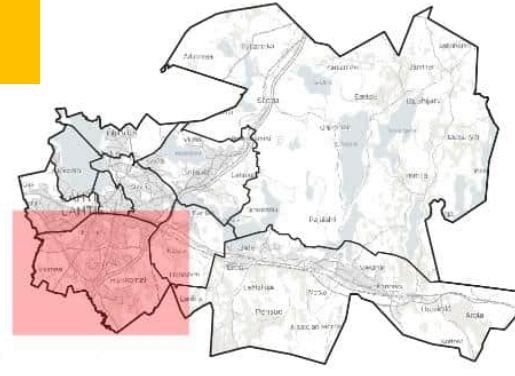
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.
 Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Laune

Nykyiset palvelut

- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
- tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit**
- vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut**
- alakoulu
  - yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Erityiskoulu
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat**
- nuorisotila
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
- pelastuslaitokset**
- terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet**
- liikuntapaikat ja -laitteet
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
  - asemakaavan vihalueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Palvelut alueittain

- Laune**
- kirjasto
  - terveyskeskukset, sairaalat
  - päiväkoti
  - liikuntarakennukset
  - alakoulut
  - nuorisotilat
  - päivittäis-tavarakaupat
  - lukiot
  - yläkoulut

Palveluverkon muutosehdotus 7:

Laune-Hennalan päiväkotitoteutetaan Hennalaan

- Hennalan päiväkodissa on 78 lasta neljässä ryhmässä. Kohde vaatii peruskorjauksen ja tontti on kaavoitettu asumiseen. Launeen päiväkodissa on 141 lasta kahdeksassa ryhmässä. Päiväkoti toimii väliaikaisissa parakitiloissa. Päiväkodissa on laajennettu aukioloaika, joka päättyy 7/2026.
- Laune-Hennalan päiväkodista on olemassa hyväksytty hankesuunnitelma, mutta hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen Hennalan alueen asuntorakentamisen ennuste on pienentynyt. Lisäksi hankesuunnitelmapäätöksessä edellytettiin, että entinen Launeen päiväkodin rakennus saadaan myytyä, mitä ei ole saatu toteutettua. Laune-Hennalan yhdistetylle päiväkodille on yhä tarve.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Hennalan ja Launeen päiväkotien toiminnot yhdistetään Laune-Hennalan päiväkodiksi. Toteutetaan Laune-Hennalan päiväkotitoteutus Hennalaan. Selvitetään vaihtoehtoiset tavat uuden päiväkodin toteuttamiseksi. Päiväkodin esiopetusryhmät sijoittuvat Länsiharjun koulun yhteyteen.
- **Perustelut:** Ratkaisulla korvataan kaksi vanhaa toimipistettä ja pystytään luopumaan väliaikaisista tilaratkaisuista. Samalla tehostetaan palveluverkon rakennetta vastaamaan lapsimääräennusteita. Mahdollistetaan laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset tilat pitkälle tulevaisuuteen.

Palveluverkon muutosehdotus 8: Asemantaustan päiväkodista luovutaan

- Asemantaustan päiväkodissa on 60 lasta viidessä ryhmässä, joista kaksi on erityisryhmiä. Toiminta on siirretty väistötiloihin alkuvuonna 2026.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Asemantaustan päiväkodista luovutaan Laune-Hennalan päiväkodin valmistuttua. Erityisryhmät siirtyvät muihin alueen toimipisteisiin.
- **Perustelut:** Päiväkoti toimii väistötiloissa. Alueen lapsimäärän ennustetaan vähenevän ja palvelu voidaan järjestää alueen muissa yksiköissä. Ratkaisu tukee palveluverkon tiivistämistä.

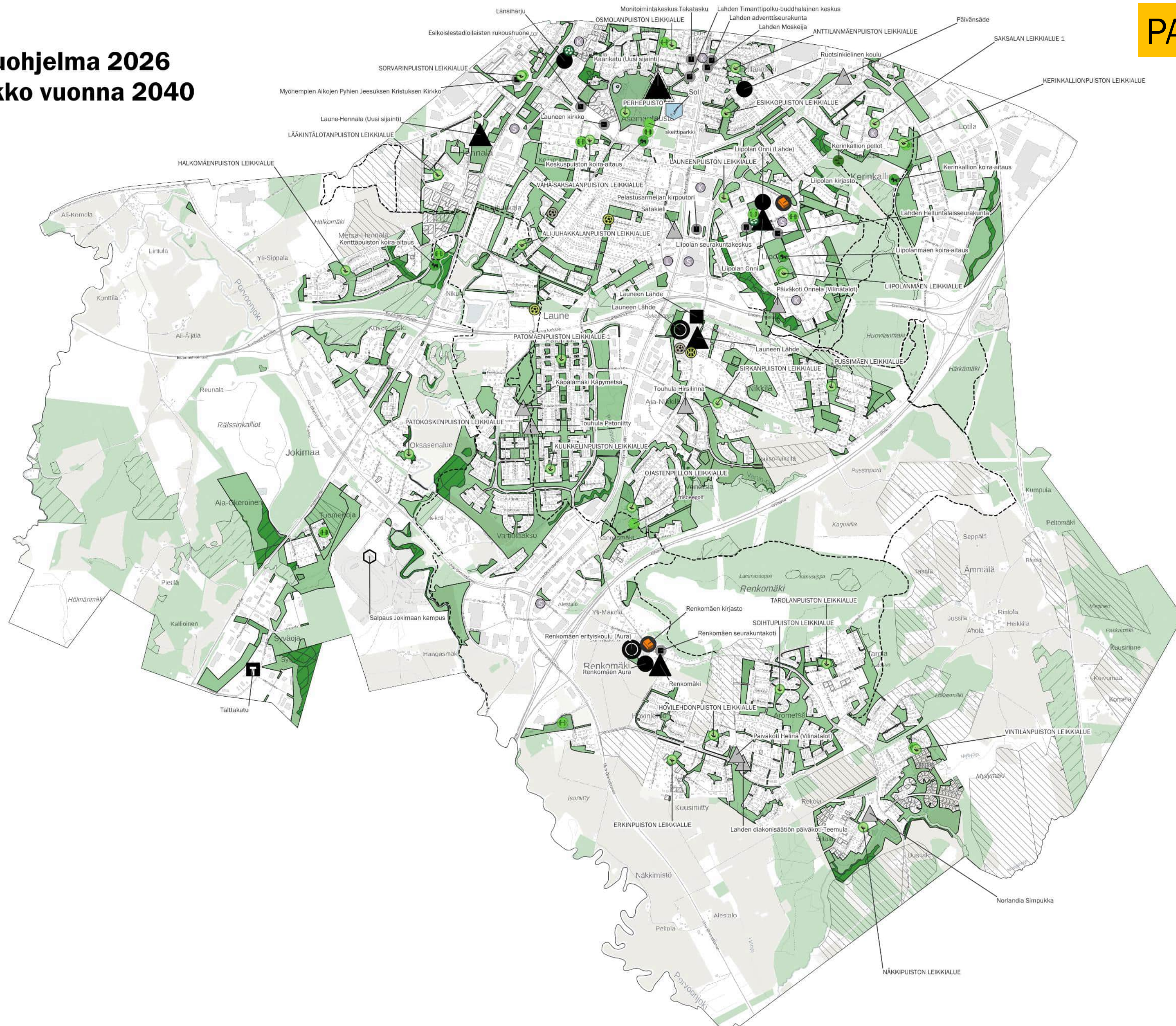
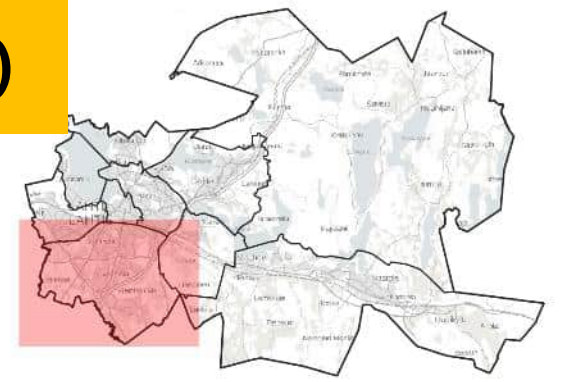
Palveluverkon muutosehdotus 9:

Saksalan uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa

- Saksalan uimahalli on valmistunut vuonna 1976 ja se on peruskorjattu vuonna 2007. Urheilukeskukseen valmistuu suunnitelmien mukaan vuonna 2030 Vesiliikuntakeskus, joka lisää kaupungin uimahallikapasiteettiä. [Lahden liikuntapaikkasuunnitelman 2025-2035](#) linjausten mukaan Lahden uimahalli ja Saksalan uimahalli suljetaan Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa. Saksalan uimahallin suunnittelukäyttöikä (yleensä 50 vuotta) on Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa ylittynyt ja tekninen käyttöikä (yleensä 20-25 vuotta) päättymässä.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa Saksalan uimahalli suljetaan. Linjaus vastaa Lahden liikuntapaikkasuunnitelman 2025-2035 linjauksia.
- **Perustelut:** Uimahallit ovat energiaintensiivisiä ja teknisesti vaativia kohteita sekä niiden henkilöstötarve on suuri. Toiminnan kannattavuus ja perusteltavuus edellyttää suurta asiakasmäärää, joka puolestaan perustuu riittävään asukaspoijaan ja laajaan vaikutusalueeseen. Vesiliikuntakeskuksen valmistuessa kaupungin uimahallikapasiteetti lisääntyy merkittävästi. Saksalan uimahalli on käyttöikänsä lopussa eikä vastaa nykypäivän vaatimuksia. Peruskorjaus ei ole taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua.

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Laune

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkotiki
- päiväkotiki (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

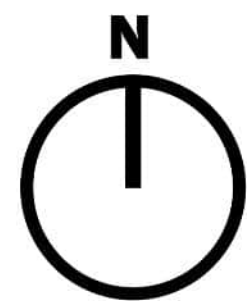
- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali, kuntoilulaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viljelypalstat

asemakaavan viheralueet

- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

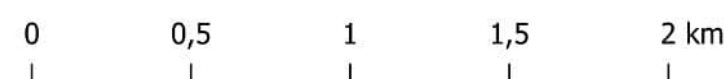
ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

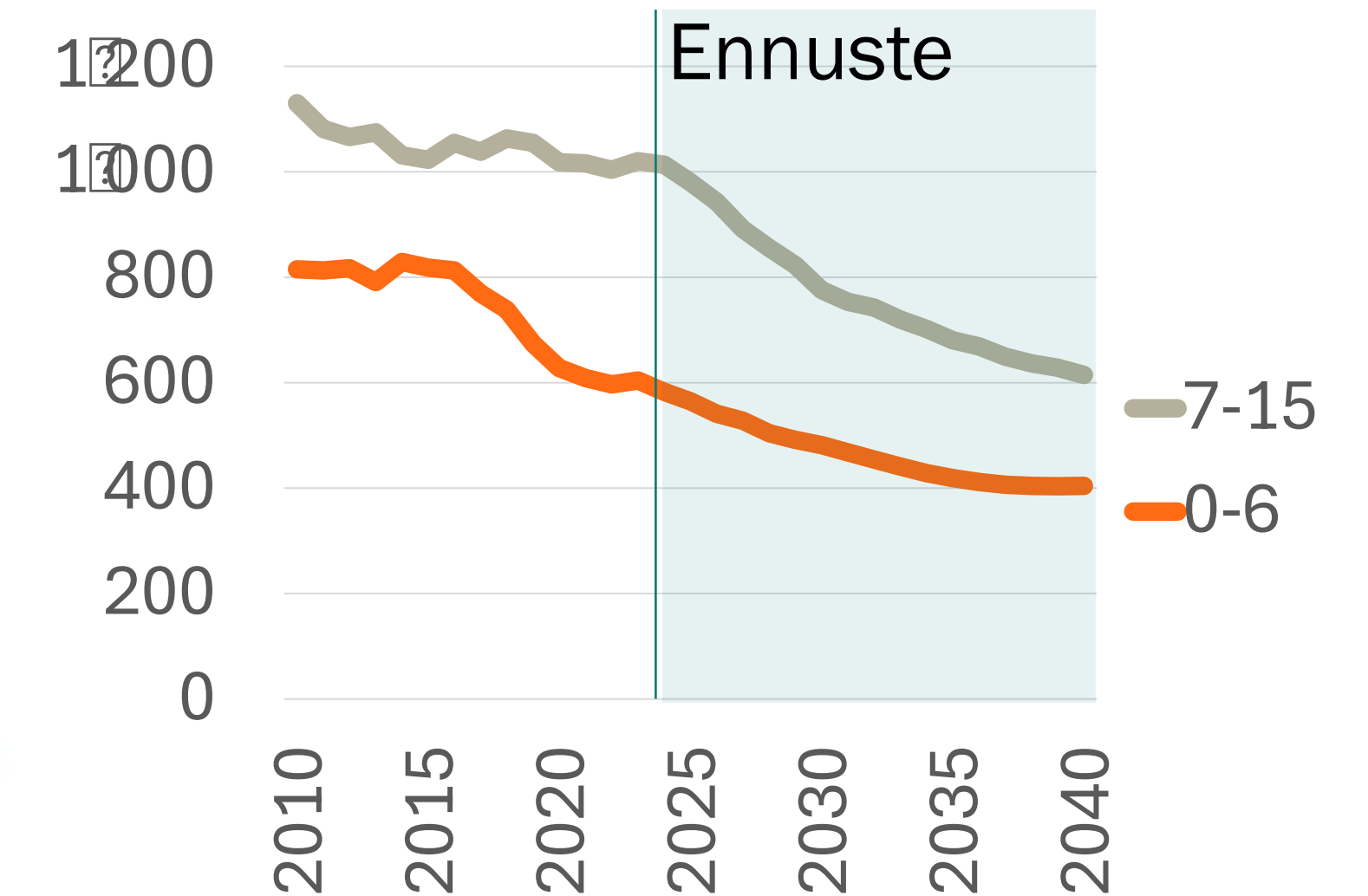
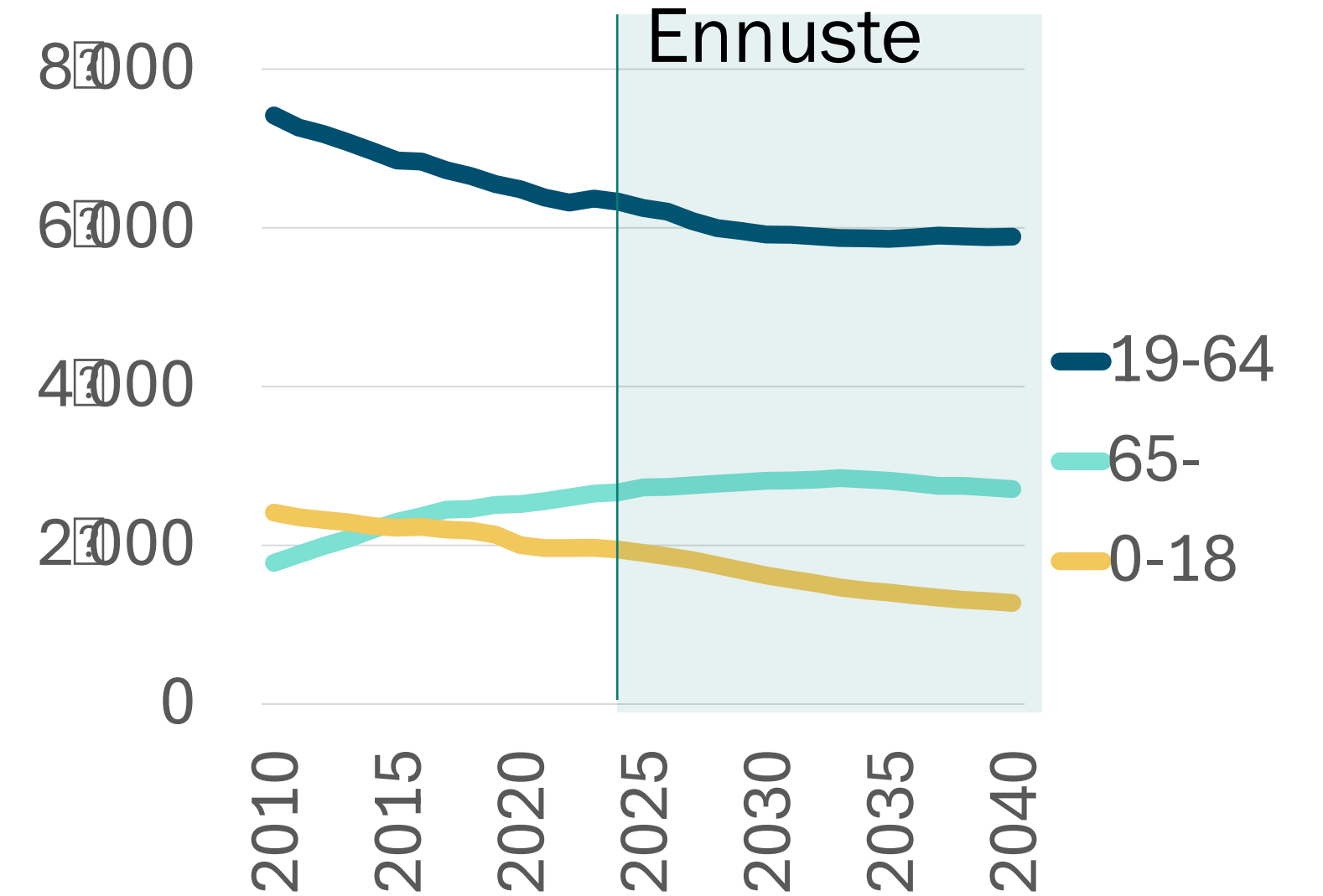
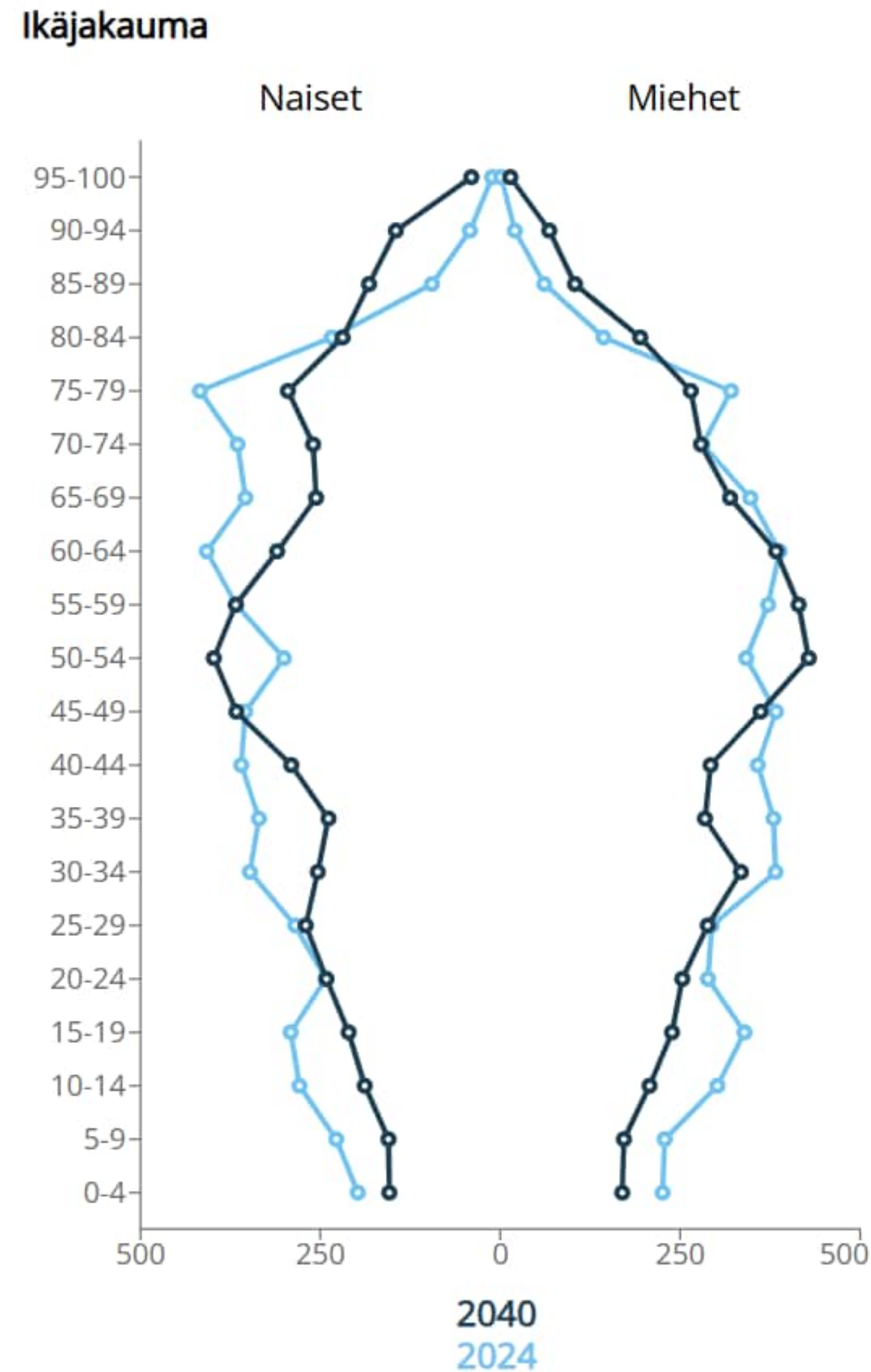
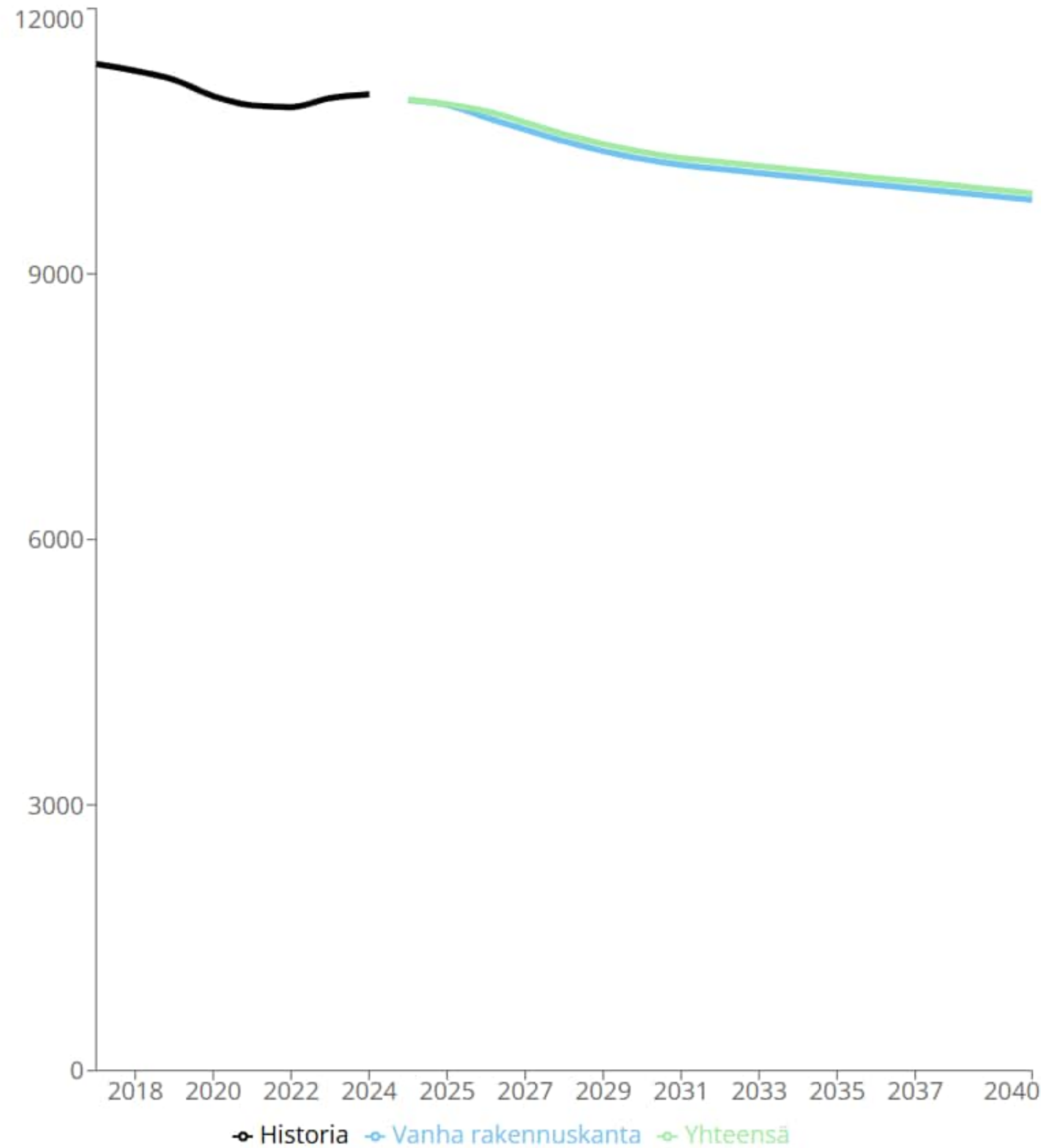

Kärpänen

- Suuralue sijaitsee Salpausselällä ja sille nousevalla rinteellä pääradan pohjoispuolella. Alueen asutus on sijoittunut Hämeenlinnantien eteläpuolelle ja Päijät-Hämeen keskussairaalan ympäristöön, ja teollisuusalueet radan varteen.
- Kerrostalovaltainen asuntokanta on keskittynyt Kärpäsen kaupunginosaan Metsäkankaan entisen ostoskeskuksen ympäristöön, muualla on pientaloja.
- Sopenkorven vanhalla teollisuusalueella on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia, mutta vain hieman Metsäkankaalla, Pirttiharjussa ja Ala-Okeroistentien lounaispuolella .
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 39,3 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikenne palvelee aluetta Kärpäsen ja PHKS:n laatukäytävillä.
- Monipuolinen palvelutarjonta.

Kärpäsen suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

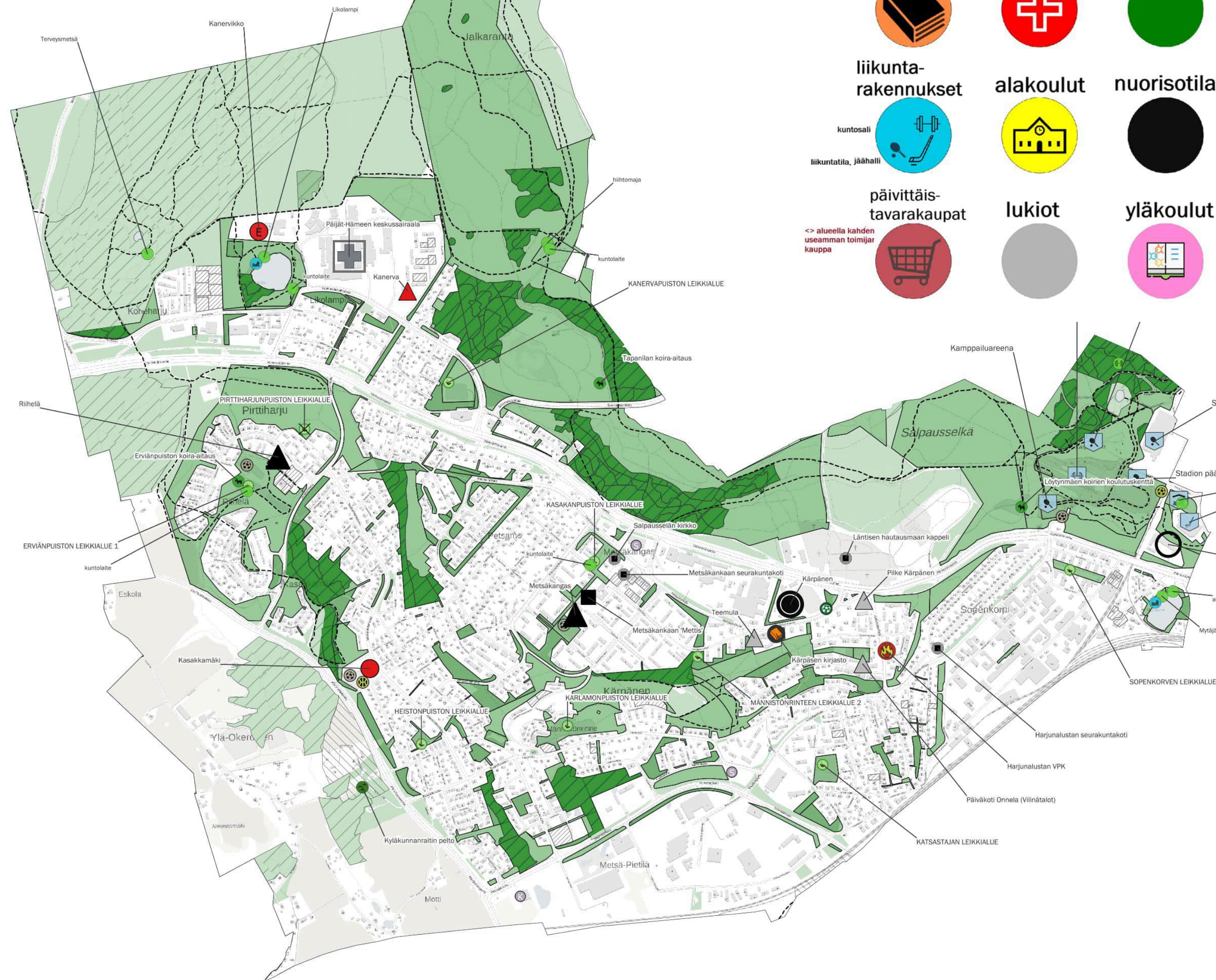
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

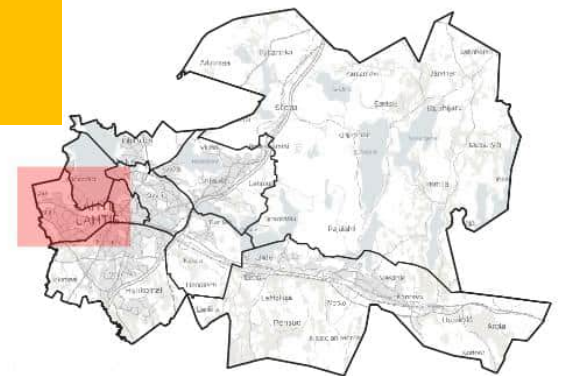
Kärpänen

Palvelut alueittain

- Kärpänen
- kirjasto
  - terveyskeskukset, sairaalat
  - päiväkoti
  - liikuntarakennukset
  - alakoulut
  - nuorisotilat
  - kuntosali
  - lukiot
  - yläkoulut
  - liikuntatila, jäähalli
  - päivittäis-tavarakaupat

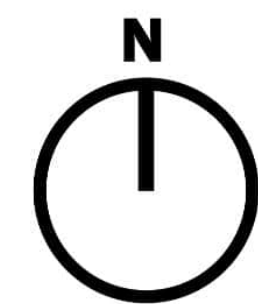
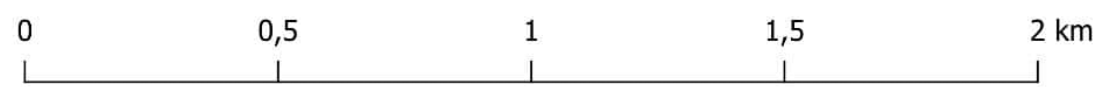
Nykyiset palvelut

- Palvelut
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
- tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
  - poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit
- vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut
- alakoulu
  - yhdenäiskoulut
  - Yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Eryityskoulu - Tulevaisuuden muutostarve
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat
- nuorisotila
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset
  - Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet
  - liikuntapaikat ja -laitteet
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
  - asemakaavan vihalueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
  - ruokakaupat
  - K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palveluverkon muutosehdotus 10:

Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa

- Kanervikon erityiskoulu toimii ns. sairaalakouluna yhtenäiskoulun periaatteilla. Koulun oppilasmäärä vaihtelee. Koululle on kunnostettu tilat noin viideksi vuodeksi keskussairaalan läheisyyteen. Hyvinvointialueen kanssa on käyty keskusteluja koulun sijoittumisesta sairaalan yhteyteen, mutta se ei ole mahdollista.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan ensisijaisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa keskussairaalan yhteyteen tai toissijaisesti omiin tiloihin keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa.
- **Perustelut:** Sairaalakoulun tulee sijaita keskussairaalan välittömässä läheisyydessä, jotta sairaalassa olevien lasten ja nuorten koulupäivän toteutus onnistuu häiritsemättä potilaiden toipumista. Hyvinvointialueelta saadun tiedon mukaan sairaalakoulua ei voida sijoittaa heidän tiloihinsa lähitulevaisuudessa.

Palveluverkon muutosehdotus 11: Kanervan päiväkodista luovutaan 2030-luvulla

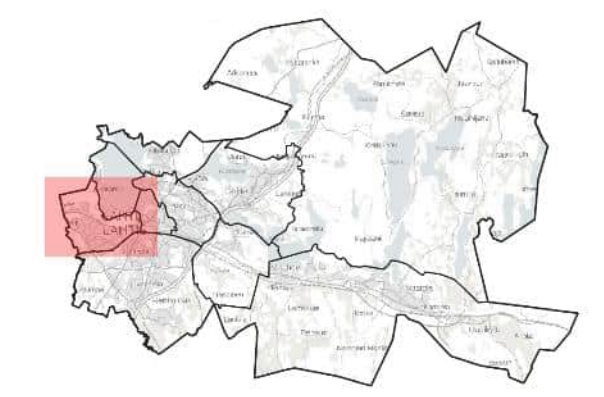
- Kanervan päiväkodissa on 93 lasta kuudessa ryhmässä. Päiväkodissa on tällä hetkellä laajennettu aukioloaika ja iltahoito, joka päättyy 7/2026. Rakennus vaatii peruskorjauksen lähivuosina.
- **Toimikunta ehdottaa**, että luovutaan Kanervan päiväkodista 2030-luvulla.
- **Perustelut:** Alueen lapsimäärän ennustetaan vähenevän ja palvelu voidaan järjestää alueen muissa yksiköissä. Ratkaisu tukee palveluverkon tiivistämistä.

Palveluverkon muutosehdotus 12: Kasakkamäen peruskoulu yhdistetään Kärpäsen peruskouluun

- Kasakkamäen peruskoulu toimii alakouluna, jossa on noin 260 oppilasta. Lisäksi tiloissa toimii kaksi esikouluryhmää. Koulun oppilaat menevät yläkouluun Kärpäsen yhtenäiskouluun. Koulun tekninen käyttöikä on ylitetty ja olisi vaatinut jo peruskorjausta.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kasakkamäen peruskoulun tilalle ei rakenneta uutta koulua ja sen toiminta yhdistetään Kärpäsen peruskouluun. 1.-2.-luokkalaisten ja esioppilaiden sijoittumista tarkastellaan Kasakkamäen-Riihelän alueella. 3.-6.-luokkalaisten sijoittumista väliaikaistiloihin tarkastellaan Kärpäsen ja Metsäkankaan alueella ennen sijoittumista pysyvästi Kärpäsen peruskouluun. Huomioidaan, että lapset eivät joudu käymään koko koulupolkua väliaikaisissa tiloissa.
- **Perustelut:** Väestösuunnitteiden mukaan alueen lasten määrä laskee ja oppilaat mahtuvat alueen muihin kohteisiin 2030-luvun alkupuolella. Väliajalle on tarpeen tehdä lisätilasuunnitelmia. 1.-2.-luokkalaisten ja esioppilaiden osalta toiminta on tarkoituksenmukaista säilyttää Kasakkamäki-Riihelä alueella. 3.-6.-luokkalaisten osalta toteutetaan väliaikaistilat heille osoitetun yläkoulun läheisyydestä Kärpäsen-Metsäkankaan alueelta. Näin voidaan hyödyntää Kärpäsen koulun erikoisluokkatiloja 3.-6.-luokkalaisten opetuksessa. Väliaikaisista lisätiloista voidaan luopua 2040 mennessä.

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Kärpänen

PALVELUVERKKO 2040

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

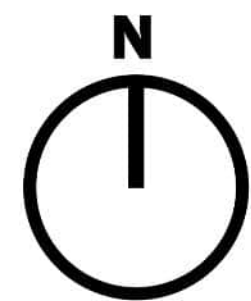
liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali
- muut kentät, liikuntalaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viijelypalstat

- asemakaavan vihervälialueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

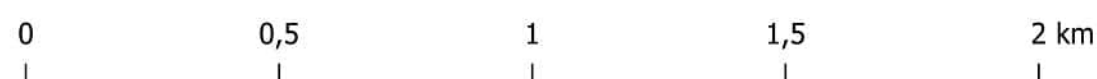
ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

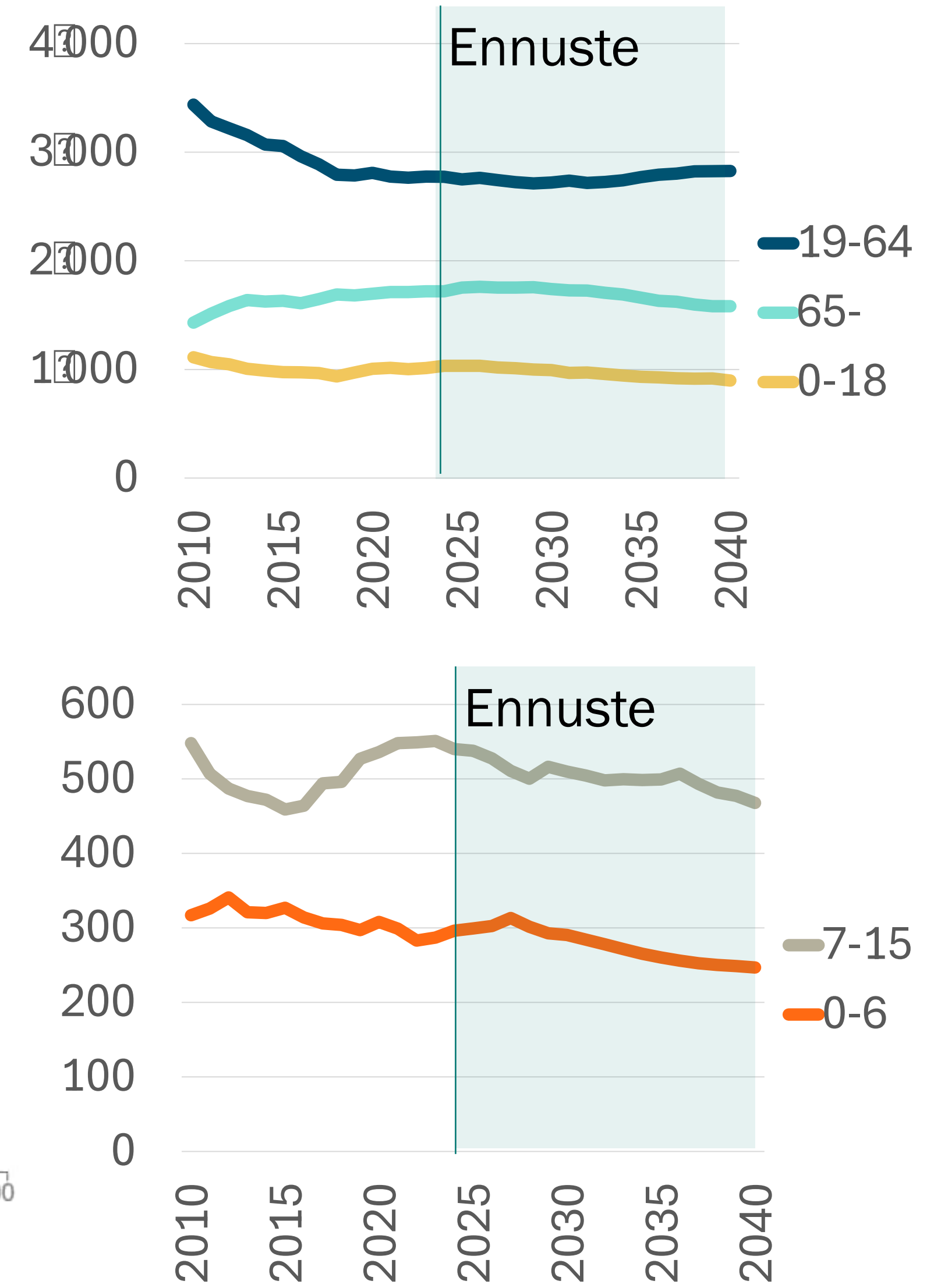
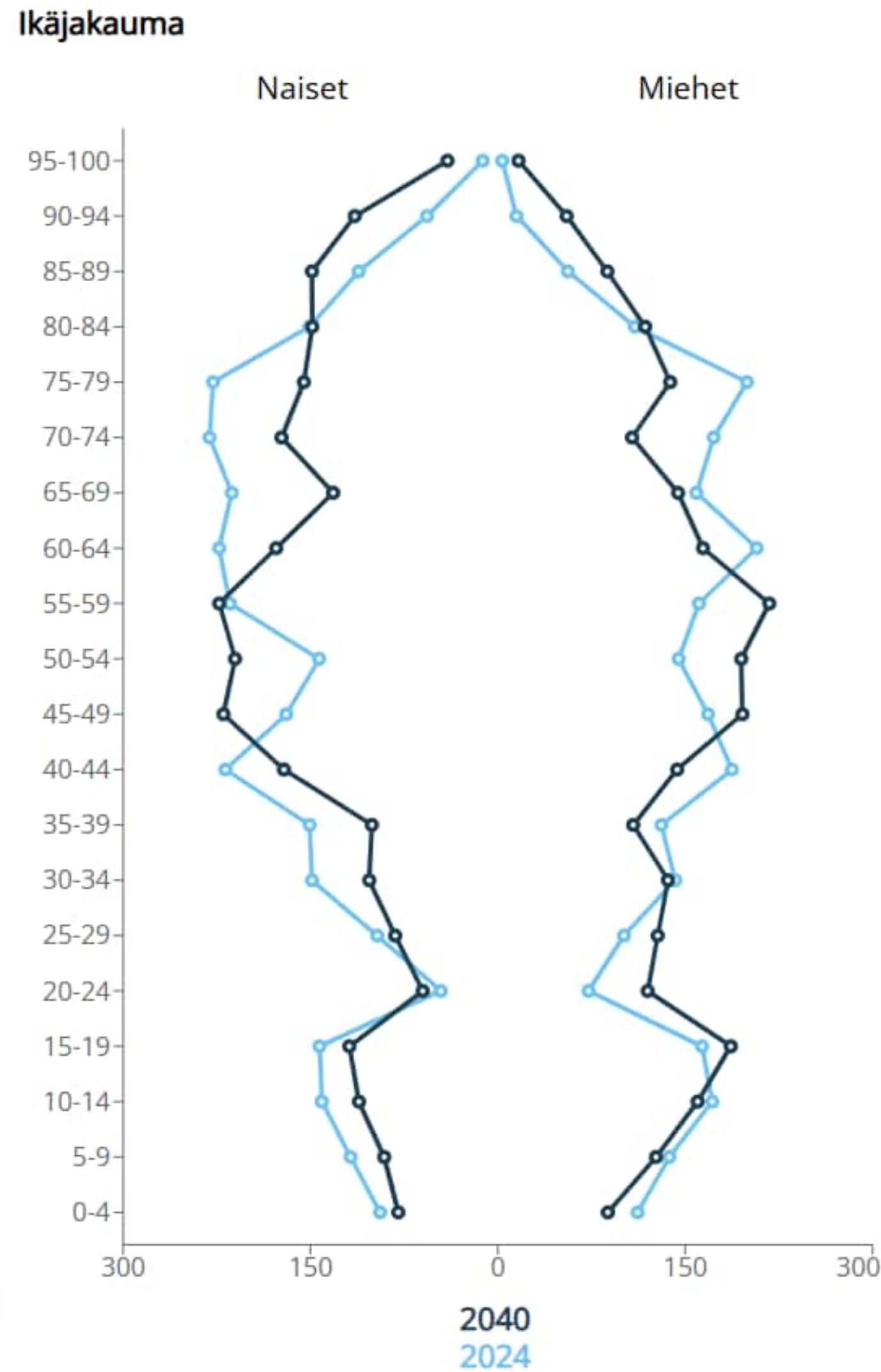
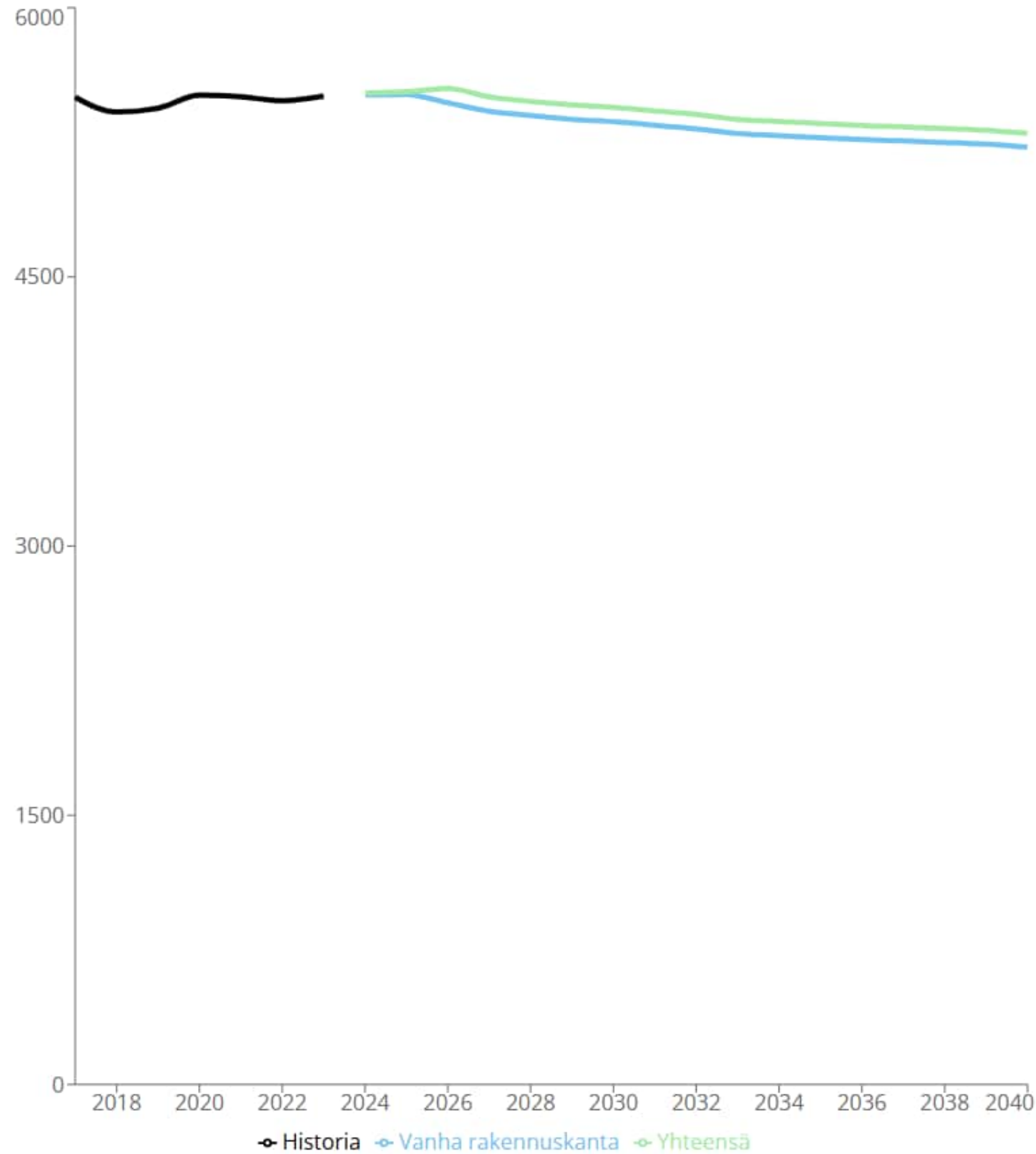

Jalkaranta

- Suuralue sijoittuu Salpausselältä Vesijärveen viettävälle rinteelle rajautuen idässä Teivaanmäkeen ja lännessä Hollolan kunnanrajaan.
- Asuntokanta on suurelta osin pientaloja kerrostalojen keskittyessä Jalkarannantien varteen monitoimitalon lähelle ja alueen itäreunalle.
- Rakentamismahdollisuudet ovat vähäiset.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 21,2 % (Lahti 42,4 %).
- Joukkoliikennettä keskitetään Jalkarannantielle, täydentävää palvelua mm. Tarjantiellä ja Rautakankareella.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Jalkarannan suuralueen väestönkehitys ja ikäjakauma

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

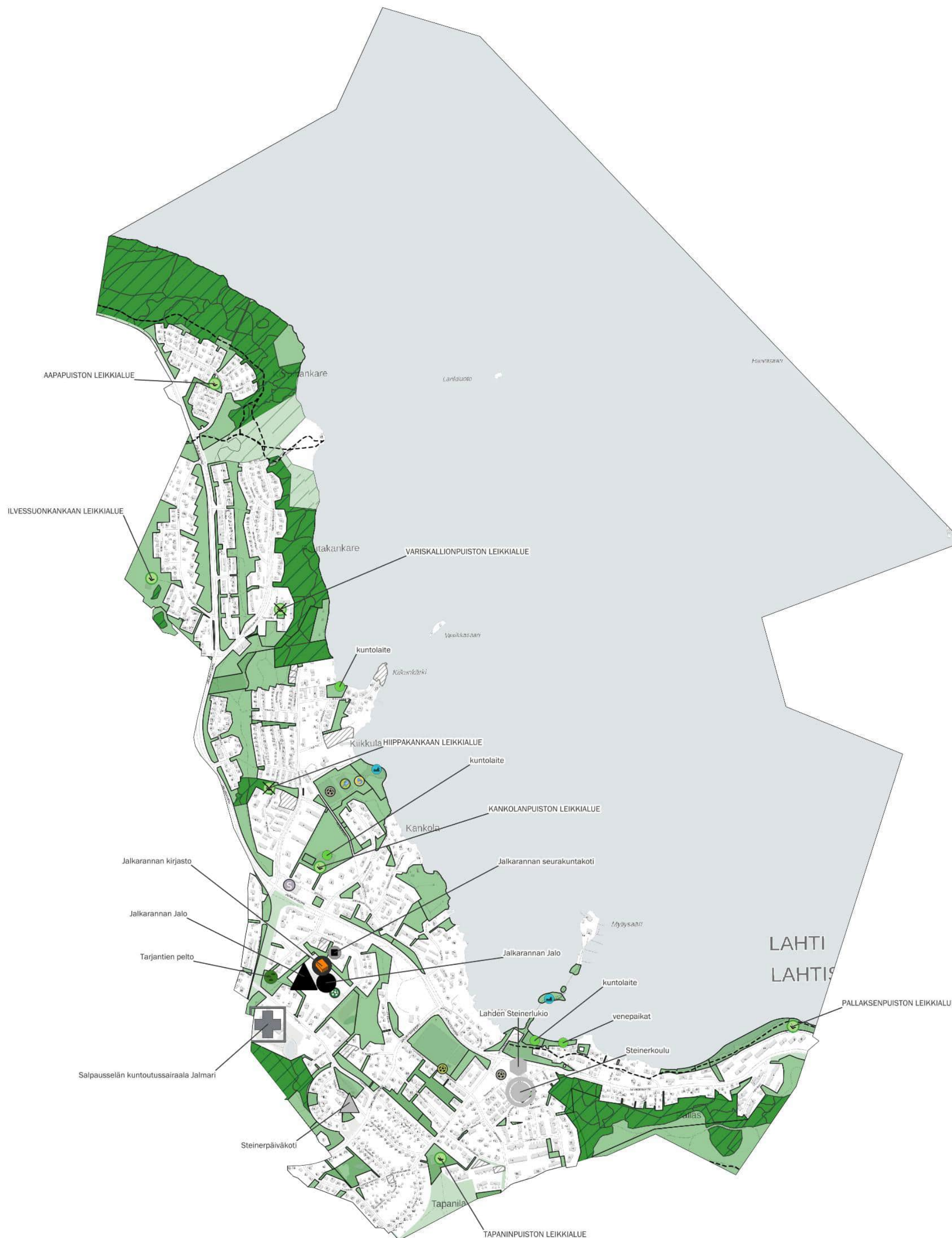
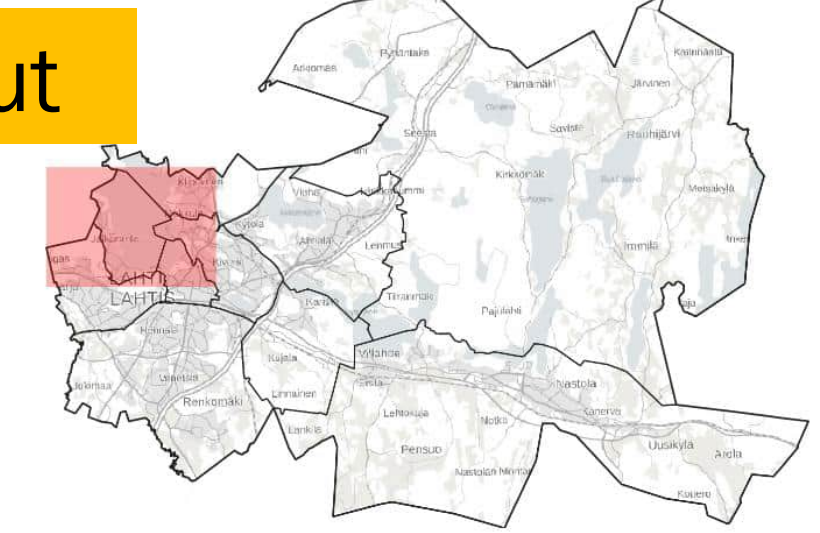
Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Jalkaranta

Nykyiset palvelut

Palvelut alueittain

Jalkaranta

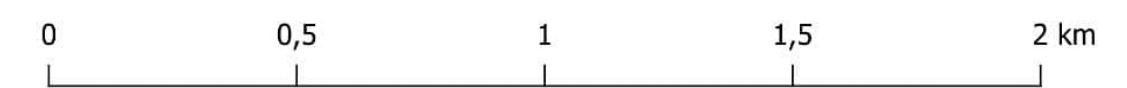
	terveyskeskukset, sairaalat	
kirjasto		päiväkoti
liikunta-rakennukset	alakoulut	nuorisotilat
päivittäis-tavarakaupat	lukiot	yläkoulut
- <- alueella yhden toimijan kauppa

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet	Liikuntarakennukset
tilapäinen rakennus	jäähalli
muuttava kohde	kuntosali
suunniteltu kohde	liikuntatila
tulevaisuuden muutostarve	uimahalli
poistuva kohde	Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet
Palvelurakennukset	liikuntapaikat ja -laitteet
Päiväkodit	hiekkakenttä
vuoropäiväkoti	nurmikenttä
päiväkoti	tekonurmikenttä
päiväkoti (yksityinen)	pesäpallokenttä
Koulut	koripallokenttä
alakoulu	tenniskenttä
yhtenäiskoulut	lentopallokenttä
Yhtenäiskoulu	uimarannat ja -paikat
Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)	ulkokuntosali
Yhtenäiskoulu (Yksityinen)	muut kentät, liikuntalaitteet
Erytiskoulu - Tulevaisuuden muutostarve	ulkoilureitit ja ladut
yläkoulu	leikkipaikat
lukio	viljelypalstat
lukio	koirapuistot
lukio (yksityinen)	asemakaavan vihialueet
muut koulut	suojelumetsät asemakaava-alueella
nuorisotilat	metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
nuorisotila	suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
nuorten työ- ja valmennuspalvelut	ruokakaupat
nuorten tukipalvelut ja hallinto	K-ryhmä
palvelutori	Lidl
kirjastot	S-ryhmä
pelastuslaitokset	uskonnolliset rakennukset
terveyskeskukset ja sairaalat	yleiskaavavaranto - asumisen alueet
	asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

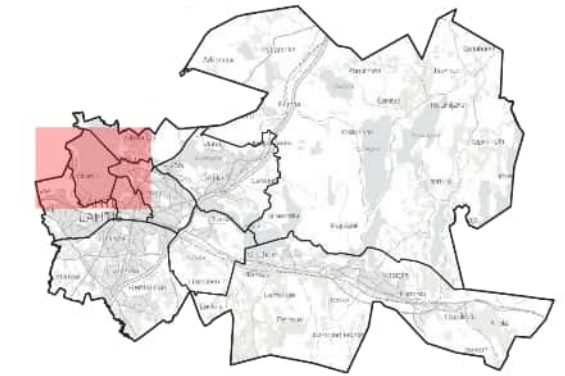
Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

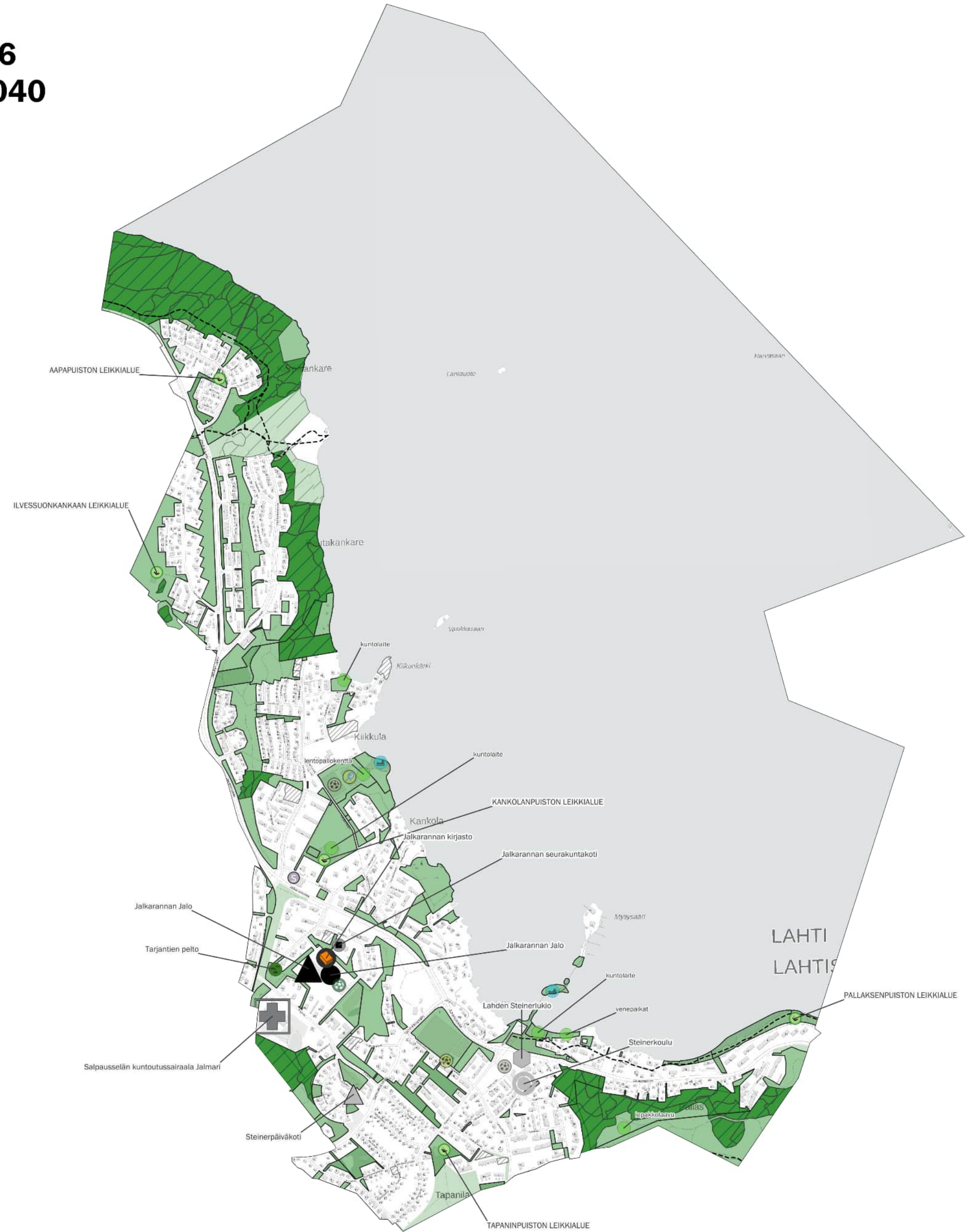

Aluepalveluohjelma 2026 palveluverkko vuonna 2040 Jalkaranta

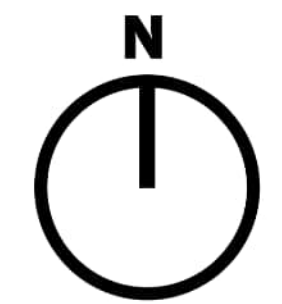
PALVELUVERKKO 2040

Ohjelmassa ei ehdoteta palveluverkko-muutoksia tälle alueelle

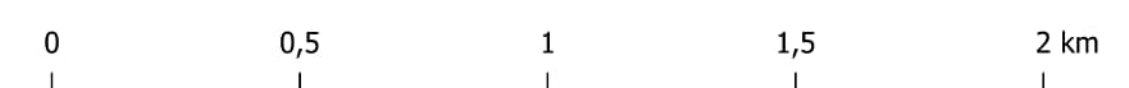

- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve
- Palvelurakennukset**
- Päiväkodit**
- vuoropäiväkoti
  - päiväkotiki
  - päiväkotiki (yksityinen)
- Koulut**
- alakoulu
  - yhtenäiskoulu
  - yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - erityiskoulu
  - yläkoulu
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat**
- nuorisotila
  - Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori**
- palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat**
- terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet**
- liikuntapaikat ja -laitteet**
- hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
- ulkoilureitit ja ladut**
- leikkipaikat
  - viijelypalstat
- asemakaavan viheralueet**
- suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

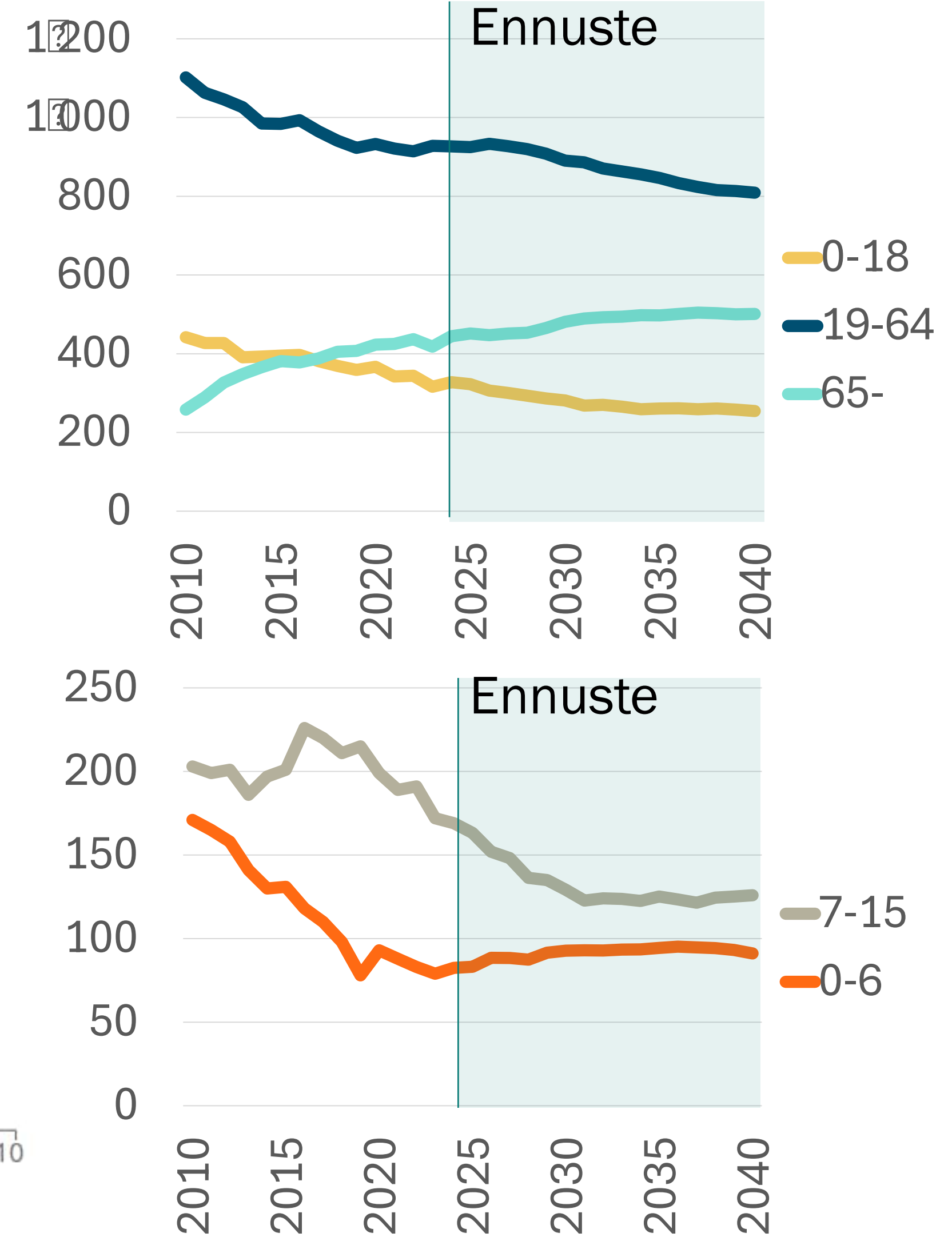
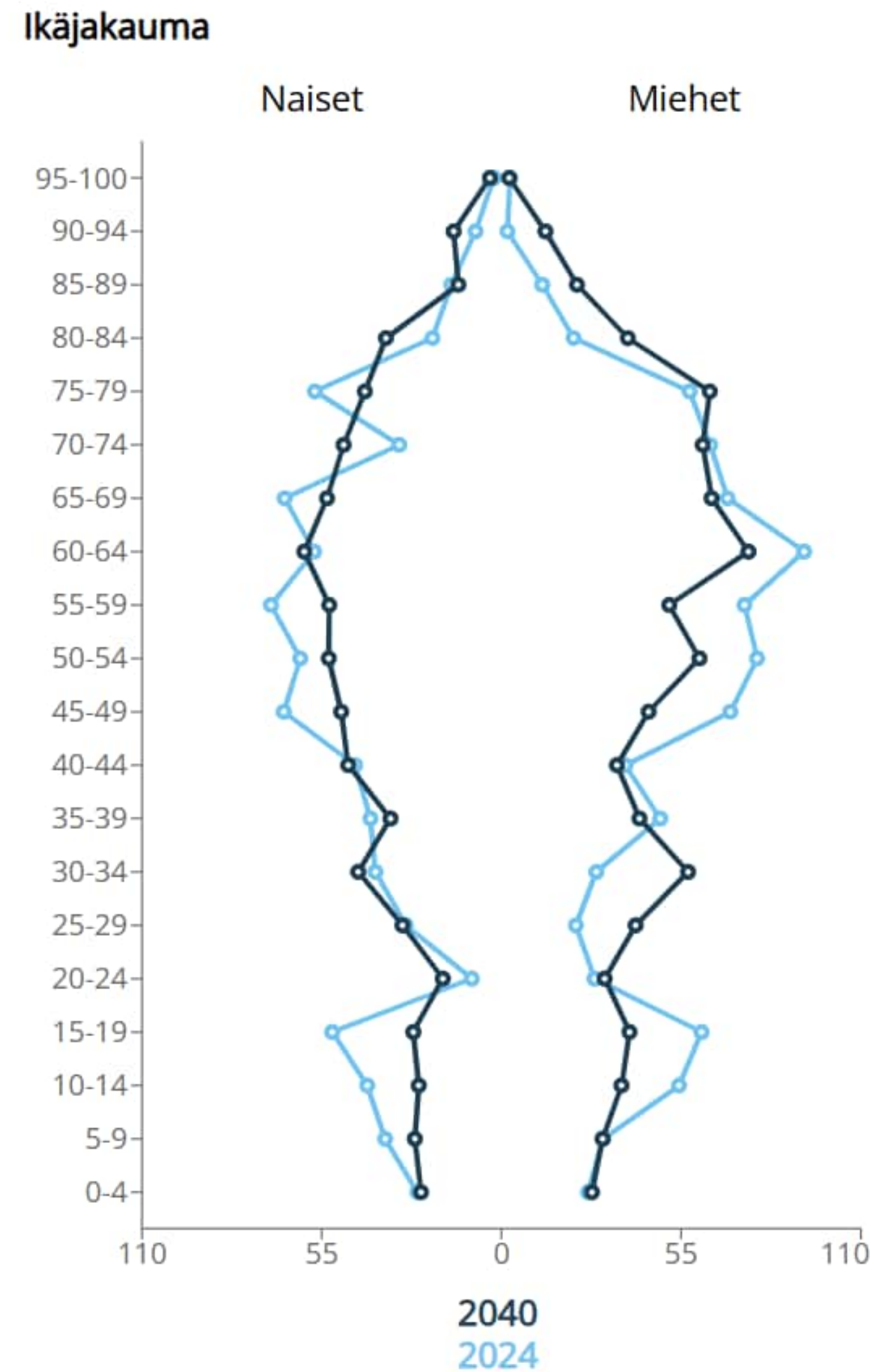
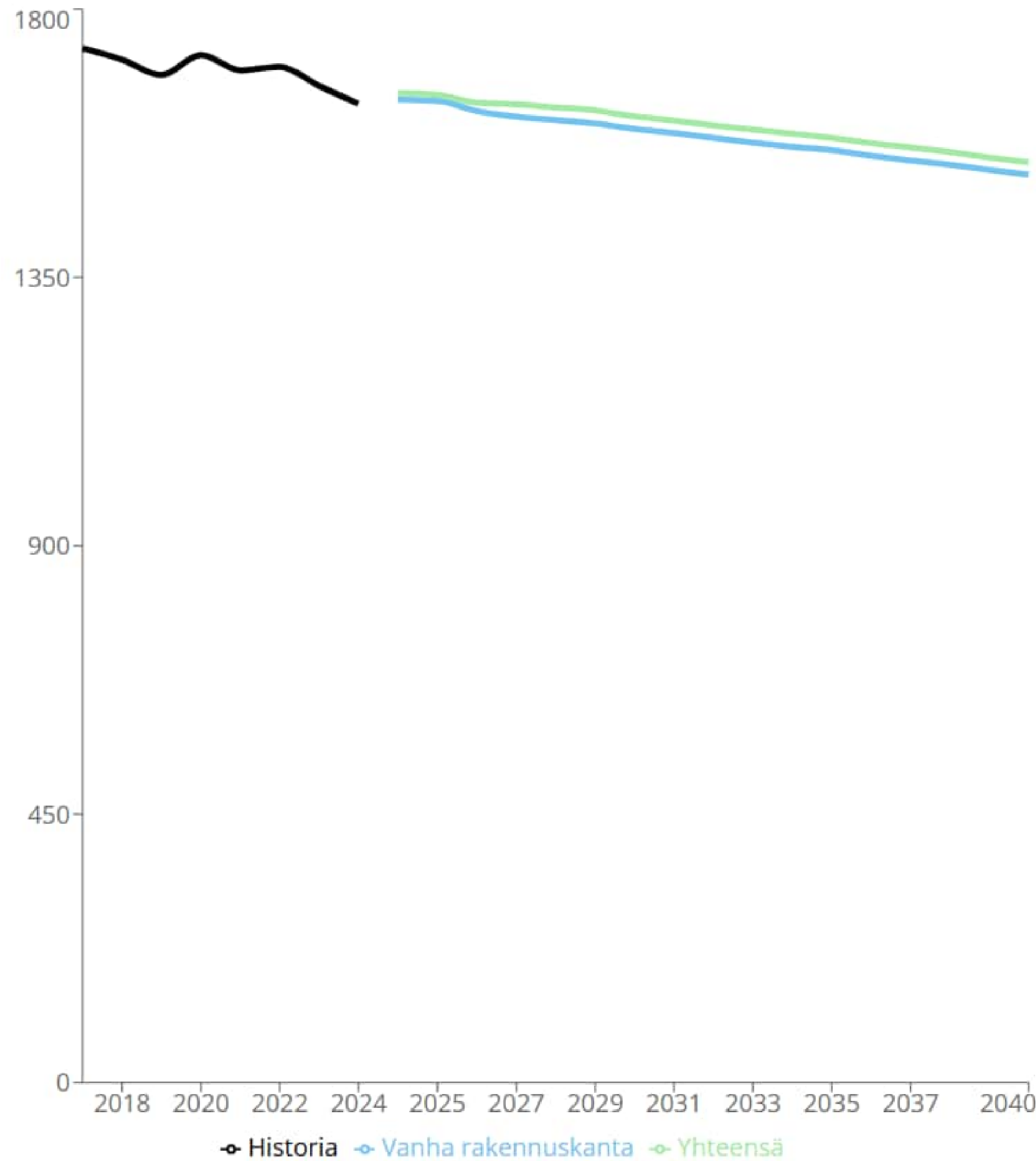

Nastola pohjoinen

- Alue käsittää entisen Nastolan kunnan maaseutualueet nauhataajaman pohjoispuolella naapurikuntiin rajautuen. Alueella on Lapakiston luonnonsuojelualue ja runsaasti vesistöjä.
- Asuntokanta on pientaloja ja maatilojen tilakeskuksia alueen kylissä Pyhäntaalla, Seestassa ja Ruuhijärvellä sekä haja-asutuksena. Järvien rannoilla on paljon loma-asutusta.
- Alueella on hajarakenuspaikkoja.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 3,9 % (Lahti 42,4 %).
- Yksittäisiä joukkoliikenteen vuoroja tietyillä reiteillä.
- Vain vähän palveluita.

Pohjoisen Nastolan väestönkehitys ja ikäjakauma

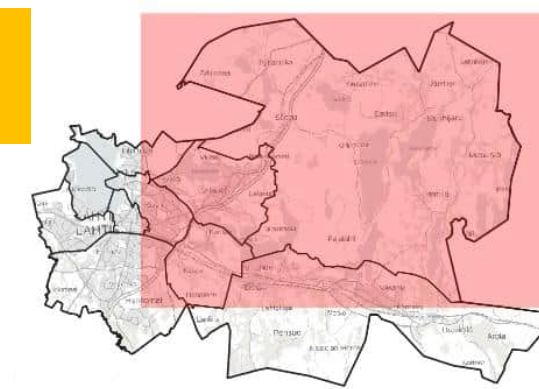

Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

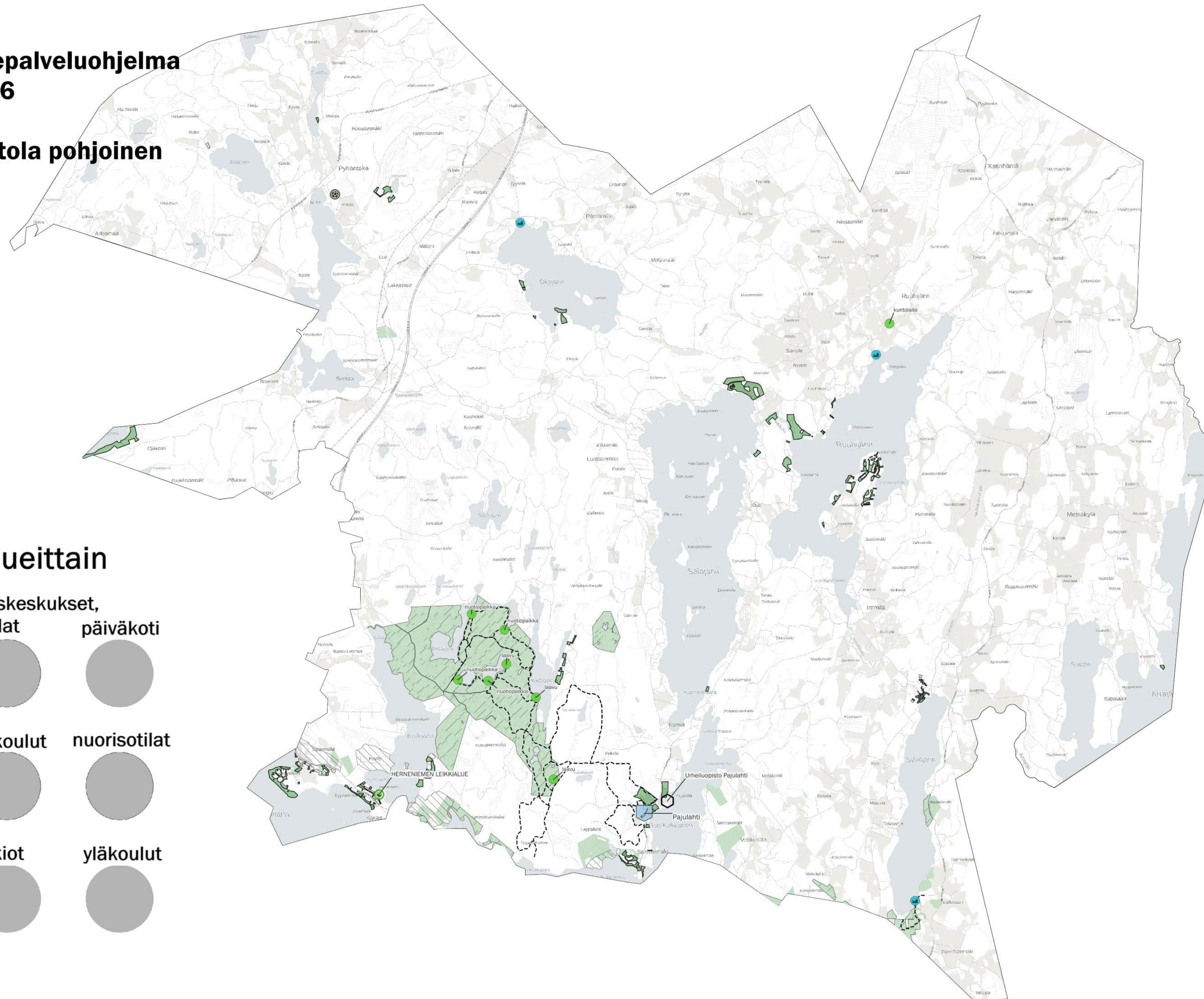
Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Nykyiset palvelut

Aluepalveluohjelma 2026

Nastola pohjoinen

Palvelut

- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
- tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve

- poistuva kohde
- muutto (koulut)
- muutto (nuorisotilat)
- muutto (päiväkodit)

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- vuoropäiväkoti
- päiväkoti
- päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- Yhtenäiskoulu
- Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- Erityiskoulu
- yläkoulu

lukio

- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut
- nuorisotilat
- nuorisotila
- nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

- terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkoalueet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali
- muut kentät, liikuntalaitteet

- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viljelypaikat
- koirapuistot

- asemakaavan viheralueet
- suojelemetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelemetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asuminen alueet
- asemakaavavaranto - asuminen tontit (rakentamattomat)

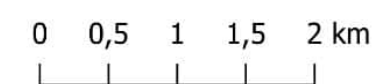
Palvelut alueittain

Nastola pohjoinen

kirjasto	terveyskeskukset, sairaalat	päiväkoti
liikuntarakennukset	alakoulut	nuorisotilat
jäähalli	lukiot	yläkoulut
päivittäis-tavarakaupat		

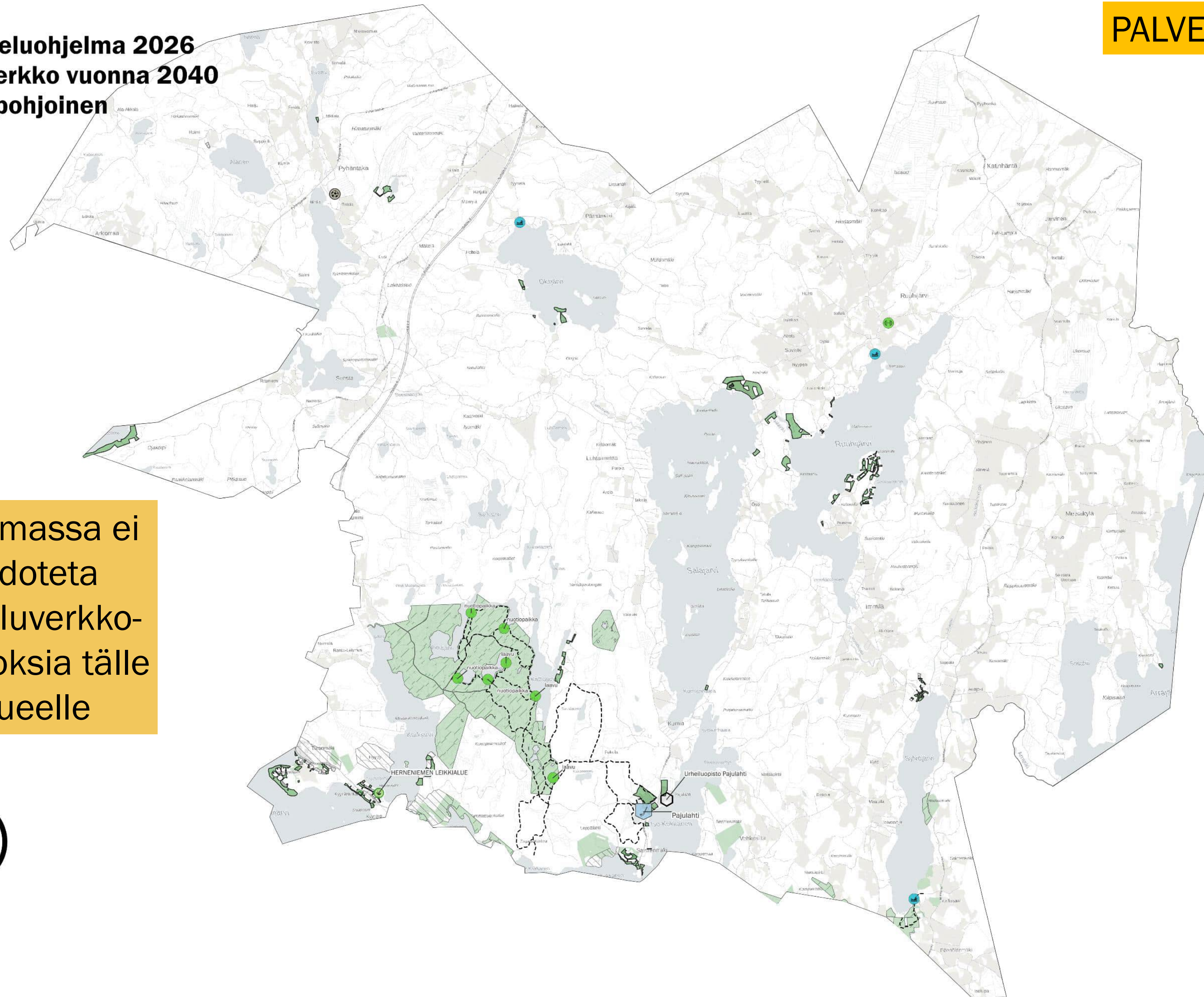
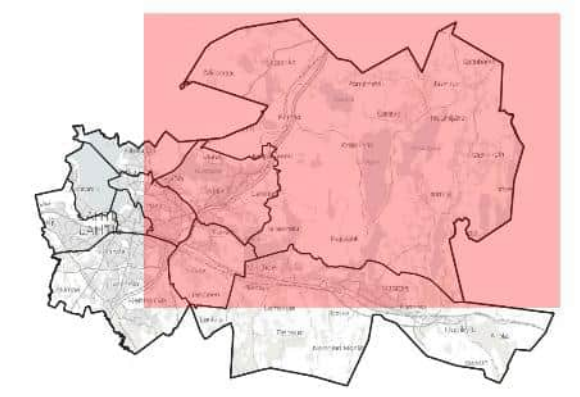
Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

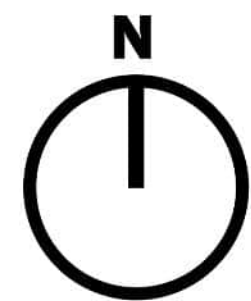

**Aluepalveluohjelma 2026
palveluverkko vuonna 2040
Nastola pohjoinen**

PALVELUVERKKO 2040

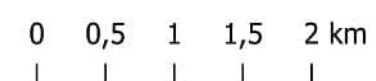

Ohjelmassa ei ehdoteta palveluverkko-muutoksia tälle alueelle

Lahden kaupunki
kaavoitus 5 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Palvelut

Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
■ tulevaisuuden muutostarve

Palvelurakennukset

Päiväkodit

- ▲ vuoropäiväkoti
- ▲ päiväkoti
- ▲ päiväkoti (yksityinen)

Koulut

- alakoulu
- yhtenäiskoulu
- yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
- yhtenäiskoulu (Yksityinen)
- erityiskoulu
- yläkoulu
- lukio
- lukio (yksityinen)
- muut koulut

nuorisotilat

- nuorisotila
- T Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
- H nuorten tukipalvelut ja hallinto
- P palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset

☒ terveyskeskukset ja sairaalat

Liikuntarakennukset

- jäähalli
- kuntosali
- liikuntatila
- uimahalli

Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet

liikuntapaikat ja -laitteet

- hiekkakenttä
- nurmikenttä
- tekonurmikenttä
- pesäpallokenttä
- koripallokenttä
- tenniskenttä
- lentopallokenttä
- uimarannat ja -paikat
- ulkokuntosali, kuntoilulaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
- leikkipaikat
- viljelypalstat

asemakaavan viheralueet

- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]

ruokakaupat

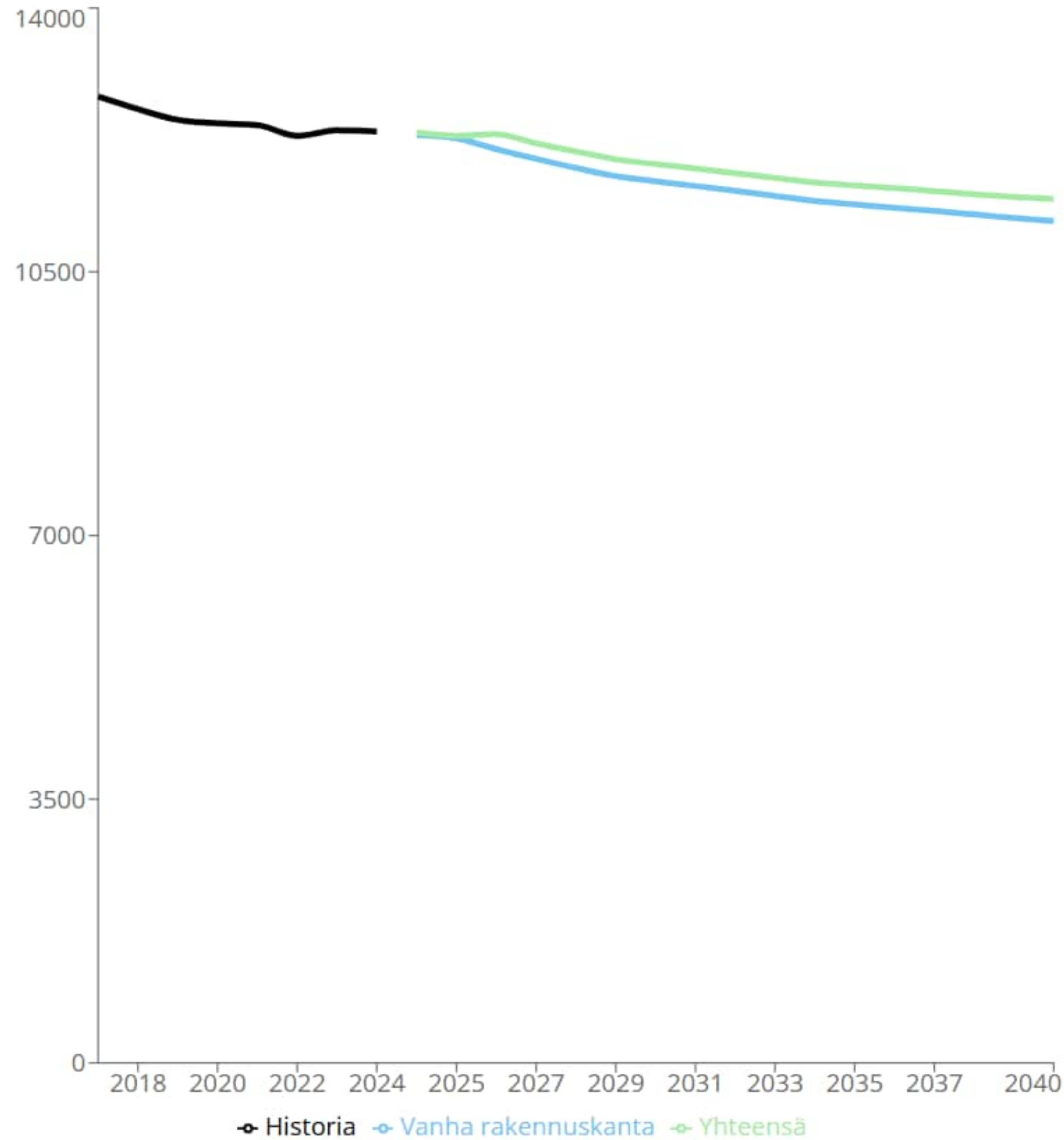
- K-ryhmä
- Lidl
- S-ryhmä
- uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Nastola etelä

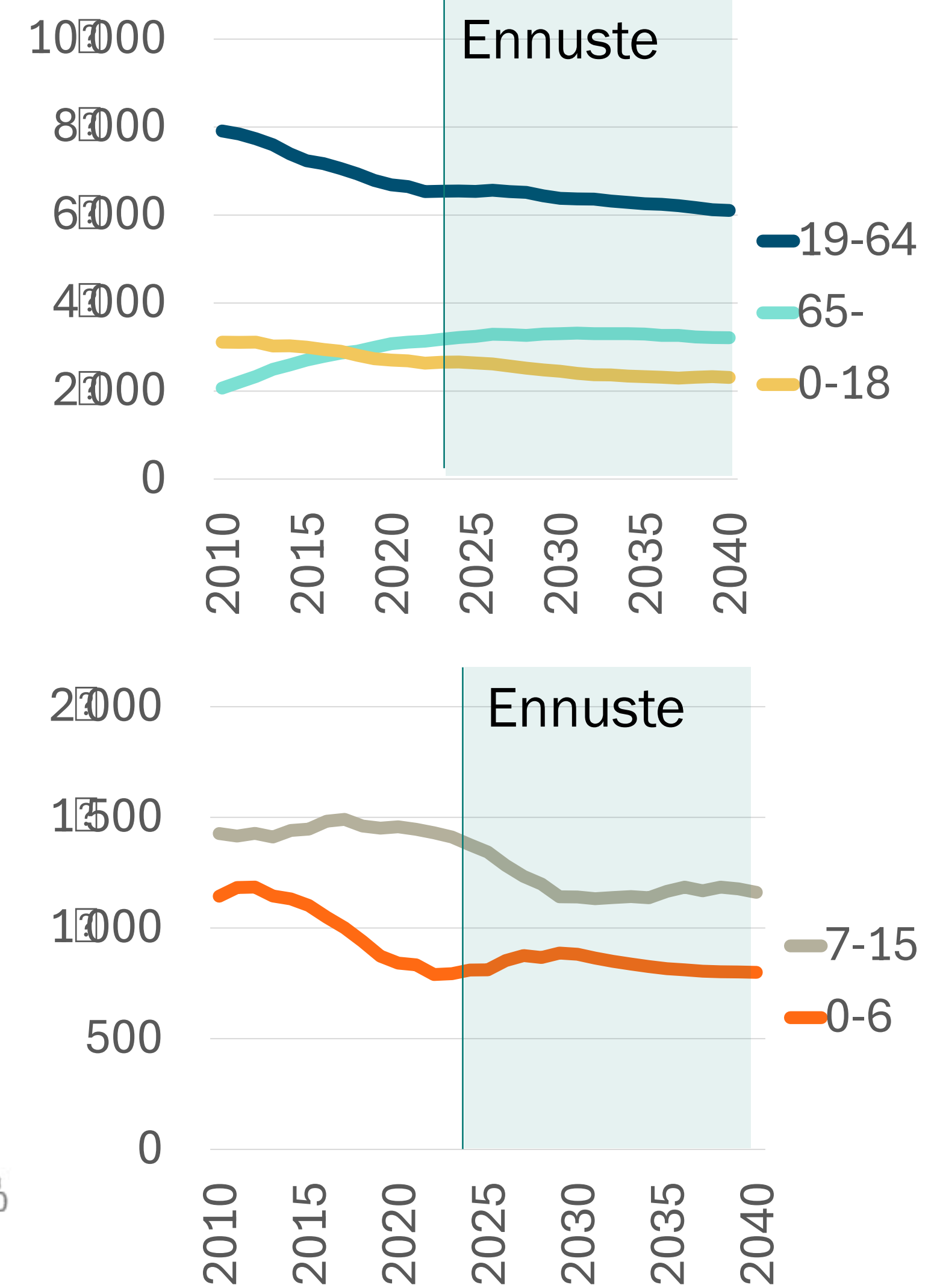
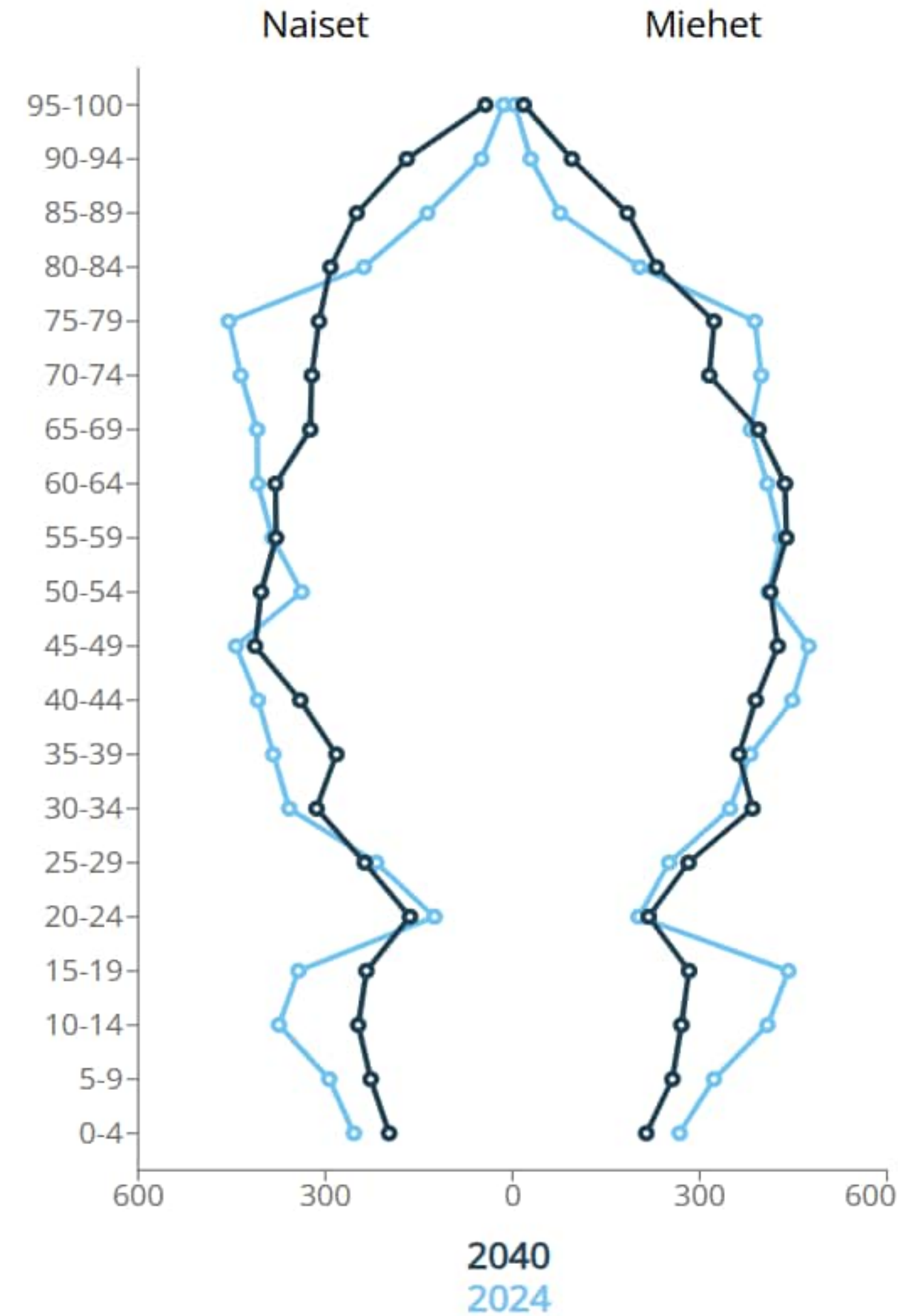
- Alue käsittää Salpausselällä sijaitsevan Nastolan nauhataajaman ja sen eteläpuoliset maaseutualueet litin ja Orimattilan rajoihin asti.
- Asuntokanta on kerrostalovoittoista kirkonkylän ja Rakokiven alueella, kun taas pientalovoittoista Villähteen, Uudenkylän ja eteläisten osien kylä- ja haja-asutusalueilla.
- Koiskalassa ja etenkin nauhataajamassa on runsaasti rakentamisen mahdollisuuksia. Maaseutualueella on hajarakennuspaikkoja.
- Vuokra-asunnoissa asuvien osuus on 26,9 % (Lahti 42,4 %).
- Tiheä joukkoliikennepalvelu Rakokivessä sekä kerrostaloalueilla.
- Tarjoaa peruspalvelut.

Eteläisen Nastolan väestönkehitys ja ikäjakauma

Ikäjakauma

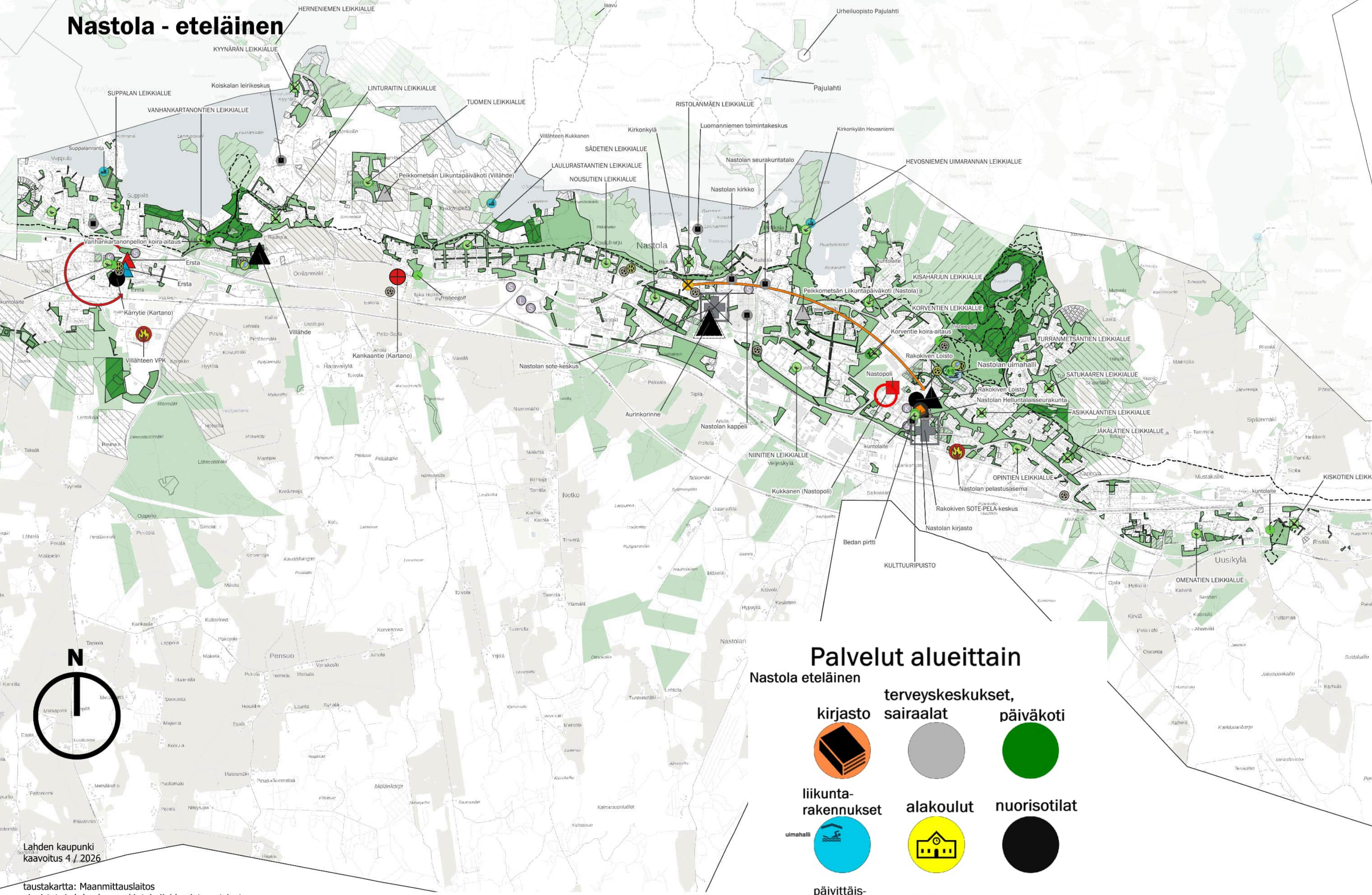
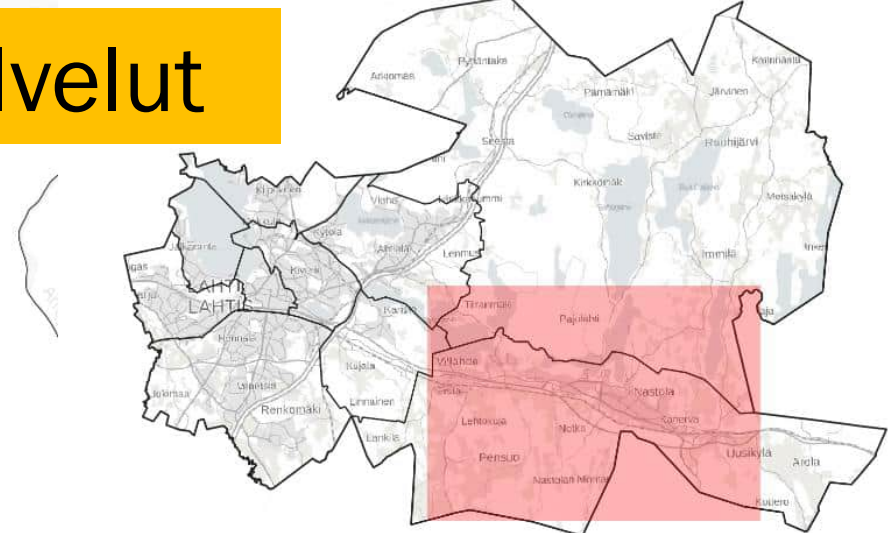
Selitteet: **Historia**= toteutunut väestönkehitys alueella, **Vanha rakennuskanta**= sisältää lähtöhetken asuntokannan ja siihen liittyvät väestömuutokset ilman uudisrakentamista. Kuvaa sitä miten alueen väestö kehittyi nykyisellään ilman uudisrakentamista

Yhteensä= ennustettu väestönkehitys, ottaen huomioon uudisrakentamisen, joka kattaa omakoti-, rivi- ja kerrostalot.

Uudisrakentamisen vaikutus arvioidaan ja yhdistetään vanhan rakennuskannan ennusteeseen, jolloin saadaan alueen väestönkehitys

Aluepalveluohjelma 2026

Nastola - eteläinen

Palvelut

- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
  - tilapäinen rakennus
  - muuttava kohde
  - suunniteltu kohde
  - tulevaisuuden muutostarve
- poistuva kohde
  - muutto (koulut)
  - muutto (nuorisotilat)
  - muutto (päiväkodit)
- Palvelurakennukset
- Päiväkodit
  - vuoropäiväkoti
  - päiväkoti
  - päiväkoti (yksityinen)
- Koulut
  - alakoulu
  - Yhtenäiskoulu
  - Yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
  - Yhtenäiskoulu (Yksityinen)
  - Erytyskoulu
  - yläkoulu
- lukio
  - lukio
  - lukio (yksityinen)
  - muut koulut
- nuorisotilat
  - nuorisotila
  - nuorten työ- ja valmennuspalvelut
  - nuorten tukipalvelut ja hallinto
- palvelutori
- kirjastot
- pelastuslaitokset
- terveyskeskukset ja sairaalat

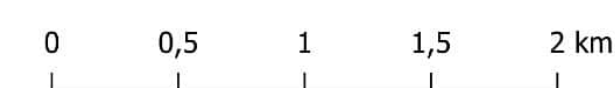
- Liikuntarakennukset
  - jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet
- liikuntapaikat ja -laitteet
  - hiekkakenttä
  - nurmikenttä
  - tekonurmikenttä
  - pesäpallokenttä
  - koripallokenttä
  - tenniskenttä
  - lentopallokenttä
  - uimarannat ja -paikat
  - ulkokuntosali
  - muut kentät, liikuntalaitteet
- ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - koirapuistot
- asemakaavan viheralueet
- suojelumetsät asemakaava-alueella
- metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
- suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat
  - K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
- yleiskaavavaranto - asumisen alueet
- asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Palvelut alueittain

- Nastola eteläinen
kirjasto	terveyskeskukset, sairaalat	päiväkoti
liikuntarakennukset	alakoulut	nuorisotilat
päivittäistavarakaupat	lukiot	yläkoulut

Lahden kaupunki kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

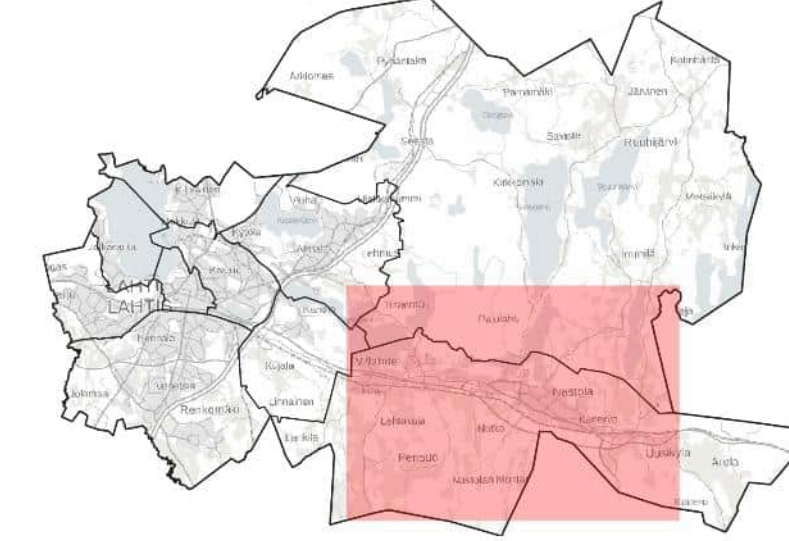
Palveluverkon muutosehdotus 13: Kartanon koulun Kärriytien toimipiste ja Erstan päiväkotit uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen

- Erstan päiväkodissa on noin 100 lasta kolmessa varhaiskasvatusryhmässä ja kahdessa esiopetusryhmässä. Toinen esiopetusryhmä toimii Kartanon koulun Kärriytien koulurakennuksessa. Erstan päiväkodin rakennus on peruskorjauksen tarpeessa.
- Kartanon peruskoulu toimii Kankaantien ja Kärriytien toimipisteissä. Peruskoulussa on yhteensä noin 380 oppilasta. Kummassakin toimipisteessä toimii yksi esiopetusryhmä. Kärriytien toimipiste on peruskorjauksen tarpeessa seuraavan viiden vuoden kuluessa.
- **Toimikunta ehdottaa**, että Kartanon koulun Kärriytien toimipiste ja Erstan päiväkotit uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen. Samalla tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa toiminnot ensisijaisesti samaan rakennukseen. Koulusta tulee kaksisarjainen alakoulu, ja päiväkotiin sijoitetaan seitsemän ryhmää.
- **Perustelut:** Kohteet ovat peruskorjaustarpeessa lähivuosina. Alueen kouluikäisten lasten määrä laskee väestösuunnitteen mukaan 2030 mennessä. Samanaikaisella peruskorjauksella voidaan saavuttaa synergiaetuja toiminnan ja yhteisten tilojen osalta. Kankaantien toimipiste säilyy 2040-luvulla 0-2 luokkien käytössä aikaisempien suunnitelmien mukaisesti.

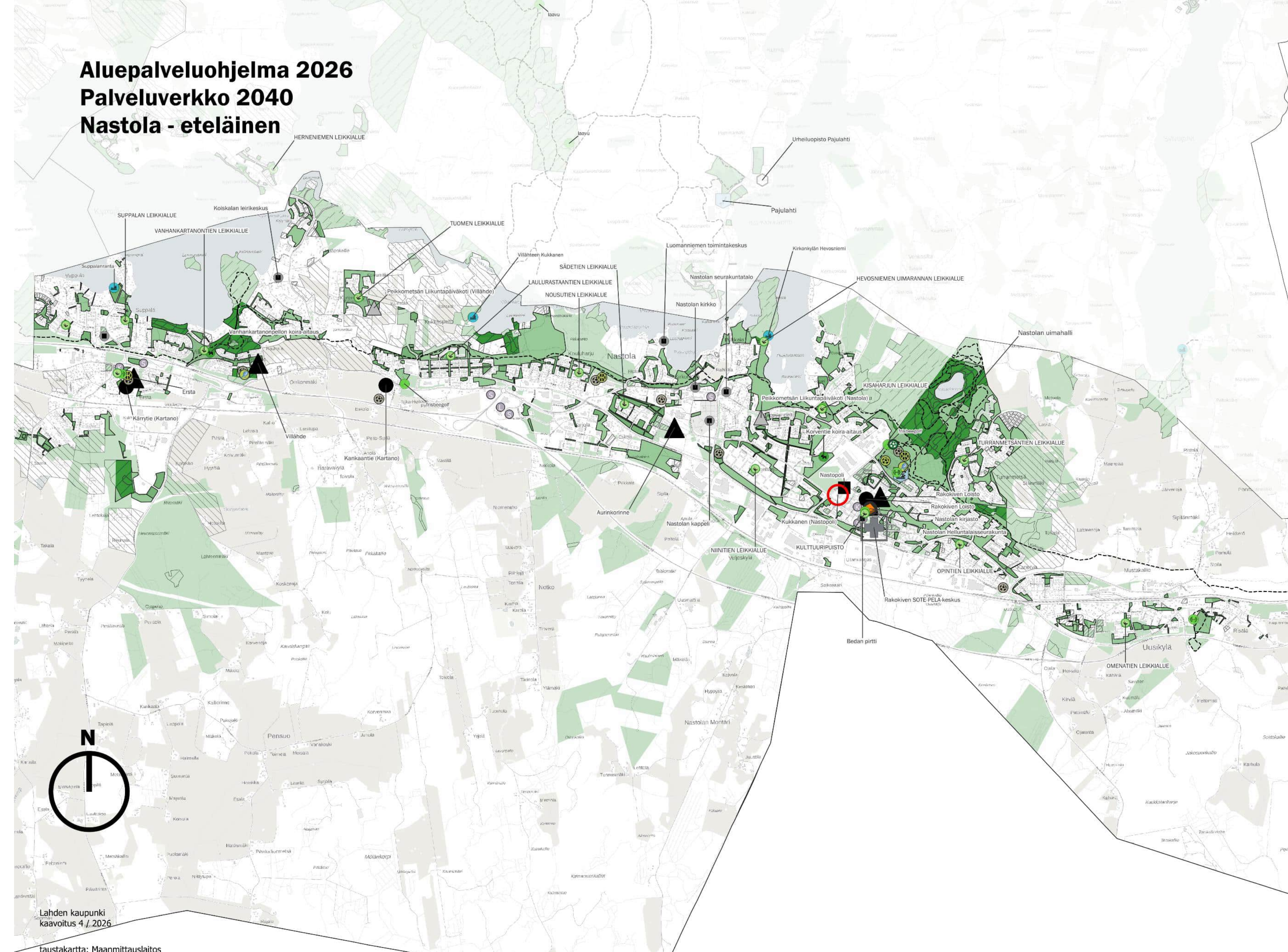
Palveluverkon selvityskohteet: Nastola etelä

- **Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa yläkoulu ja nuorisotila Rakokiveen**
  - Kukkasen peruskoulu toimii Nastopolissa yläkouluna ja siellä on noin 440 oppilasta. Yläkoulun sijoittumisesta Nastolan palveluverkkoon on tarpeen tehdä päätös seuraavan 5-10 vuoden kuluessa. Yläkoulu ja nuorisotilat suunnitellaan samaan rakennukseen.
  - Yläkoulun sijoittamisen selvittämistä Rakokiveen puoltaa Monitoimitalo Loiston palveluiden ja tilojen mahdollinen hyödyntäminen sekä Rakokiven keskuksen vetovoiman vahvistaminen.

Aluepalveluohjelma 2026 Palveluverkko 2040 Nastola - eteläinen

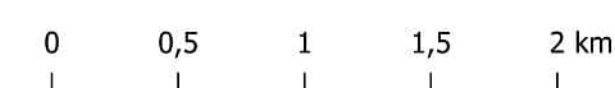
PALVELUVERKKO 2040

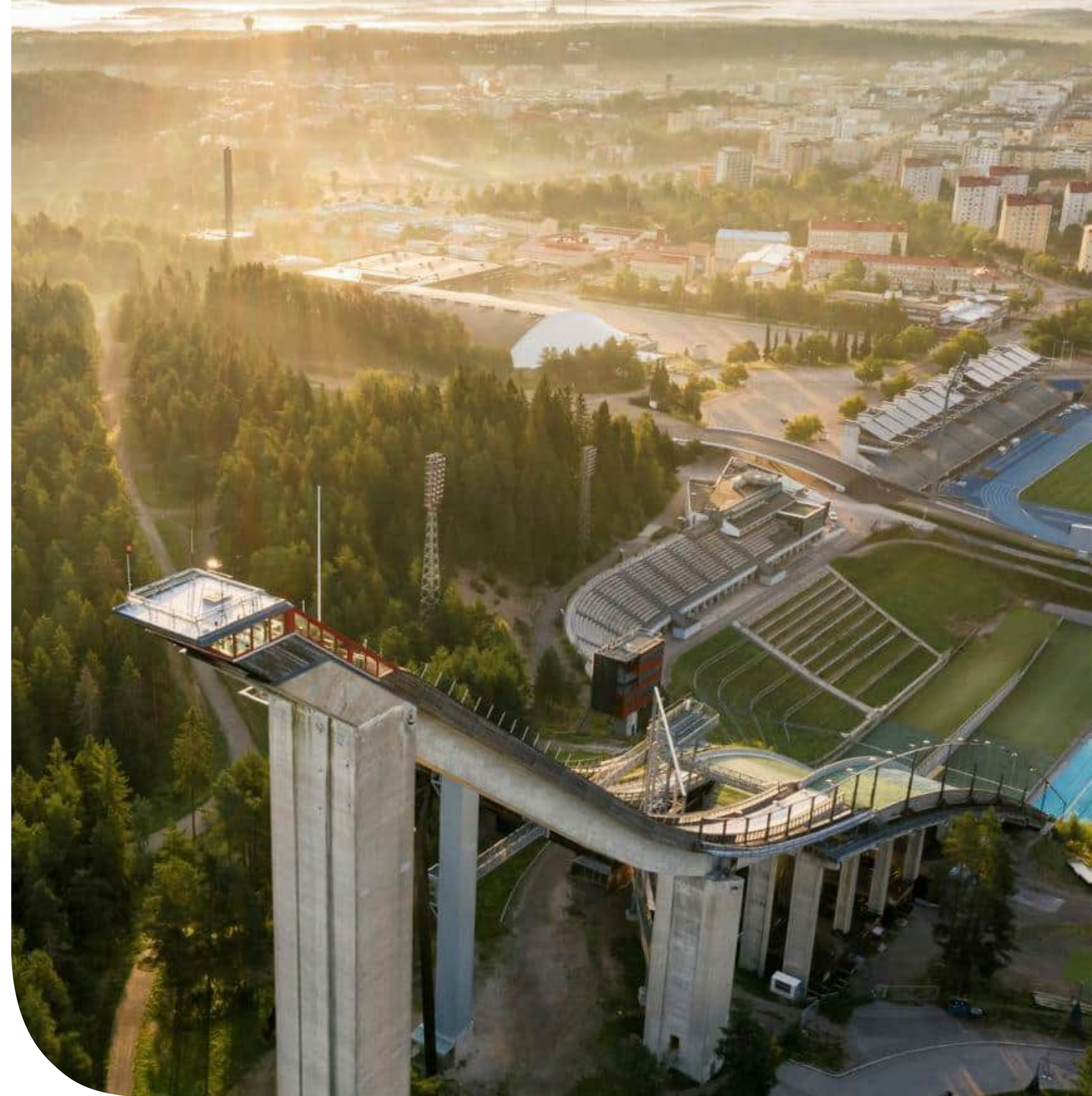
- Palvelut**
- Rakennusten tai kohteiden muutostarpeet
    - tulevaisuuden muutostarve
  - Palvelurakennukset
  - Päiväkodit
    - vuoropäiväkoti
    - päiväkoti
    - päiväkoti (yksityinen)
  - Koulut
    - alakoulu
    - yhtenäiskoulu
    - yhtenäiskoulu (Yhteistyösopimuskoulu)
    - yhtenäiskoulu (Yksityinen)
    - erityiskoulu
    - yläkoulu
    - lukio
    - lukio (yksityinen)
    - muut koulut
  - nuorisotilat
    - nuorisotila
    - Nuorten työ- ja valmennuspalvelut
    - nuorten tukipalvelut ja hallinto
  - palvelutori
  - kirjastot
  - pelastuslaitokset
  - terveyskeskukset ja sairaalat
- Liikuntarakennukset**
- jäähalli
  - kuntosali
  - liikuntatila
  - uimahalli
- Liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa edistävät ulkokohteet**
- liikuntapaikat ja -laitteet
    - hiekkakenttä
    - nurmikenttä
    - tekonurmikenttä
    - pesäpallokenttä
    - koripallokenttä
    - tennikenttä
    - lentopallokenttä
    - uimarannat ja -paikat
    - ulkokuntosali
  - ulkoilureitit ja ladut
  - leikkipaikat
  - viljelypalstat
  - asemakaavan viheralueet
  - suojelumetsät asemakaava-alueella
  - metsä hoitoluokat M2-M4 [asemakaavan ulkopuolella]
  - suojelumetsä [asemakaavan ulkopuolella]
- ruokakaupat**
- K-ryhmä
  - Lidl
  - S-ryhmä
  - uskonnolliset rakennukset
  - yleiskaavavaranto - asumisen alueet
  - asemakaavavaranto - asumisen tontit (rakentamattomat)

Lahden kaupunki
kaavoitus 4 / 2026

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot: Lahden kaupunki, toimijoiden internetsivut

Koko kaupunki ja yhteenvedo

Palveluverkon muutosehdotus 14:

Keskitetään liikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille

- Lahden kaupungin liikuntapaikkoja hallinnoi tällä hetkellä sekä elinvoiman palvelualueeseen kuuluva liikuntapalvelut, kaupunkiympäristön palvelualueeseen kuuluvat kaupunkitekniikka ja kaupunkisuunnittelu sekä konsernihallintoon kuuluva tilakeskus. Eri yksiköiden välillä on toiminnassa päällekkäisyyttä esimerkiksi uimarantojen ja ulkoliikuntavälineiden osalta. Hajautettu hallinnointi voi johtaa samankaltaisten kohteiden erilaiseen kunnossapidon tasoon sekä vaikeuttaa kokonaisuuden johdonmukaista kehittämistä.
- **Toimikunta ehdottaa**, että liikuntapaikkojen hallinnointi keskitetään liikuntapalveluille. Samassa yhteydessä toteutetaan selvitys lakkautuvien leikkialueiden tulevasta hallinnoinnista puistoina tai liikunta-alueina.
- **Perustelut:** Keskittämällä liikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille voidaan selkeyttää vastuutahoja, yhdenmukaistaa käytäntöjä ja parantaa palvelujen laatua ja tasapuolisuutta koko kaupungin alueella. Liikuntapalveluilla on toiminnallinen osaaminen, kokonaisnäkemys liikuntapaikkaverkostosta sekä asukkaiden liikuntatarpeista, mikä tukee tavoitteellista ja kustannustehokasta ylläpitoa ja kehittämistä. Keskitetty hallinnointi tukee myös kaupungin liikuntapaikkasuunnittelua ja pitkän aikavälin investointien ja kunnossapidon priorisointia.

Palveluverkon muutosehdotukset, yhteenveto

1. Villa Piiparin päiväkodin Onnelan toimipisteen toimintaa ei jatketa
2. Lahden uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa
3. Mukkulan alueelle rakennetaan monitoimitalo
4. Möysän päiväkoti siirretään keskustan alueelle 2030-luvulla
5. Ruoriniemen päiväkodin toiminta siirtyy Kivimaan monitoimitalon yhteyteen
6. Herrasmannin päiväkodista luovutaan 2030-luvulla
7. Laune-Hennalan päiväkoti toteutetaan Hennalaan
8. Asemantaustan päiväkodista luovutaan
9. Saksalan uimahalli suljetaan vesiliikuntakeskuksen valmistuessa
10. Kanervikon erityiskoulu sijoitetaan keskussairaalan läheisyyteen 2030-luvun alussa
11. Kanervan päiväkodista luovutaan 2030-luvulla
12. Kasakkamäen peruskoulu yhdistetään Kärpäsen peruskouluun
13. Kartanon koulun Kärtytien toimipiste ja Erstan päiväkoti uudistetaan samanaikaisesti peruskorjaten ja mahdollisesti osittain uutta rakentaen
14. Keskitetään liikuntapaikkojen hallinnointi liikuntapalveluille

Palveluverkon selvityskohteet, yhteenveto

1. Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa Palvelutori vuoden 2029 jälkeen kaupunkikonsernin tiloihin
2. Tutkitaan mahdollisuudet sijoittaa yläkoulu ja nuorisotila Rakokiveen

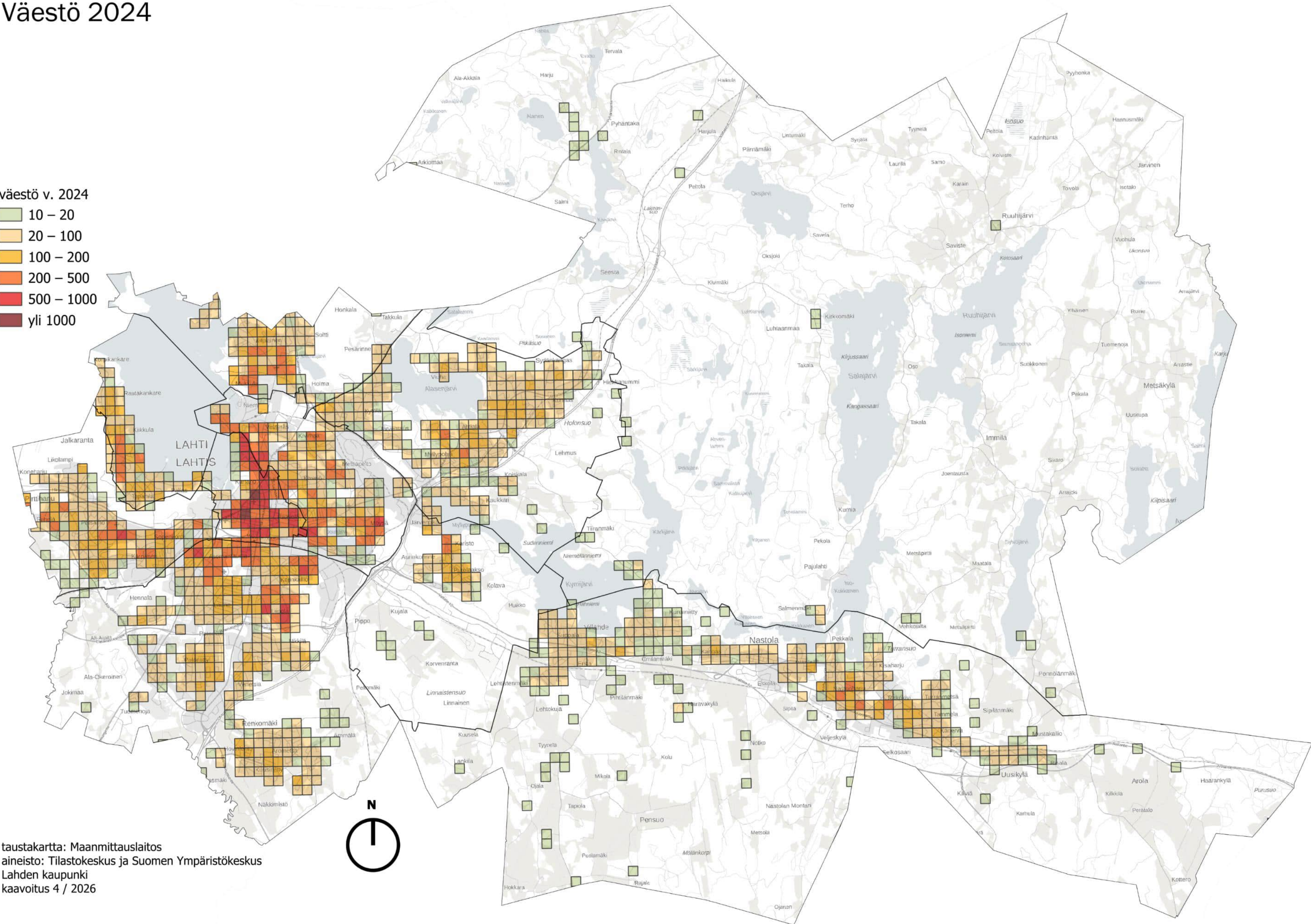
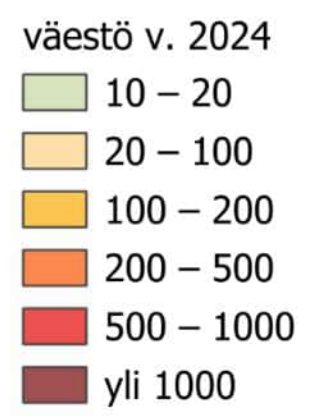
Lahti

Liitekartat väestötiedoista

Lisää alueittaista karttamateriaalia lahti.fi/aluepalveluohjelma

6.5.2026

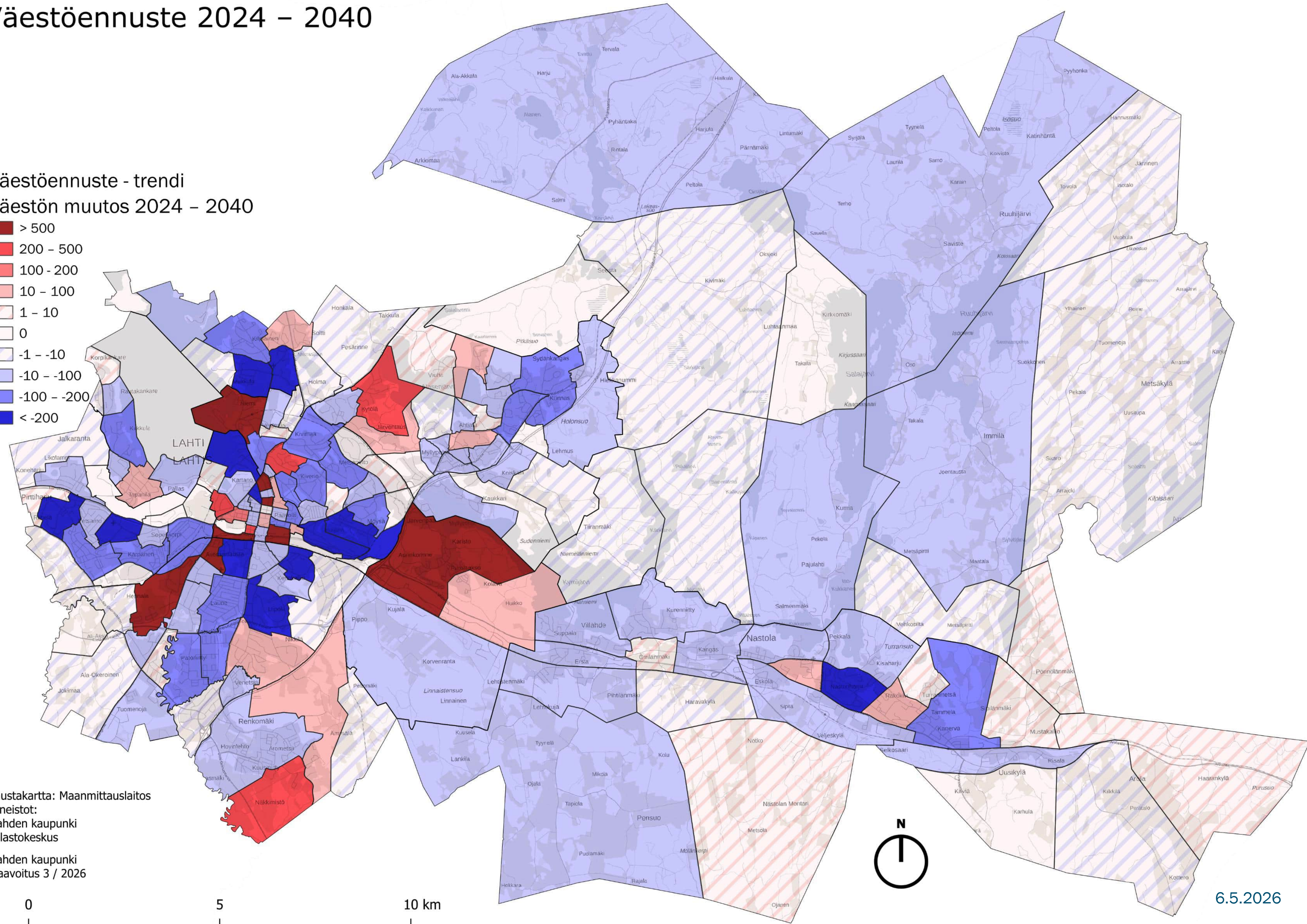
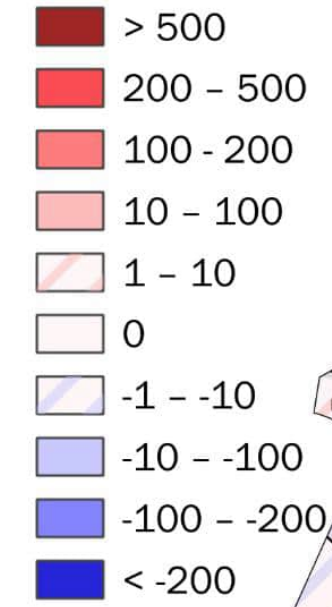
Väestö 2024

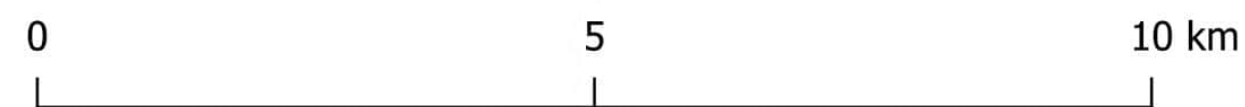
taustakartta: Maanmittauslaitos
 aineisto: Tilastokeskus ja Suomen Ympäristökeskus
 Lahden kaupunki
 kaavoitus 4 / 2026

Väestöennuste 2024 – 2040

väestöennuste - trendi
väestön muutos 2024 – 2040

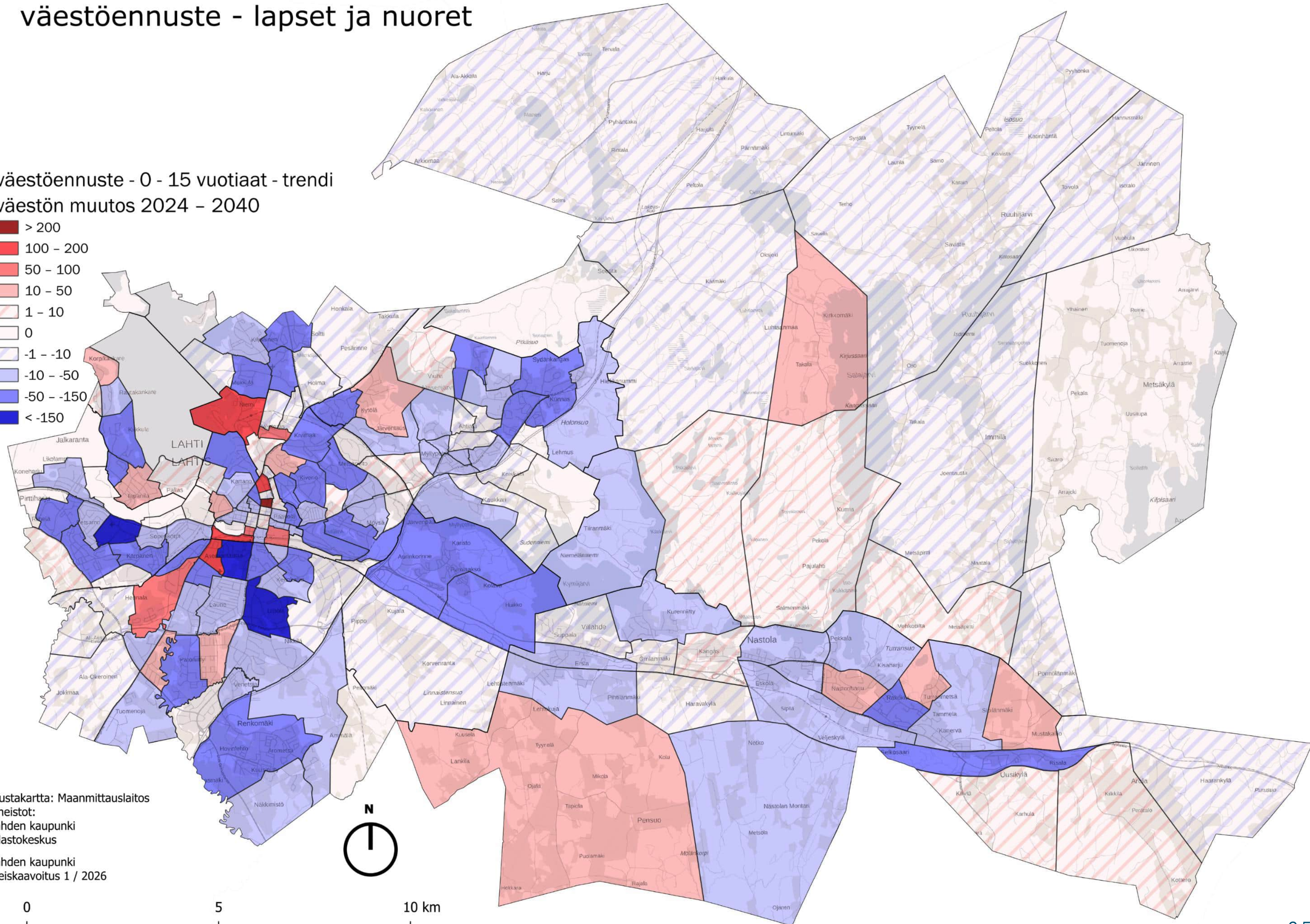
taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot:
Lahden kaupunki
Tilastokeskus
Lahden kaupunki
Kaavoitus 3 / 2026

väestöennuste - lapset ja nuoret

väestöennuste - 0 - 15 vuotiaat - trendi
väestön muutos 2024 - 2040

- > 200
- 100 - 200
- 50 - 100
- 10 - 50
- 1 - 10
- 0
- 1 - -10
- 10 - -50
- 50 - -150
- < -150

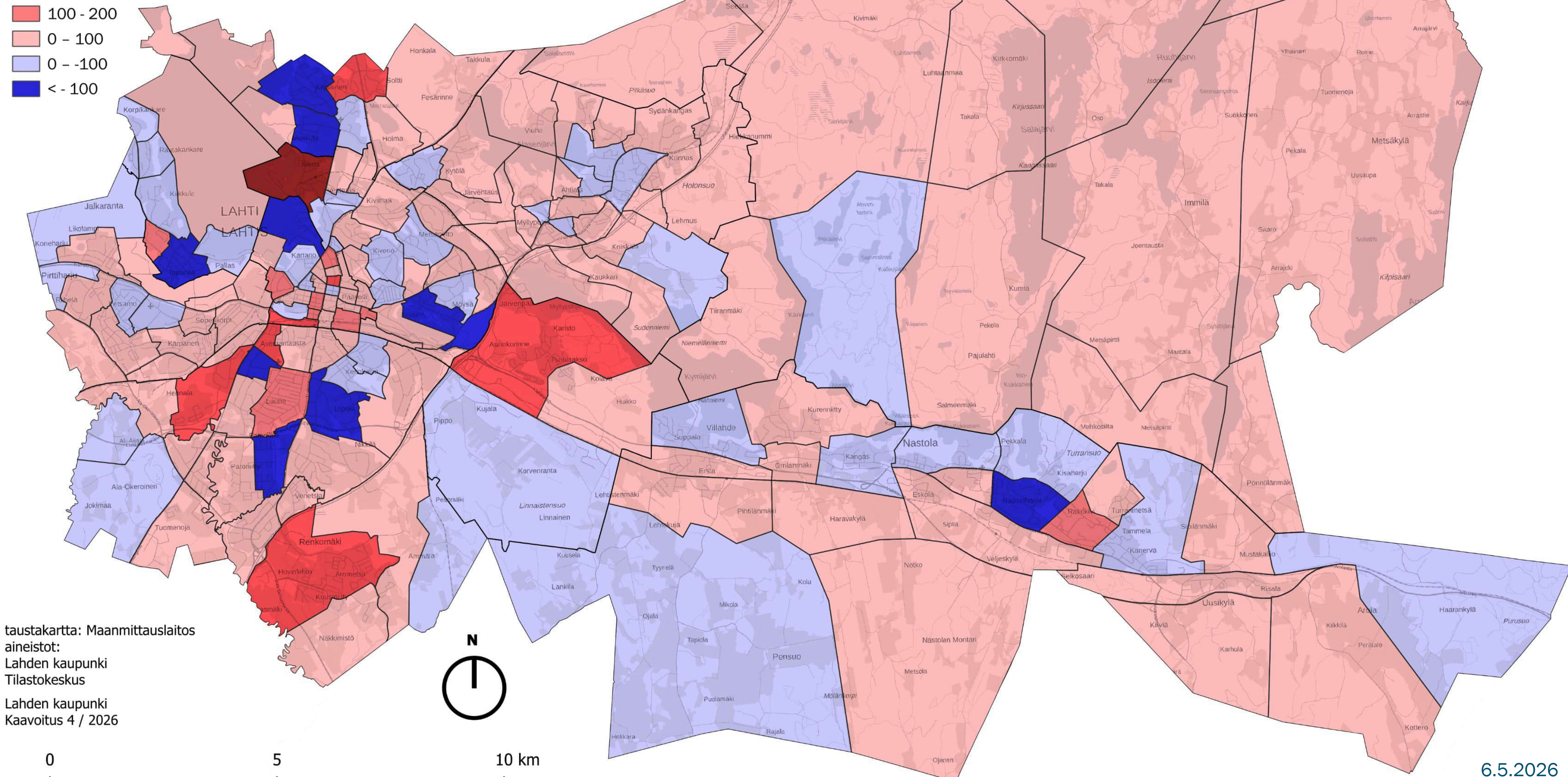

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot:
Lahden kaupunki
Tilastokeskus
Lahden kaupunki
Yleiskaavoitus 1 / 2026

Väestöennuste 2040 -ikäntyneen väestön muutos Lahdessa

väestöennuste - trendi
yli 65-vuotiaan väestön muutos 2024 - 2040

- > 500
- 200 - 500
- 100 - 200
- 0 - 100
- 0 - -100
- < -100

taustakartta: Maanmittauslaitos
aineistot:
Lahden kaupunki
Tilastokeskus
Lahden kaupunki
Kaavoitus 4 / 2026

